

UCHWAŁA NR LIII/446/2023
RADY MIEJSKIEJ W KRZYŻU WIELKOPOLSKIM

z dnia 23 lutego 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030

Na podstawie art. 10f ust. 1 i 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 19 ust. 3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 225), Rada Miejska w Krzyżu Wielkopolskim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Krzyża Wielkopolskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Jarosław Libera

Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030

Opracowanie:

Urząd Miejski w Krzyżu Wielkopolskim

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Miasta i Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2020 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 **Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY KRZYŻ WIELKOPOLSKI.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	13
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	17
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	22
4.1. Ocena sytuacji Gminy	22
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	25
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	27
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KRZYŻ WIELKOPOLSKI.....	31
1. Misja i wizja	31
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	33
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Krzyż Wielkopolski oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	51
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	58
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	63
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	66
ZAŁĄCZNIKI.....	68
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Krzyż Wielkopolski	68
Załącznik 2: Wzór ankiety	114
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	120

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia Rozwoju Gminy umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe, a także stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030 to najważniejszy dokument do kreowania rozwoju lokalnego, który powinien być spójny z pozostałymi programami obowiązującymi w Gminie Krzyż Wielkopolski oraz z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą Strategia zawiera wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Krzyż Wielkopolski, która dołączona została do dokumentu jako załącznik nr 1.

Ważnym źródłem informacji byli członkowie Zespołu ds. opracowania projektu Strategii w skład, którego wchodziłi reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych i społeczności lokalnej. Oprócz członków Zespołu ds. opracowania projektu Strategii, nieocenionym wsparciem byli również uczestnicy warsztatów diagnostycznych i strategicznych.

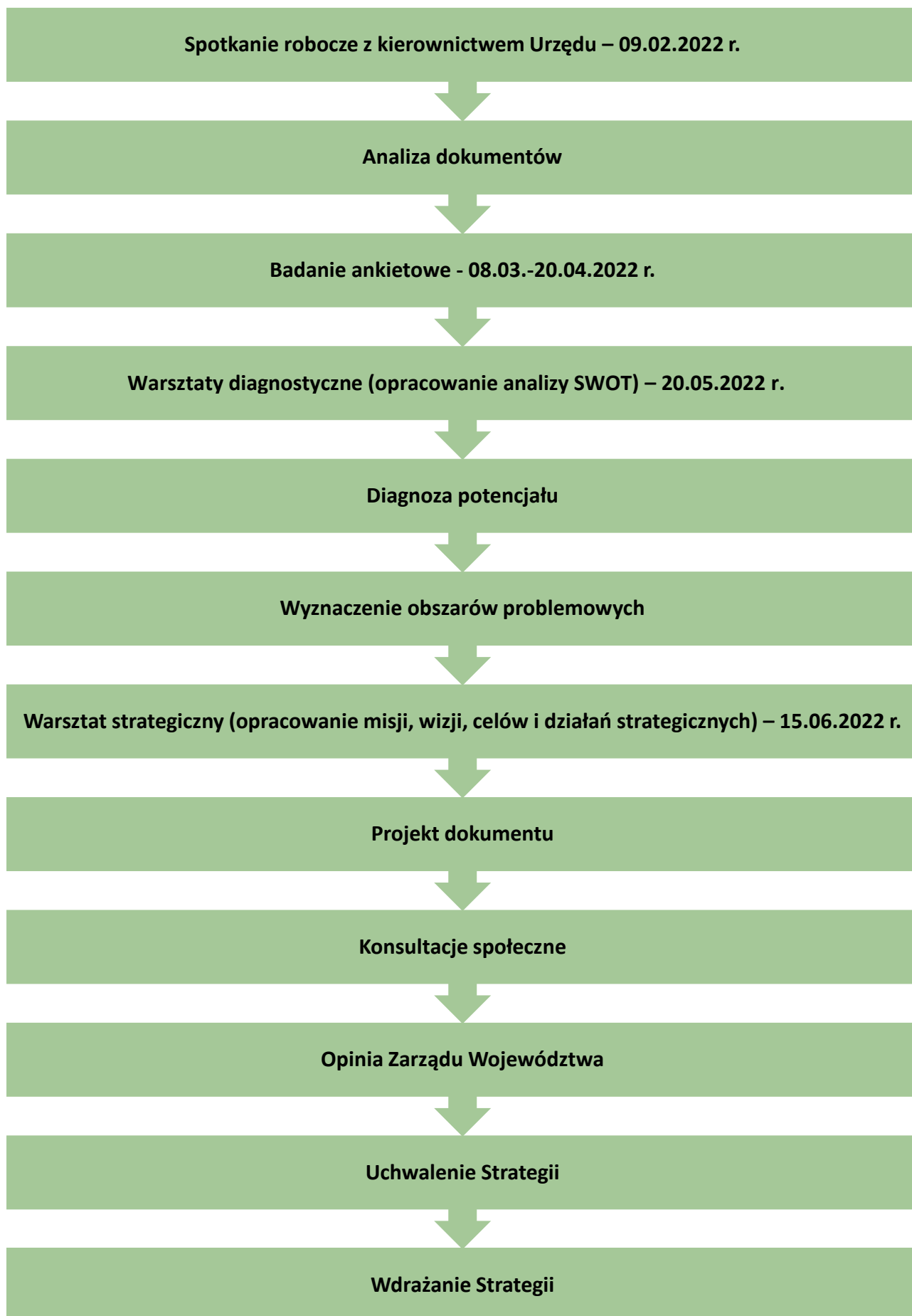
Zespół ds. opracowania projektu Strategii wspierali również eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w styczniu 2022 roku, kiedy to Burmistrz Gminy Krzyż Wielkopolski podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr XXXIX/360/2022 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030, w tym trybu jej konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkania z Zespołem Strategicznym oraz interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, przeprowadzonego w formie warsztatów (warsztat diagnostyczny oraz warsztat strategiczny) oraz badania ankietowego przeprowadzonego w formie

kwestionariusza online. Warsztaty z Zespołem strategicznym przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającym na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji. Podczas warsztatów diagnostycznych uczestnicy dyskutowali na temat sytuacji Gminy w obszarach: edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji, bezpieczeństwa – z punktu widzenia różnych grup społecznych. Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne i słabe strony Gminy oraz szanse na jej rozwój, a także zagrożenia, które mogą osłabić oddziaływanie silnych stron i uniemożliwić wykorzystanie szans. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, nad którymi pracowano podczas drugich warsztatów – strategicznych. Ze zdiagnozowanych obszarów problemowych wynikają cele strategiczne, które podzielone są na cele operacyjne. Dla celów strategicznych wyznaczone zostały zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Ponadto w trakcie tego spotkania wypracowano misję oraz wizję Gminy.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1057, z późn. zm.). Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY KRZYŻ WIELKOPOLSKI

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

PODSTAWOWE UWARUNKOWANIA

Gmina Krzyż Wielkopolski jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie wielkopolskim w zachodniej części powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego. Gmina od wschodu graniczy z gminą Wieleń, od południa z gminą Drawsko, natomiast od zachodu z województwem lubuskim, a od północy z województwem zachodniopomorskim. Od zachodu jej granice wyznaczają rzeki Drawa i fragment rzeki Płocicznej, od południa rzeka Noteć, a od wschodu fragment granicy wyznacza rzeka Modrza. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 174,28 km², z czego większość, ponieważ aż 57,8% powierzchni Gminy stanowią lasy, natomiast powierzchnia użytków rolnych wynosi 33,8%, w tym grunty orne to 18%, a łąki i pastwiska 15,8%. Gleby są niskiej klasy, piaszczyste – większość to V i VI klasa. Gmina ma bardzo wysoki stopień pokrycia trwałą roślinnością, która stanowi aż 75% jej powierzchni.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski występują takie formy ochrony przyrody jak:

- 1) Obszary Chronionego Krajobrazu:
 - a) Puszcza nad Drawą
- 2) Obszar Natura 2000:
 - a) Specjalny Obszar Ochrony (SOO):
 - Uroczyska Puszczy Drawskiej
 - b) Obszar Specjalnej Ochrony (OSO):
 - Lasy Puszczy nad Drawą
- 3) Użytek ekologiczny:
 - a) Starorzecze Drawy
- 4) Park Narodowy:
 - a) Drawieński Park Narodowy – otulina,
 - b) Drawieński Park Narodowy.

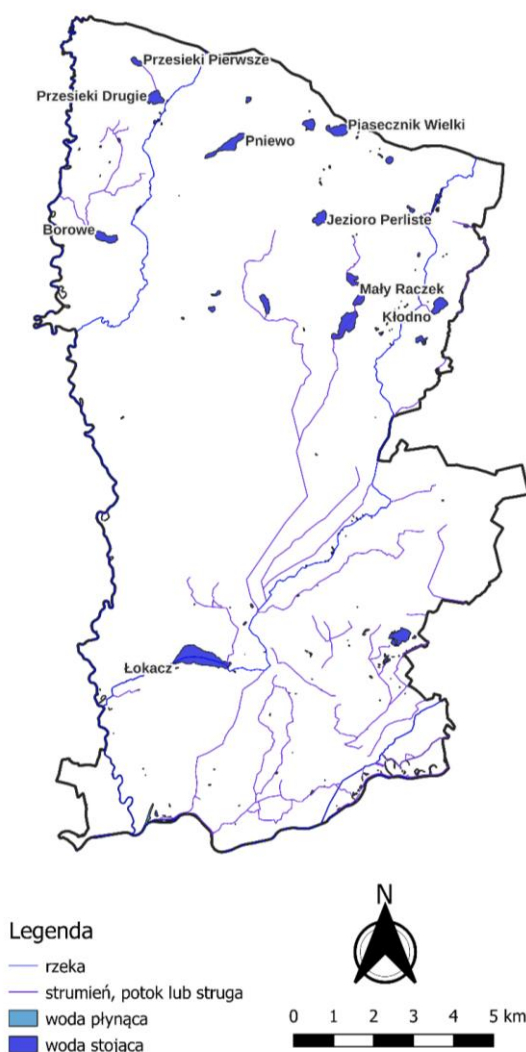
Wszelkie formy ochrony przyrody zostały opisane poniżej.

Gmina wyróżnia się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Na jej terenie znajduje się Drawieński Park Narodowy wraz z otuliną. Jego fragment zlokalizowany jest w północno-zachodniej części Gminy. Powierzchnia parku na terenie Gminy wynosi 377,8 ha, co stanowi 2,16% całej powierzchni Gminy.

W Gminie znajduje się także [Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza nad Drawą”](#)¹, który na terenie Gminy zajmuje powierzchnię 29210 ha i obejmuje on południowo-wschodnią część kompleksu Puszczy Drawskiej. Ponadto na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski zlokalizowane są Obszary Natura 2000:

- [Lasy Puszczy nad Drawą \(PLB320016\)](#)²,
- [Obszar Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej \(PLH320046\)](#)³.

Na terenie Gminy znajduje się 18 jezior, które łącznie zajmują 180 ha. Największe jest J. Królewskie (zwane też Łokacz), które zajmuje powierzchnię ponad 55 ha. Na terenie Gminy można wyróżnić między innymi także takie jeziora jak: Przesieki Pierwsze, Przesieki Drugie, Pniewo, Piasecznik Wielki, Jezioro Perliste, Mały Raczek, Kłodno.

Rysunek 1. Wody powierzchniowe na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

¹ Rozporządzenie nr 2/08 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 4 stycznia 2008 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Puszcza nad Drawą” Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 7

² Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

³ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski znajduje się także użytek ekologiczny „[Starorzecze Drawy](#)”.⁴ Ponadto część Gminy znajduje się w „Dolinie Noteci”, dla której zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego rekomendowane jest wpisanie obszaru na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Obszar wyróżnia się bowiem wysokimi wartościami przyrodniczymi, które występują w połączeniu z wartościami kulturowymi. W Gminie zlokalizowanych jest także 29 pomników przyrody.

Ponadto w oparciu o historię i walory przyrodnicze Gminy zostały wytyczone trzy szlaki pieszo-rowerowe, trzy szlaki turystyczne oraz dwa szlaki kajakowe. Na obszarze Gminy istnieje też szlak Nordic Walking oraz szlaki rowerowe o znaczeniu lokalnym, a także dwa szlaki konne. Ponadto, przez teren Gminy prowadzi międzynarodowy szlak rowerowy Euro Route R1, co pozwala na wykorzystanie potencjału turystycznego Gminy.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski zlokalizowanych jest wiele elementów dziedzictwa kulturowego, które w połączeniu z walorami przyrodniczymi Gminy dają potencjał do rozwoju turystyki. Wyróżniającym się w Gminie zabytkiem jest zespół stacji kolejowej i towarzyszącej jej osady wraz z zapleczem o funkcjach socjalno-bytowych. Unikatowa osada kolejowa posiada duże znaczenie w całym kraju i stanowi o bezcennych walorach historycznych tego kompleksu. Osada zachowała prawie wszystkie elementy formy i układu przestrzennego, kształtując się ostatecznie w latach 20. W obrębie osady można prześledzić ewolucję w kolejowym budownictwie Prus od połowy XIX w., aż po okres międzywojenny. Na terenie Gminy znajduje się

[14 zabytków nieruchomych](#)⁵, które zostały ujęte w rejestrze zabytków, a także 457 zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Wykaz obiektów zabytkowych znajdujących się w wojewódzkim rejestrze zabytków, znajdujących się na terenie Gminy przedstawiono za pomocą poniższej tabeli.

Tabela 1. Wykaz obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

Nazwa obiektu		Położenie	Rok wpisu do rejestru zabytków
cmentarz ewangelicki		Blekoły - Zacisze	1989 r.
cmentarz ewangelicki		Brzegi	1990 r.
kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Częstochowskiej, szach.		Huta Szklana	1974 r.
cmentarz ewangelicki			1990 r.
stopień wodny „Krzyż nr 22”, na rz. Noteć	urządzenia hydrotechniczne (śluz, jaz, przepławka)	Krzyż Wielkopolski	2008 r.
	dom śluzowego		2008 r.
	budynek gospodarczy		2008 r.

⁴ Uchwała nr XXV/298/2013 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 30.12.2013 roku w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Starorzecze Drawy”

⁵ Rejestr zabytków nieruchomych woj. Wielkopolskiego stan na dzień 30 września 2022 r. (opracowanie Narodowy Instytut Dziedzictwa)

cmentarz ewangelicki, ob. rzym.-kat.	Kuźnica	1989 r.
cmentarz ewangelicki, ob. rzym.-kat.	Żelichowska	1989 r.
cmentarz ewangelicki	Lubcz Mały	1990 r.
cmentarz ewangelicki	Lubcz Wielki	1989 r.
cmentarz ewangelicki	Łokacz Drawski – Łokacz Wielki	1989 r.
cmentarz ewangelicki	Pustkowie - Pestkownica	1989 r.
cmentarz ewangelicki	Rzeczyn	1989 r.
cmentarz ewangelicki	Wizany	1990 r.
cmentarz ewangelicki	Żelichowo	1990 r.

Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych woj. wielkopolskiego stan na dzień 30 września 2021 r. (opracowanie Narodowy Instytut Dziedzictwa).

KOMUNIKACJA

Sieć dróg na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski tworzą drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Kluczowymi elementami systemu transportowego w Gminie Krzyż Wielkopolski są drogi:

- droga krajowa nr 22 relacji Gorzów – Elbląg;
- droga wojewódzka nr 174 relacji Drezdenko – Kuźnica Czarnecka;
- droga wojewódzka nr 123 łącząca miejscowość Huta Szklana z drogą krajową nr 22.

Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (nr 1321P, 1322P, 1323P o łącznej długości 9 km) oraz drogi gminne (o łącznej długości 40 km).

Sieć dróg jest rozmieszczona w sposób umożliwiający swobodne przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami na terenie Gminy, lecz charakteryzują się one zróżnicowanym standardem i stanem technicznym, często wymagającym remontu lub rozbudowy.

W miejscowości Krzyż Wielkopolski jest zlokalizowana jedna z największych w Wielkopolsce stacji kolejowych, gdzie zatrzymują się pociągi wszystkich kategorii. Stacja posiada 4 perony, a ze względu na swoje położenie stacja pełni rolę węzła przesiadkowego w ruchu regionalnym. Główne kierunki komunikacji PKP to: Poznań, Szczecin, Tczew, Kostrzyn, a także Bydgoszcz oraz Gorzów.

PKP PLK zamontowało windy dla osób mających trudności z poruszaniem. Na peronach znajdują się wiaty i ławki. Przedsiębiorstwo przewidziało także montaż systemu dynamicznej informacji pasażerskiej, czyli elektroniczne wyświetlacze i infokioski. Ponadto zdecydowano o instalacji jasnego oświetlenia LED. Z dworca zniknęły bariery architektoniczne, osoby niewidome i niedowidzące mogą skorzystać z antypoślizgowej nawierzchni z wypukłą fakturą, a także nakładek w języku Braille'a.

W Gminie Krzyż Wielkopolski mieszkańcy dostrzegają potrzebę poprawy organizacji transportu zbiorowego ze szczególnym uwzględnieniem transportu autobusowego, do którego aktualnie dostęp mają jedynie mieszkańcy Krzyża Wielkopolskiego, Brzegów, Huty

Szklanej, Kuźnicy Żelichowskiej i Przesiek. Aktualny przewoźnik będzie świadczył swoje usługi do końca 2022 roku, natomiast od stycznia 2023 roku na terenie Gminy funkcjonować będzie kilku przewoźników prywatnych. Mieszkańcy zwracają także szczególną uwagę na potrzebę poprawy infrastruktury drogowej oraz rozbudowę oświetlenia ulicznego.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Gmina Krzyż Wielkopolski została zakwalifikowana do Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego Wielkopolski. Obszar ten zajmuje powierzchnię 6 155 km², co stanowi 20,6% powierzchni województwa. Wyróżnia się on wysokim udziałem obszarów cennych przyrodniczo, które pełnią funkcje środowiskotwórcze.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego jest wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu.

Gmina Krzyż Wielkopolski należy również do Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wielkopolski, który jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym Gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego. Dokument ten dla Gminy Krzyż Wielkopolski został przyjęty [uchwałą nr XVII/134/2000](#)⁶ Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 30 marca 2000 roku. Studium stanowi dokument określający politykę przestrzenną gminy oraz jest istotnym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w Gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze Gminy obowiązuje 73 [miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego](#)⁷. Udział obowiązujących MPZP w powierzchni Gminy wynosi 8,93%. Obowiązują one między innymi w miejscowości Krzyż Wielkopolski oraz w Kuźnicy Żelichowskiej.

⁶ Uchwała nr XVII/134/2000 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 30.03.2000 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Krzyż Wielkopolski

⁷ Urząd Miejski w Krzyżu Wielkopolskim – System Informacji Przestrzennej; rejestr aktów planowania przestrzennego

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W Gminie Krzyż Wielkopolski w roku 2020 zarejestrowanych było 768 podmiotów, co stanowiło 9,7% wśród wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego.

Lokalizacja Gminy przy ważnym węźle kolejowym umożliwia powstanie większych przedsiębiorstw na jej terenie. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski, największa część podmiotów działa w handlu hurtowym oraz detalicznym.

W Gminie Krzyż Wielkopolski można zauważyć tendencję spadkową dla jednostek wyrejestrowywanych, co jest zjawiskiem pozytywnym i świadczy o sprzyjających warunkach do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych działalności gospodarczych.

W latach 2016-2020 zauważalny był również trend malejący w kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Krzyż Wielkopolski. Należy natomiast zwrócić uwagę na duży odsetek osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy. Sytuacja ta może świadczyć o braku zainteresowania podjęciem pracy przez osoby bezrobotne bądź ich kwalifikacje nie odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy. Ponadto najwięcej osób bezrobotnych w Gminie Krzyż Wielkopolski stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-34 oraz 35-44.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I SIECIOWA

Duży wpływ na atrakcyjność danej jednostki pod względem zamieszkania czy prowadzenia swojej działalności ma jakość i dostępność infrastruktury technicznej na terenie Gminy.

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucja) mieszkańców Gminy Krzyż Wielkopolski w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Ciepłownictwa Spółka z o.o. w Krzyżu Wielkopolskim.

Z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzystają podmioty gospodarcze i mieszkańcy nieruchomości przyłączonych do sieci wodociągowej w Krzyżu Wielkopolskim, Łokaczu Wielkim, Bielicach Nowych, Łokaczu Małym, Brzegach, Hucie Szklanej, Wizanach, Lubczu Wielkim, Lubczu Małym, Żelichowie i Kuźnicy Żelichowskiej. Z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzysta 1850 odbiorców poprzez 1714 przyłącza wodociągowe.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2020 roku wynosiła 34,9 km z której korzystało 6 075 mieszkańców poprzez 996 przyłączy kanalizacyjnych. Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków, która jest zlokalizowana w Łokaczu Wielkim. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Według Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2022-2025 dla Gminy Krzyż Wielkopolski infrastruktura techniczna wymaga modernizacji oraz rozbudowy sieci wodociągowych, a także sieci kanalizacji sanitarnej.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, które są skutkiem nadmiernej antropopresji zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służą poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także gleb.

W 2020 roku w dniach od 15 do 19 grudnia w Gminie zostały wykonane pomiaru stężenia pyłu PM_{2,5} oraz PM₁₀ przy ul. Wojska Polskiego, Zachodniej, Daszyńskiego, Poznańskiej. Wyniki dokonanych pomiarów wykazały przekroczenie norm, co oznacza, że w tych dniach jakość powietrza na terenie miasta była bardzo zła lub zła. Sytuacja poprawiła się natomiast w latach 2021 oraz 2022, kiedy to wyniki pomiarowe osiągnęły wyniki dobre i bardzo dobre.

Ochrona przyrody na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody ustanowione zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Z działaniami w zakresie ochrony środowiska wiążą się również kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi. Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i wywóz odpadów komunalnych z terenu Gminy Krzyż Wielkopolski jest Związek Międzygminny „Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi” z siedzibą w Pile, którego Gmina jest uczestnikiem.

Na przestrzeni lat 2017-2021 masa odpadów zbieranych z obszaru Gminy zwiększyła się. Udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie zbieranych odpadów w 2017 roku wyniósł 10% i do roku 2021 wzrósł do 59%.

W 2019 roku w miejscowości Krzyż Wielkopolski zakończyła się budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Do dyspozycji mieszkańców przygotowano ścieżkę edukacyjną, która zaznajamia odwiedzających między innymi z zasadami segregacji odpadów.

Pomimo, że mieszkańcy Gminy pod względem środowiska i przestrzeni najlepiej oceniają jakość powietrza, to uważają, że Gmina powinna zainwestować w rozwój odnawialnych źródeł energii.

GOSPODARKA BUDŻETOWA

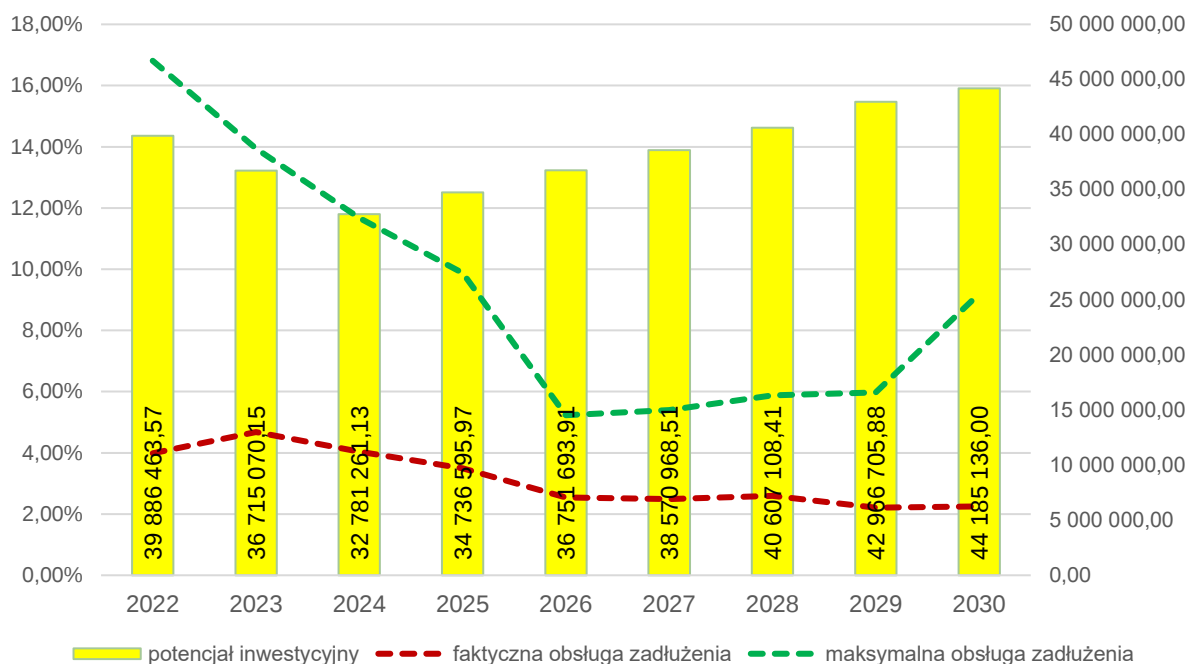
W latach 2016-2020 dochody Gminy Krzyż Wielkopolski ulegały corocznemu wzrostowi – z poziomu 32,2 mln zł w 2016 roku do 42,1 mln zł w 2020 roku. Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy. W 2016 roku wydatki te kształtowały się na poziomie 26,9 mln zł i do 2020 roku wzrosły o ponad 10 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce.

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne, wobec czego Gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. W zakresie dochodów własnych największe znaczenie mają dochody z tytułu udziału w podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 5,6 mln zł rocznie. Z kolei biorąc pod uwagę wydatki, największy ich udział przypadł w dziale dotyczącym oświaty i wychowania.

Gmina Krzyż Wielkopolski oraz jednostki jej podległe w latach 2014-2021 pozyskały dofinansowanie ze środków funduszy europejskich. Zgodnie z serwisem www.mapadotacji.gov.pl łączna wartość dofinansowania projektów w Gminie Krzyż Wielkopolski wynosiła 5,3 mln zł. Gmina Krzyż Wielkopolski w latach 2014-2020 była beneficjentem projektów:

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami dla wsi Łokacz Wielki oraz w rejonie ulic Portowa – Osiedle Miejskie – Długa w Krzyżu Wielkopolskim;
- Pierwszy żłobek w Krzyżu Wielkopolskim;
- Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – Gminnego Przedszkola Publicznego w Krzyżu Wielkopolskim (Przedszkole nr 1 im. Marii Konopnickiej w Krzyżu Wielkopolskim, ul. Akacyjowa 1).

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2022-2032. Jego kształt pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań. Wskaźnik maksymalnej obsługi zadłużenia jest wyższy od wskaźnika faktycznej obsługi zadłużenia, stąd spełniona jest relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych, co oznacza również, że Gmina w żadnym z przedstawionych lat nie osiągnęła maksymalnej kwoty, do której jest w stanie obsługiwać swoje zadłużenie, a zatem możliwości budżetowe Gminy pozwalają na obsługę dodatkowych zobowiązań, jeżeli takie by wystąpiły. Im większa jest różnica pomiędzy maksymalnym a faktycznym wskaźnikiem obsługi zadłużenia, tym potencjał do obsługi dodatkowych zobowiązań w tych latach jest wyższy

Rysunek 2. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Nr XL/363/2022 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2029.

Wykres informuje również o potencjale inwestycyjnym Gminy, rozumianym jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach realizacji dokumentu. Potencjał inwestycyjny Gminy do 2030 roku wzrośnie nieco ponad 4,2 mln zł, natomiast faktyczna obsługa zadłużenia spadnie o niecałe 2%.

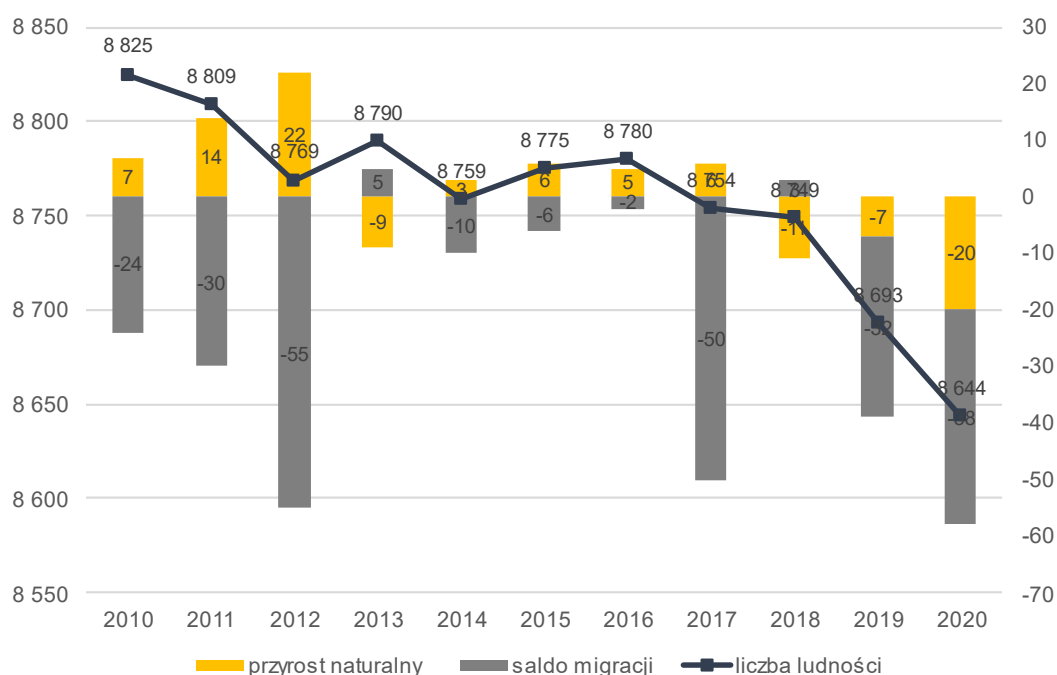
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

DEMOGRAFIA

W 2020 roku Gminę Krzyż Wielkopolski zamieszkiwało 8 644 osób. Natomiast na przestrzeni lat 2016-2020 można zaobserwować w Gminie spadek liczby ludności. Zachodzące procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego, a także salda migracji. Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy Krzyż Wielkopolski zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa.

Pogłębiając analizę struktury demograficznej Gminy Krzyż Wielkopolski można zauważyć negatywne zjawisko polegające na zmniejszeniu się odsetka mieszkańców w tak zwanym wieku kreatywnym, czyli osób w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Krzyż Wielkopolski corocznie stopniowo maleje, choć tempo spadku jest niższe w porównaniu do liczby osób w wieku produkcyjnym. Z kolei biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. Skutkuje to wzrostem zapotrzebowania w Gminie na nowe usługi społeczne, głównie skierowane dla seniorów.

Zła sytuacja demograficzna w Gminie wynika z malejącego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji. Na poniższym wykresie zobaczyć można kształtowanie się tych wskaźników w latach 2010-2020. Należy zwrócić uwagę, że przyrost naturalny był na poziomie dodatnim jedynie w latach 2010 -2012 oraz 2014-2017. W pozostałych latach liczba ta wahała się, jednak wciąż pozostawała na poziomie ujemnym i w 2019 roku wynosiła -20 osób. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku salda migracji, gdzie również występowały wahania. Jedynie w latach 2013 i 2018 w Gminie przybyło ludności, natomiast pozostałe lata wskazują na odpływ mieszkańców. W 2020 roku saldo migracji wynosiło -68 osób.

Rysunek 3. Zmiany liczby ludności w Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2010-2020

OŚWIATA I WYCHOWANIE

Opiekę nad dziećmi do lat 3 oferuje żłobek w Krzyżu Wielkopolskim, który mieści się przy ulicy Zachodniej 15. Żłobek funkcjonuje od września 2019 roku, a aktualnie uczęszcza do niego 25 dzieci. Mieszkańcy miasta, uważają, że usługa ta jest wystarczająca i nie trzeba pracować nad jej zmianą.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski działają dwa przedszkola publiczne oraz jedno przedszkole niepubliczne. W roku 2021 w Przedszkolu nr 1 im. M. Konopnickiej w Krzyżu Wielkopolskim funkcjonowało 8 grup, do których uczęszczało 171 dzieci. Do Przedszkola nr 2 „Harmonia” w Krzyżu Wielkopolskim uczęszczało 100 dzieci w 4 grupach. Natomiast do Niepublicznego Przedszkola „Krecikowo” uczęszczało 25 dzieci. Według mieszkańców usługa ta jest obecnie na poziomie zadawalającym i nie widzą konieczności poprawy.

Gmina jest organem prowadzącym dla funkcjonującego na jej terenie Zespołu Szkół Ogólnokształcących. W skład Zespołu wchodzi szkoła podstawowa i liceum ogólnokształcące. W roku 2020 w Zespole Szkół Ogólnokształcących znajdowało się 44 oddziałów, do których uczęszczało 838 dzieci. Średnia liczba osób uczęszczających na zajęcia na 1 oddział wynosił 19 uczniów. W Zespole zatrudnionych było 90 nauczycieli.

Zespół Szkół Ogólnokształcących wyposażony jest w 40 sal lekcyjnych, w tym w pracownię językowe. Do użytku nauczycieli oraz uczniów udostępnionych zostało 71 komputerów oraz 18 projektorów multimedialnych. Szkoła wyposażona jest również w monitoring. W placówce oświatowej znajduje się świetlica oraz działa gabinet pielęgniarstwa.

Na terenie Gminy funkcjonuje także Zespół Szkół im. Powstańców Wielkopolskich 1918-1919 w skład której wchodzi technikum, szkoła branżowa oraz szkoła dla dorosłych. Placówka zlokalizowana jest w Krzyżu Wielkopolskim przy ul. Sikorskiego 15. Szkoła jest jednostką organizacyjną Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego, który jest organem prowadzącym szkołę.

W pięcioletniej szkole dla młodzieży uczniowie mogą kształcić się w zakresie: technik elektryk, technik spedytor, technik ekonomista, technik handlowiec oraz technik mechanik. Podobne kierunki kształcenia uzyskują uczniowie szkoły dla dorosłych, czyli Liceum Ogólnokształcących w systemie weekendowym. Natomiast w Szkole Branżowej I stopnia uczniowie mogą uzyskać zawód kucharza, cukiernika, piekarza, wędliniarza, sprzedawcy, fryzjera, murarza-tynkarza, stolarza, ślusarza, a także mechanika pojazdów samochodowych.

O poziomie i jakości nauczania na terenie danej jednostki świadczą między innymi uzyskiwane przez uczniów wyniki egzaminów państwowych.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Szkole Podstawowej z języka polskiego i matematyki w roku 2020 były niższe niż średnia powiatu, województwa i kraju. Sytuację tą udało się zmienić w roku 2021 z matematyki, kiedy to wynik szkoły przewyższył średnią powiatu. Wyniki z języka angielskiego w kolejnych latach są wyższe od średniej powiatu i niższe niż średnia województwa i kraju.

Wyniki egzaminu maturalnego z języka polskiego w Liceum Ogólnokształcącym w roku 2020 były znacząco wyższe niż średnia powiatu, województwa i kraju, z matematyki wyższe niż średnia powiatu, niższe niż średnia województwa i kraju, z języka angielskiego niższe niż średnia powiatu, województwa i kraju.

W Zespole Szkół im. Powstańców Wielkopolskich 1918-1919 w 2021 roku do egzaminu maturalnego przystąpiło łącznie 42 osoby, z czego 6 osób uczęszczało do Liceum Ogólnokształcącego dla dorosłych, a 36 do Technikum. W analizowanym roku zdawalność we wskazanym technikum kształtowała się na poziomie 47%, a najlepsze wyniki uczniowie uzyskali z języka angielskiego na poziomie podstawowym.

Należy jednak uwzględnić, że rok 2019/2020 był rokiem wyjątkowym ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną covid-19, w wyniku czego wyniki uzyskane w określonych latach mogą być niemiernodajne.

Mieszkańcy Gminy zwracają uwagę na potrzebę zwiększenia organizacji zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

KULTURA I SPORT

Główną jednostką kulturalną w Gminie jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Krzyżu Wielkopolskim, w skład którego wchodzi Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy. Zadaniem Ośrodka jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona dóbr kultury, a także popularyzacja czytelnictwa, kultury fizycznej i edukacja kulturalna.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Krzyżu Wielkopolskim Gmina prowadzi zajęcia LEGO ROBOTYKA oraz zajęcia plastyczne, ponadto działają tam również:

- Krzyska Orkiestra Dęta,
- Krzyski Klub Filmowy,
- grupa Mini Mażoretki,
- amatorska grupa teatralna Szałaput,
- zespół Śpiewające Języczki.

Biblioteka Publiczna udostępnia czytelnikom komputery z dostępem do Internetu. Obok działalności podstawowej placówka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski w świetlicach wiejskich zlokalizowanych w Żelichowie, Hucie Szklanej oraz w Kuźnicy Żelichowskiej organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Znaczącą funkcję kulturalną oraz rekreacyjną w Gminie Krzyż Wielkopolski pełni Jezioro Królewskie, przy którym znajduje się plaża oraz scena pływająca. Na jej terenie odbywają się m.in.: koncerty na scenie pływającej na rozpoczęcie lata, konkurs rodzinny na budowlę z piasku oraz impreza „Rusz się człowieku”. Przy Jeziorze znajduje się również Ośrodek Wypoczynkowy, gdzie odbywają się imprezy organizowane przez stowarzyszenia: Festiwal Drogowskazy – Poezja Szanty Blues oraz Piknik Motocyklowy. Ośrodek posiada kluczowe

znaczenie podczas organizacji imprez organizowanych przez Gminę ze względu na oferowaną bazę noclegową i gastronomiczną.

Na terenie Gminy znajduje się 18 placów zabaw i 7 siłowni zewnętrznych a także:

- Hala sportowo-widowiskowa przy ul. Sienkiewicza w Krzyżu Wielkopolskim,
- Stadion Miejski na ul. Mickiewicza w Krzyżu Wielkopolskim,
- Boisko sportowe przy Szkole Podstawowej na ul. Wojska Polskiego w Krzyżu Wielkopolskim,
- Boisko sportowe „Orlik” przy ul. Sienkiewicza w Krzyżu Wielkopolskim.

W badaniu ankietowym w obszarze turystyki i rekreacji mieszkańcy Gminy najwyżej ocenili atrakcyjność turystyczną Gminy, rozumianą jako wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Mimo to mieszkańcy zwracają uwagę na zapotrzebowanie na rozbudowę systemu ścieżek rowerowych. Ponadto ankietowani wskazali na potrzebę rozszerzenia oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży, a także działania promocyjne Gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów.

BEZPIECZEŃSTWO

Na terenie Gminy zlokalizowany jest Komisariat Policji, w którym pracuje 18 funkcjonariuszy. Liczba popełnianych na terenie Gminy przestępstw co roku zmniejsza się. W 2018 ujawniono 240 przestępstw, w 2019 roku 216, a w 2020 – 2013. Dodatkowo zostały zainstalowane dwa punkty monitoringu. Niestety aż 16,5% ankietujących wskazuje na potrzebę poprawy bezpieczeństwa publicznego.

W Gminie Krzyż Wielkopolski zlokalizowane są 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Obie są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski działalność prowadzą liczne organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Działają one w wielu obszarach, m.in. zaspokajając potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju hobby, jak również pomocy potrzebującym. Wśród nich możemy wyróżnić między innymi Stowarzyszenie Motocyklistów PCT Riders, a także Wielkopolską Akademię Sztuk Walki oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Krzyżu Wielkopolskim.

Gmina należy do Czarnkowsko-Trzcianeckiej Lokalnej Grupy Działania. Obszar działania LGD, położony jest w północnej części województwa wielkopolskiego i składa się z ośmiu gmin tworzących powiat czarnkowsko-trzcianecki. LGD zajmuje się promocją turystyki oraz lokalnych marek. Do działań grupy zaliczamy także organizację czasu wolnego dla mieszkańców oraz zachęcanie ich do wspólnego dbania o sąsiedzką przestrzeń. Istotnym zadaniem wskazanej LGD jest wsparcie osób fizycznych, organizacji pozarządowych oraz instytucji i grup nieformalnych.

Ponadto Gmina należy do Nadnoteckiej Grupy Rybackiej, która działa na obszarze siedmiu gmin północnej Wielkopolski. Na terenie NGR łącznie funkcjonuje około 50 podmiotów rybackich, w tym 43 to hodowcy stawowi, a 7 to użytkownicy jezior. Celem działania NGR jest działanie na rzecz rozwoju obszarów rybackich i obszarów akwakultury, a także aktywizację mieszkańców wskazanych terenów. Wskazana grupa działa także w celu złagodzenia negatywnych skutków zmian strukturalnych, które występują w sektorze rybackim.

OPIEKA ZDROWOTNA

Opiekę zdrowotną na terenie Gminy zapewnia:

- Przychodnia Lekarska Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Krzyżu Wielkopolskim, lek. med. Tomasz Grzeszczuk;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MED-VITA” w Krzyżu Wielkopolskim;
- Gabinety i poradnie w Krzyżu Wielkopolskim (poradnia chirurgiczna, pracownia fizykoterapii i rentgenowska);
- Pododdział Ratownictwa Medycznego w Krzyżu Wielkopolskim;
- Indywidualna Praktyka Położnicza Położna Środowiskowo-Rodzinna Jolanta Skątecka;
- Praktyka Pielęgniarska „COR” S.C. Ewa Jędrzejak, Lidia Sienkiewicz;
- Gabinet Prywatny Endokrynologii, Ryszard Stangierski.

Mieszkańcom Gminy opiekę zdrowotną zapewnia także Szpital Powiatowy w Trzciance. Ponadto w Gminie Krzyż Wielkopolski stacjonuje karetka ratownictwa medycznego, a zakupy medyczne mieszkańcy mogą zrealizować w 3 aptekach zlokalizowanych na terenie Gminy.

Mieszkańcy uważają, że dostęp do usług medycznych na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski jest niewystarczający i wymaga poprawy. Szczególne zapotrzebowanie mieszkańcy wskazują na dostęp do specjalistycznej opieki medycznej.

POMOC SPOŁECZNA

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej w Gminie odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzyżu Wielkopolskim. W roku 2020 pomocą społeczną w Gminie objęto łącznie 279 rodzin.

W Mieście Krzyż Wielkopolski funkcjonuje Klub Seniora, którego członkowie czynnie uczestniczą w życiu kulturalnym, pielęgnują lokalne tradycje, a podejmowane przez nich działania służą integracji seniorów, rozbudzają zainteresowania i upowszechniają zdrowy styl życia. Klub zrzesza osoby starsze, emerytów oraz rencistów, tym samym zwiększając w nich poczucie przynależności i zmniejszając poczucie wykluczenia.

Ponadto Gmina od 2019 roku realizuje Program „Opieka 75+”, który ma na celu poprawę dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Krzyż Wielkopolski przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 8 marca 2022 roku do 20 kwietnia 2022 roku.

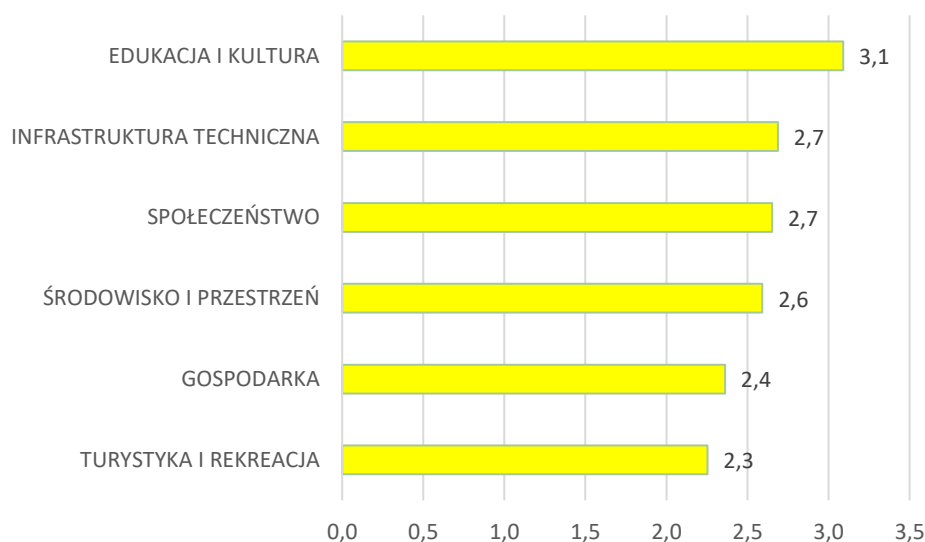
Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 159 ankiet. Zdecydowaną większość respondentów stanowiły kobiety (103 osoby). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej z nich było w przedziale 36-45 lat (38,6%), a 72,2% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Krzyż Wielkopolski w skali od 0 do 5, gdzie:

- 0 – nie mam zdania, odpowiedź nie jest punktowana
- 1 – bardzo źle,
- 2 – źle,
- 3 – dostatecznie/zadawalająco/neutralnie
- 4 – dobrze,
- 5 – bardzo dobrze,

mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji (średnia ocena wynosiła 3,1), z kolei najgorzej obszar turystyki i rekreacji (średnia ocena wynosiła 2,3). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,4 do 2,7. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,6.

Rysunek 4. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najwyżej oceniony został dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,01). Bardzo wysoko ocenione został także:

- Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie Gminy (3,29),
- Walory środowiska przyrodniczego w Gminie (3,93),
- Jakość sieci wodociągowej (3,57),
- Jakość sieci kanalizacyjnej (3,45),
- Atrakcyjność turystyczna gminy (3,29),
- Dostęp do edukacji przedszkolnej (3,79),
- Jakość edukacji przedszkolnej w Gminie (3,70),
- Jakość edukacji w szkołach podstawowych w Gminie (3,46).

Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie:

- Dostępności do specjalistycznej opieki medycznej (1,35),
- Funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie Gminy (1,79),
- Jakość sieci gazowej (1,54),
- Systemu ścieżek rowerowych (1,61),
- Oferty spędzania czasu na terenie Gminy dla młodzieży (1,62),
- Ofertę spędzania czasu na terenie Gminy dla dorosłych (1,78),
- Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla seniorów (1,96),
- Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów (1,62).

Elementy te osiągnęły średnią ocenę poniżej 2, co oznacza, iż najczęściej oceniane zostawały źle lub bardzo źle. Należy zatem uznać je jako priorytet do poprawy w ocenie mieszkańców.

Tabela 2. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Społeczeństwo	Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Połączenie komunikacyjne z innymi gminami i miastami	Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy
Środowisko i przestrzeń	Jakość powietrza w Gminie	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy
Infrastruktura techniczna	Jakość sieci kanalizacyjnej	Jakość sieci gazowej
Turystyka i rekreacja	Atrakcyjność turystyczna gminy	System ścieżek rowerowych Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Działalność świetlic wiejskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Nieco lepiej, ale nadal źle ocenione zostały:

- Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (2,68),
- Skuteczność działania pomocy społecznej (2,94),
- Dostęp do podstawowej opieki medycznej (2,22),
- Wsparcie dla osób starszych oferowane przez Gminę (2,92),
- Wsparcie osób niesamodzielnych (2,26),
- Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy (2,41),
- Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy (2,62),
- Funkcjonowanie budynków administracji publicznej (2,37),
- Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy (2,52),
- Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy (2,35),
- Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie Gminy (2,38),
- Połączenie komunikacyjne z innymi gminami i miastami (2,64),
- Dostępność usług na terenie Gminy (2,48),
- Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie (2,59),
- Konkurencyjność Gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji (2,29),
- Konkurencyjność na rynku lokalnym (2,22),
- Estetykę swojej Gminy (2,58),
- Ofertę Gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska (2,42),
- Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających (2,78),
- Infrastrukturę melioracji szczegółowej (2,25),
- Czystość terenów zieleni (2,64),
- Świadomość ekologiczną mieszkańców (2,22),
- System odbioru odpadów na terenie gminy (2,38),
- Efektywność zagospodarowania przestrzeni w Gminie (2,15),
- Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (2,07),
- Stan dróg w Gminie (2,19),
- Małą infrastrukturę drogową (2,47),
- Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych (2,43),
- Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie (2,77),
- Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (2,63),
- Poziom bazy gastronomicznej (2,65),
- Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych (2,71),
- Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Gminy dla dzieci (2,15),
- Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie Gminy (2,77),
- Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie Gminy (2,66),
- Dodatkową ofertę w szkołach na terenie Gminy (2,71),
- Organizację dowozu dzieci do szkół (2,98),

- Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Gminie (2,59),
- Dostęp do obiektów kulturalnych w Gminie (2,56),
- Działalność świetlic wiejskich (2,30).

Elementy, dla których średnia ocena znajdowała się w granicy 3 należy traktować jako aspekty neutralne. Są to elementy, które za mało nie dokuczają mieszkańcom Gminy, ani ich nie satysfakcjonują.

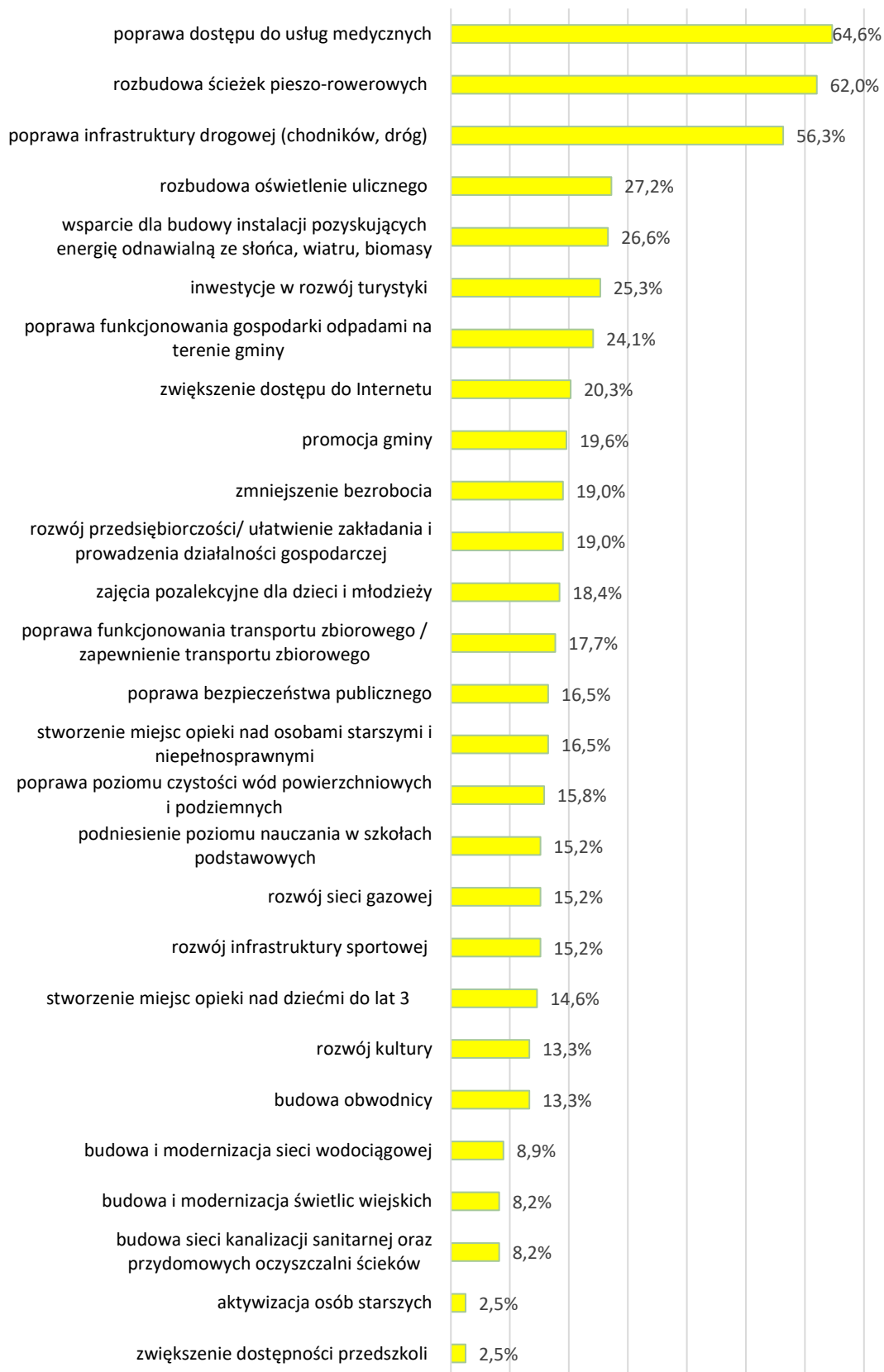
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Krzyż Wielkopolski. Zdecydowanie najczęściej wskazywaną odpowiedzią była poprawa dostępu do usług medycznych – odpowiedź tą zaznaczyło 64,6% ankietowanych. Wśród innych często pojawiających się odpowiedzi wyróżnia się rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych (uważa tak 62% respondentów) i poprawa infrastruktury drogowej (56,3% ankietowanych wskazało tą odpowiedź).

Duża część ankietowanych uważa ponadto, iż ważną kwestią do zrealizowania jest rozbudowa oświetlenia ulicznego (27,2%) oraz wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy (26,6%). Z kolei najmniej priorytetowe do poprawy komponenty według mieszkańców to zwiększenie dostępności przedszkoli (2,5%) oraz aktywizacja osób starszych (2,5%). Oznacza to, iż część mieszkańców ocenia te komponenty jako funkcjonujące na poziomie zadowalającym w obecnej chwili i nie widzi konieczności ich poprawy lub wdrożenia w przyszłości. Poniżej zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Ostatnia część ankiety stanowiła pytanie otwarte dotyczące tego, co według mieszkańców powinno stać się wizytówką Gminy Krzyż Wielkopolski. Jednocześnie, pytanie to, często rozumiane jest przez pryzmat zagadnień, które miałyby stanowić pożądane priorytety rozwoju.

Mieszkańcy w tej części ankiety, wizytówką Gminy Krzyż Wielkopolski najczęściej określali walory przyrodnicze Gminy, w tym lasy, jeziora oraz parki. Dużym atutem Gminy mogą być także jej walory turystyczne. Na terenie Gminy występują szlaki turystyczne oraz obszary o dużym znaczeniu historycznym. Do terenów tych należy zaliczyć między innymi zespół stacji kolejowej, historyczną zabudowę miasta czy także układy ruralistyczne wsi Kuźnica Żelichowska. Ponadto Gmina wyróżnia się swoimi produktami regionalnymi, między innymi serami.

Rysunek 5. Głównie priorytety rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych od 8 marca 2022 roku do 20 kwietnia 2022 roku na terenie Gminy;
- 4) wnioski z warsztatu diagnostycznego z Zespołem ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030.

Analizę SWOT dla Gminy Krzyż Wielkopolski przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• Lokalizacja na terenie Krzyża Wielkopolskiego jednej z największych w województwie stacji kolejowych dla pociągów wszystkich kategorii oraz węzła przesiadkowego o znaczeniu regionalnym; • Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru Gminy dzięki bogactwu form ochrony przyrody, wysokiemu poziomowi lesistości, dużej liczbie jezior i przepływającym przez teren Gminy rzekom; • Liczne elementy dziedzictwa kulturowego występujące na obszarze Gminy; • Przebiegający przez teren Gminy międzynarodowy szlak rowerowy Euro Route R1 oraz międzyregionalny szlak rowerowy Krzyż Wielkopolski – Koronowo; • Szlaki turystyczne o znaczeniu lokalnym, w tym rowerowe, konne, piesze, Nordic Walking; • Odkrycia archeologiczne na terenie Gminy – istnienie stanowiska mezolitycznego z okresu borealnego;	• Niekorzystne trendy demograficzne (w tym starzejące się społeczeństwo, zmniejszająca się liczba osób w wieku kreatywnym) oraz odpływ ludności z terenu Gminy; • Niewystarczająca jakość infrastruktury drogowej; • Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna przy rzekach Drawa i Noteć; • Niewystarczająca powierzchnia terenów inwestycyjnych, a co za tym idzie brak możliwości lokalizacji nowych przedsiębiorstw na terenie Gminy; • Niewystarczający stan infrastruktury urządzeń wodnych oraz brak sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich; • Niewystarczające oświetlenie miasta i terenów wiejskich; • Częściowo nieaktualne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego; • Niewystarczające wykorzystanie OZE na terenie Gminy; • Zdegradowana część zieleni miejskiej, w szczególności park;

- Tworzenie i aktualizowanie źródeł informacji turystycznej i innych o Gminie;
- Duże, dynamicznie rozwijające się przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie Gminy dzięki położeniu przy ważnym węźle kolejowym;
- Dobra współpraca międzygminna;
- Wysoki poziom zwodociągowania Gminy;
- Zróżnicowana oferta kulturalna dla osób starszych;
- Działalność, dobra organizacja i wyposażenie jednostek OSP;
- Rozwinięta baza sportowa (stadion, boiska, hala sportowa i sportowo-widowiskowa), a w tym ogólnodostępny ORLIK i hala sportowa;
- Integracja społeczeństwa poprzez spotkania mieszkańców na targowisku miejskim;
- Duża liczba ogólnodostępnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych;
- Funkcjonujący na terenie Gminy żłobek;
- Współpraca placówek oświaty, kultury i organizacji pozarządowych;
- Wysoki poziom opieki przedszkolnej oraz bardzo dobre warunki edukacji dla dzieci w wieku przedszkolnym;
- Funkcjonujący Zespół Szkół Ogólnokształcących;
- Funkcjonujący na terenie Gminy Klub Seniora umożliwiający aktywność społeczną i uczestnictwo w życiu kulturalnym osobom starszym;
- Funkcjonowanie wolontariatu młodzieży w MGOPS;
- Dostęp do poradni psychologiczno-pedagogicznej (specjaliści: psycholog, logopeda, pedagog);
- Dobry dostęp rodzin dotkniętych problemem uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i psychologicznej.

- Transport autobusowy na niewystarczającym poziomie, w szczególności brak połączeń pomiędzy obszarami wiejskimi a siedzibą Gminy;
- Niewielka aktywność społeczności zamieszkującej obszary wiejskie;
- Niewystarczające poczucie przynależności do grupy społecznej wśród mieszkańców Gminy spowodowane niewystarczającą partycypacją społeczną;
- Niewystarczająca oferta kulturalna dla młodzieży oraz rodzin z małymi dziećmi;
- Brak opieki całodobowej dla seniorów;
- Niewystarczająca aktywizacja zawodowa wśród mieszkańców Gminy oraz brak wykształcenia kierunkowego sprzyjającemu zatrudnieniu na terenie Gminy;
- Bariery architektoniczne dla osób ze szczególnymi potrzebami w całej Gminie;
- Niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych;
- Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców;
- Brak publicznej toalety miejskiej;
- Niewystarczające dofinansowanie dla świetlic wiejskich;
- Niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów i badań profilaktycznych dla mieszkańców.

SZANSE

- Rozwój kolei dzięki realizacji zadania „[Dostosowanie stacji Krzyż do parametrów sieci bazowej TEN-T⁸](#)”;
- Powstanie szybkiej kolei szansą dla Gminy na stanie się „sypialnią” dla ludzi pracujących w dużych miastach;
- Rosnące zainteresowanie turystyką;
- Wykorzystanie potencjału poznawczego stanowiska archeologicznego w Krzyżu Wielkopolskim, wynikający m.in. z unikatowego i ciągle powiększanego w wyniku badań archeologicznych zbioru.
- Rozwinięcie multidyscyplinarnego projektu badawczego, którego celem jest rozpoznanie osadnictwa mezolitycznego w rejonie centralnej części pradoliny Noteci z wykorzystaniem potencjału poznawczego stanowiska archeologicznego w Krzyżu Wielkopolskim;
- Dofinansowania wewnętrzne i zewnętrzne wspierające rozwój OZE (program „Czyste powietrze”) i wymianę pieców;
- Przynależność Gminy do związków i stowarzyszeń międzygminnych;
- Duże zróżnicowanie wśród mieszkańców Gminy pod względem ich kierunku rozwoju (wykształcenia/zatrudnienia) oraz przynależności do poszczególnych grup społecznych, charakteryzujących się różnymi zainteresowaniami, stanowiące potencjał rozwoju Gminy;
- Pozyskiwanie środków z funduszy europejskich;
- Teren przy Jeziorze Królewskim pełniący rolę kulturalno-rekreacyjną.

ZAGROŻENIA

- Niestabilna sytuacja na rynku gospodarczym oraz wzrost cen;
- Zubożenie społeczeństwa i Gminy spowodowana rosnącą inflacją;
- Zwiększający się dostęp do używek oraz wzrost uzależnień m.in. od alkoholu, nikotyny i Internetu;
- Niski poziom aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy;
- Malejąca rola samorządu – centralizacja;
- Wzrost kosztów produkcji, w tym rolnej;
- Starzejące się społeczeństwo, a w konsekwencji zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym oraz ludzi młodych, stanowiących główną siłę napędową rozwoju gospodarczego;
- Zmiany klimatyczne – susza i gwałtowne zjawiska atmosferyczne.

⁸ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KRZYŻ WIELKOPOLSKI

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie strategicznym stworzono misję oraz wizję Gminy Krzyż Wielkopolski, które stanowią drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie co jest priorytetem Gminy. Misja Gminy Krzyż Wielkopolski jest zarówno hasłem promocyjnym, który w kilku prostych słowach podkreśla priorytety Gminy. Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Krzyż Wielkopolski brzmi następująco:

Kolej na Krzyż Wielkopolski

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Krzyż Wielkopolski w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Krzyż Wielkopolski brzmi następująco:

**Gmina Krzyż Wielkopolski – atrakcyjna bogactwem natury,
miejscem bezpiecznym i przyjaznym dla mieszkańców,
turystów i inwestorów.**

Kapitał ludzki i kapitał społeczny są w dzisiejszych czasach podstawowym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Najważniejszą wartością Gminy Krzyż Wielkopolski jest więc społeczność tworząca Gminę, a przede wszystkim jej mieszkańcy. Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym, otwartym na wszystkie grupy społeczne oraz wspierającą ich aktywność. Ważnym elementem rozwoju Gminy są również przedsiębiorcy, których Gmina będzie wspierać w prowadzeniu działalności gospodarczej, a także środowisko przyrodnicze wraz z jego walorami turystyczno-rekreacyjnymi.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Krzyż Wielkopolski, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, którymi są:

- CEL I:** Atrakcyjna przestrzeń zwiększająca potencjał rozwojowy Gminy
- CEL II:** Rozwój gospodarczy wykorzystujący położenie i atrakcyjność turystyczną: krajobrazową, historyczną i archeologiczną Gminy
- CEL III:** Aktywne społeczeństwo korzystające z kompleksowej oferty społecznej

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:		
CEL I: Atrakcyjna przestrzeń zwiększająca potencjał rozwojowy Gminy	CEL II: Rozwój gospodarczy wykorzystujący położenie i atrakcyjność turystyczną Gminy: krajobrazową, historyczną i archeologiczną	CEL III: Aktywne społeczeństwo korzystające z kompleksowej oferty społecznej
CELE OPERACYJNE:		
Cel I.1. Poprawa dostępności i spójności przestrzeni publicznej	Cel II.1. Rozwój gospodarczy Gminy w oparciu o lokalne uwarunkowania	Cel III.1. Poprawa aktywności i jakości życia mieszkańców
Cel I.2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Cel II.2. Wzmocnienie znaczenia turystyki i rekreacji w gospodarce Gminy	Cel III.2. Poprawa jakości i dostępności usług oświatowych
Cel I.3. Zwiększenie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	Cel II.3. Promocja Gminy pod względem inwestycyjnym i turystycznym	Cel III.3. Zapobieganie wykluczeniom społecznym

PRZESTRZEŃ

CEL STRATEGICZNY I:

ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ ZWIĘKSZAJĄCA POTENCJAŁ ROZWOJOWY GMINY

I.1 Poprawa dostępności i spójności przestrzeni publicznej

I.2 Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego

I.3 Zwiększenie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej

Aby zapewnić mieszkańcom Gminy Krzyż Wielkopolski wysoką jakość życia istotne jest stworzenie im atrakcyjnej przestrzeni, która wzmocni ich potencjał rozwojowy.

Szczególny wpływ na rozwój Gminy ma wysoka jakość dróg, w wyniku czego należy kontynuować ich modernizację. Gmina jest rozpoznawalna na skalę regionu, dzięki zlokalizowanej w Krzyżu Wielkopolskim stacji kolejowej, na obszarze której dokonano działań mających na celu podniesienia jakości stacji oraz zwiększenia komfortu użytkowników. Inwestycja ta daje duże szanse rozwoju oraz zwiększenia rozpoznawalności Gminy, a także pozytywnie wpływa na jej aspekt przestrzenny. W związku z czym w planowaniu dalszych kierunków działań należy wykorzystać szansę, jaką daje wskazana inwestycja.

Na terenie Gminy funkcjonuje transport zbiorowy, który niestety nie zaspokaja potrzeb mieszkańców terenów wiejskich. Miasto Krzyż Wielkopolski jest natomiast ważnym węzłem przesiadkowym, wobec czego zaleca się budowę efektywnego systemu parkingów Park&Ride, w celu zapewnienia mieszkańcom Gminy możliwości pozostawienia samochodów na parkingu położonym przy dworcu kolejowym w Krzyżu Wielkopolskim i zmianę indywidualnego środka transportu na pociąg, co ułatwi między innymi dojazd do większych miastach. Dzięki wskazanej inwestycji w Gminie zostanie usprawniona komunikacja, która ponadto zachęci mieszkańców obszarów wiejskich do podróżowania za pomocą transportu łączonego.

Ważnym czynnikiem jest także zachowanie jakości środowiska naturalnego. Konieczne jest także podejmowanie wszelkich działań proekologicznych, które podniosą świadomość ekologiczną mieszkańców. Dzięki czemu na terenie Gminy wzrośnie między innymi efektywność gospodarowania odpadami, a także zmniejszy się liczba występujących dzikich wysypisk. Ważne jest także aby zadbać o rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez wprowadzenie nowoczesnych oraz energooszczędnych technologii i rozwiązań, w tym wdrożenie nowoczesnych rozwiązań wykorzystania energii odnawialnej.

Gmina Krzyż Wielkopolski powinna być także miejscem o spójnym rozwoju przestrzennym. Najważniejsze w tym kierunku jest podnoszenie jakości w przestrzeni publicznej, przeznaczenie budynków i przestrzeni niezabudowanych na cele społeczne. Zwiększy się przez to jakość i niezawodność oferowanych usług dla mieszkańców a przy tym podniesie się

estetyka przestrzeni, co zachęci mieszkańców (obecnych i przyszłych) do zamieszkania i pozostania w Gminie. W związku z czym na terenie Gminy zostaną zlikwidowane bariery architektoniczne. Umożliwi to osobom ze specjalnymi potrzebami korzystanie z budynków usługowych, a także wszelkich miejsc publicznych. Gmina będzie zapobiegać wszelkiemu chaosowi przestrzennemu oraz zapewni harmonię pomiędzy różnymi elementami składowymi w przestrzeni.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ ZWIĘKSZAJĄCA POTENCJAŁ ROZWOJOWY GMINY

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
I.1. Poprawa dostępności i spójności przestrzeni publicznej	Rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego ze szczególnym uwzględnieniem transportu kolejowego	Wzrost znaczenia Gminy jako ważnego węzła komunikacyjnego. Modernizacja infrastruktury kolejowej oraz możliwość szybkiego dojazdu do dużych miast. Wspieranie modernizacji sieci połączeń kolejowych. Realizacja węzłów przesiadkowych integrujących różne środki transportu.	• liczba środków transportu komunikacji publicznej oferowana na terenie Gminy (szt.), • liczba połączeń zapewniających dojazd mieszkańców wsi do siedziby Gminy (szt.),
	Budowa efektywnego systemu parkingów Park&Ride w Krzyżu Wielkopolskim	Usprawniony system komunikacji i wzrost zainteresowania transportem łączonym, zwłaszcza wśród mieszkańców obszarów wiejskich.	• powierzchnia terenu wykorzystana pod inwestycje Park&Ride (ha),
	Zwiększenie liczby połączeń oraz dostępnych środków komunikacji publicznej, dzięki optymalizacji funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie Gminy	Rozwój powiązań transportowych, a co za tym idzie poprawa stopnia skomunikowania Gminy.	• dobową liczbą połączeń międzygminnych (szt.),
	Modernizacja sieci dróg oraz rozbudowa oświetlenia w Gminie	Rozbudowa sieci drogowej na terenie Gminy. Poprawa spójności i jakości dróg. Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów wiejskich. Zwiększenie efektywności oświetlenia drogowego na terenie Gminy.	• długość wyremontowanych dróg (km), • długość wybudowanych chodników (km), • liczba zamontowanych punktów oświetlenia (szt.),

	Stworzenie i budowa spójnej sieci ścieżek rowerowych	Zwiększenie stopnia rowerowego skomunikowania Gminy. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej.	długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km),
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy, dostosowany do zwiększających się potrzeb mieszkańców i rozwijającej się zabudowy. Doprowadzenie sieci kanalizacyjnej również na tereny wiejskie.	- długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), - długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km), - udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (%),
	Współpraca z operatorami w zakresie rozwoju sieci gazowej na terenie Gminy	Zwiększenie udziału mieszkańców korzystających z sieci gazowej. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie opłat mieszkańców, dzięki ogrzewaniu gazowemu.	- długość wybudowanej sieci gazowej (km), - udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej (szt.),
I.2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Tworzenie obszarów zielonych, miejsc wypoczynku i rekreacji mieszkańców	Zapewnienie mieszkańcom Gminy bogatej oferty wypoczynkowej i możliwości spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu w niedalekiej odległości od miejsca zamieszkania.	liczba miejsc wypoczynku na terenie Gminy (szt.),
	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy	Poprawa stopnia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej. Podniesienie poziomu jakości powietrza na terenie Gminy, a w konsekwencji zdrowia mieszkańców Gminy.	liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.),
	Rozwój odnawialnych źródeł energii	Zwiększenie liczby gospodarstw domowych oraz budynków użyteczności publicznej ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła.	liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.),

		Wprowadzenie nowoczesnych, energooszczędnych technologii i rozwiązań na terenie Gminy, w tym wdrożenie nowoczesnych rozwiązań wykorzystania energii odnawialnej.	
	Promocja zachowań proekologicznych wśród mieszkańców	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana ich nawyków na proekologiczne, np. oszczędność wody, prądu, poszanowanie terenów naturalnych.	• liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt.),
	Przeciwdziałanie niekontrolowanemu i nielegalnemu pozbywaniu się odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych.	Poprawa efektywności gospodarowania odpadami.	• liczba zorganizowanych akcji proekologicznych np. Sprzątanie Świata (szt.),
I.3. Zwiększenie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	Sporządzanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Zapewnienie harmonii pomiędzy różnymi elementami składowymi przestrzeni. Zapobieganie chaosowi przestrzennemu.	• liczba obowiązujących MPZP (szt.), • udział powierzchni Gminy objętej MPZP (%),
	Podjęcie działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych	Eliminowanie dysproporcji w poziomie rozwoju Gminy. Poprawa estetyki i funkcjonalności terenów Gminy.	• liczba obiektów poddanych rewitalizacji/rewaloryzacji (szt.), • powierzchnia terenów poddanych rewitalizacji/rewaloryzacji (ha),
	Tworzenie przestrzeni na cele społeczne i kulturalne na obszarach i w obiektach niezagospodarowanych i pokolejowych	Przekształcenie budynków nieużytkowanych w miejsca rekreacji i spotkań społeczności lokalnej. Zwiększenie miejsc przeznaczonych do spotkań mieszkańców, powodujących wzrost integracji społeczeństwa.	• liczba obiektów zmodernizowanych przeznaczonych pod cele publiczne (szt.),

	Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Wzrost aktywności sportowej. Rozpowszechnianie zdrowego trybu życia. Aktywna integracja społeczeństwa.	liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych (szt.),
	Modernizacja budynków oświatowych	Poprawa jakości bazy oświatowej poprzez jej modernizację, tym samym umożliwiając edukację na najwyższym poziomie.	liczba zmodernizowanych obiektów (szt.),
	Likwidowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	Zlikwidowanie barier architektonicznych i umożliwienie osobom ze specjalnymi potrzebami korzystania z budynków użyteczności publicznej i przestrzeni publicznej. Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach.	- liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.), - liczba budynków użyteczności publicznej wymagających usunięcia barier architektonicznych (szt.), - liczba wprowadzonych usprawnień dla osób ze szczególnymi potrzebami (szt.),
	Podjęcie tzw. uchwały krajobrazowej (zasady sytuowania tablic i urządzeń reklamowych, ogrodzeń, obiektów małej architektury)	Poprawa estetyki Gminy.	liczba obiektów objętych przekształceniem na skutek uchwały krajobrazowej (szt.).

GOSPODARKA

CEL STRATEGICZNY II:

Rozwój gospodarczy wykorzystujący położenie i atrakcyjność turystyczną Gminy: krajobrazową, historyczną i archeologiczną

II.1 Rozwój gospodarczy Gminy w oparciu o lokalne uwarunkowania

II.2 Wzmocnienie znaczenia turystyki i rekreacji w gospodarce Gminy

II.3 Promocja Gminy pod względem inwestycyjnym i turystycznym

Ważnym aspektem na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski jest wykorzystanie jej atrakcyjności inwestycyjnej, która przy umiejętnym podkreśleniu zasobów gospodarczych i turystycznych, pozwoli osiągnąć znaczny rozwój gospodarczy przekładający się na podniesienie jakości życia mieszkańców. Dlatego też cel strategiczny II zakłada kompleksowe wykorzystanie potencjału inwestycyjnego i turystycznego Gminy w celu ożywienia i pobudzenia procesów rozwojowych w Gminie Krzyż Wielkopolski.

Rozwój gospodarczy będzie przebiegał dwuetapowo, z jednej strony opierał się będzie na potencjale związanym z lokalizacją na węźle jednych z ważniejszych linii kolejowych na poziomie regionu. Co między innymi spowoduje napływ nowego kapitału inwestycyjnego na teren Gminy, a tym samym zwiększy atrakcyjność terenu.

Z drugiej strony rozwój gospodarczy wspomagany będzie przez wzmocnienie znaczenia turystyki i rekreacji w funkcjonowaniu Gminy. Duże znaczenie posiadają wyjątkowe walory przyrodnicze oraz bogactwo lasów, a także liczne jeziora. Rozwojowi gospodarczemu będzie także sprzyjać tworzenie nowych miejsc wypoczynku oraz rekreacji, a także obszarów zielonych.

W związku z położeniem Gminy na Północno-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym ważnym aspektem będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Ważnym aspektem jest również prowadzenie szerokiej promocji Gminy w celu przyciągnięcia potencjalnych nowych mieszkańców, turystów czy inwestorów. Ze względu na duży potencjał przyrodniczy promocja Gminy powinna dotyczyć w szczególności atrakcyjności turystycznej, jej walorów przyrodniczych i kulturalnych, możliwości spędzania wolnego czasu i wypoczynku na łonie natury oraz odbywających się na jej terenie imprez i wydarzeń.

Z drugiej strony niezbędne jest dostarczanie informacji o Gminie jako o dobrym miejscu do zamieszkania, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej czy inwestycji. Działania te mają prowadzić do wzmocnienia rozpoznawalności Gminy w regionie i zachęcaniu do jej odwiedzania.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY WYKORZYSTUJĄCY ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNĄ GMINY: KRAJOBRAZOWĄ, HISTORYCZNĄ I ARCHEOLOGICZNĄ

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
II.1 Rozwój gospodarczy Gminy w oparciu o lokalne uwarunkowania	Wyznaczanie terenów inwestycyjnych, w szczególności wzdłuż terenów kolejowych	Napływ nowego kapitału inwestycyjnego na teren Gminy.	powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycje (ha),
	Aktywizacja zawodowa mieszkańców Gminy poprzez organizowanie kursów, szkoleń i warsztatów w zakresie doradztwa zawodowego i prowadzenia działalności gospodarczych	Aktywizacja gospodarcza mieszkańców Gminy m.in. poprzez zakładanie nowych działalności gospodarczych. Nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem Gminy, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Aktywna integracja osób wyłączonej z rynku pracy oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zmniejszenie bezrobocia.	- liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), - liczba spotkań/wydarzeń organizowanych w partnerstwie Gminy, przedsiębiorców (szt.), - udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), - liczba przeprowadzonych szkoleń, kursów itp. (szt.),
	Zachęcanie do zakładania działalności gospodarczych między innymi poprzez stosowanie prewencyjnych warunków prowadzenia działalności	Zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem lokalizacji inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej.	- kwota udzielonych ulg i zwolnień (zł), - liczba przedsiębiorstw korzystających z ulg i zwolnień (szt.),

	Integracja informacji przestrzennej i inwestycyjnej Gminy poprzez portal samorządowy oraz Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego	Wzrost rozpoznawalności Gminy. Ułatwiony dostęp do dokumentów przestrzennych oraz inwestycyjnych Gminy.	• liczba osób odwiedzających portale samorządowe (os.),
II.2 Wzmocnienie znaczenia turystyki i rekreacji w gospodarce Gminy	Budowa zintegrowanej oferty turystycznej poprzez zwiększenie liczby atrakcji i możliwości spędzania czasu na terenie Gminy	Wzrost potencjału turystycznego Gminy. Zwiększenie liczby atrakcji i możliwości spędzania czasu dla mieszkańców Gminy. Rozwój sektora turystycznego przekładający się na wzrost gospodarczy w Gminie. Rozwój bazy i infrastruktury turystycznej i zwiększająca się liczba odwiedzających Gminę. Zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe, turystyczne i infrastrukturalne terenów Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem terenów położonych przy jeziorach. Tworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej z uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego Gminy.	• liczba atrakcji turystycznych na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski (szt.), • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych (szt.), • liczba miejsc rekreacji na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski (szt.),
	Modernizacja istniejących szlaków turystycznych, w tym budowa ścieżki edukacyjno-historyczno-rekreacyjnej wokół jeziora Królewskiego	Zwiększenie zainteresowania terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi.	• liczba osób korzystających ze zmodernizowanych szlaków turystycznych (os.), • długość zmodernizowanych szlaków (km),
	Wykup terenów i utworzenie infrastruktury turystycznej nad rzekami Noteci i Drawa	Zwiększenie terenów turystycznych. Wzrost zainteresowania Gminą wśród turystów.	• powierzchnia nowo zakupionych terenów na cele turystyczne (ha),

		Stworzenie ciekawych atrakcji turystycznych w przestrzeni Gminy. Rozwój bazy i infrastruktury turystycznej i zwiększająca się liczba odwiedzających Gminę. Postrzeganie Gminy jako miejsca odpowiedniego do realizacji turystyki.	
	Stworzenie unikatowej oferty turystycznej w oparciu o znaleziska archeologiczne	Pozyskiwanie nowej kategorii turystów zainteresowanych archeologią.	• liczba osób odwiedzających nowopowstałe punkty turystyczne (os.), • liczba nowopowstałych miejsc turystycznych w Gminie (szt.),
II.3 Promocja Gminy pod względem inwestycyjnym i turystycznym	Stworzenie Punktu Informacji Turystycznej	Zwiększenie zainteresowania dotyczącego turystyki na obszarze Gminy. Wzrost rozpoznawalności Gminy.	• liczba osób korzystających z Punktu Informacji Turystycznej (os.),
	Utworzenie mobilnego przewodnika po Gminie obejmującego wszystkie atrakcje turystyczne Gminy oraz kompleksową ofertę inwestycyjną dla przedsiębiorców	Wzrost rozpoznawalności Gminy. Zwiększenie liczby turystów i inwestorów.	• liczba osób korzystających z mobilnego przewodnika turystycznego (os.),
	Rozwój promocji wewnętrznej (edukacja, strona internetowa, Facebook) i zewnętrznej (udział Gminy w imprezach zewnętrznych)	Wykorzystanie potencjału, walorów przyrodniczych i wyróżników Gminy w promocji zewnętrznej. Promocja oferty aktywnego spędzania czasu na terenie Gminy poprzez portale społecznościowe.	• liczba publikacji na portalach społecznościowych (szt.), • liczba imprez zewnętrznych, w których Gmina bierze udział (szt.).

SPOŁECZNOŚĆ

CEL STRATEGICZNY III

Aktywne społeczeństwo korzystające z kompleksowej oferty społecznej

III.1 Poprawa aktywności i jakości życia mieszkańców

III.2 Rozwój jakości i dostępności usług oświatowych

III.3 Zapobieganie wykluczeniom społecznym

Gmina Krzyż Wielkopolski będzie miejscem, który poprzez swój szeroki zakres oferty społecznej będzie sprzyjającym miejscem do życia dla wszystkich mieszkańców, a także spełni oczekiwania interesariuszy wszelkich grup społecznych.

Jednym z głównych celów i założeń Gminy jest poprawa aktywności i jakości życia mieszkańców. Gmina Krzyż Wielkopolski zapewni szeroką ofertę kulturalną oraz sportową poprzez zapewnienie rozrywki i możliwość spędzania wolnego czasu wszystkim mieszkańcom Gminy bez względu na ich przedział wiekowy. Ważnym aspektem jest także zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz Gminy, a tym samym partycypacja społeczna, która doprowadzi do zwiększenia poczucia przynależności wśród mieszkańców. Istotne jest także podniesienie jakości wszelkich usług świadczonych na terenie Gminy, bez wątpienia będzie temu sprzyjać rozwój nowych technologii.

Gmina powinna wspierać kontynuowanie nauki przez uczniów w Gminie Krzyż Wielkopolski oraz zwiększyć wysiłki pozwalających na podejmowanie pracy przez ludność kreatywnej grupy wiekowej.

Odptyw ludzi młodych potwierdza zmieniający się wskaźnik ludności w wieku kreatywnym, czyli osób w przedziale wiekowym 25-34 z obszaru Gminy. Sytuacja ta może być spowodowana tak zwanym „drenażem mózgów”, który powstaje poprzez podejmowanie pracy przez ludzi młodych w większych, bardziej uprzemysłowionych miastach, co zapewnia im lepsze warunki ekonomiczne. Dla władz Gminy Krzyż Wielkopolski jest to sygnał, aby rozwijać między innymi ofertę kulturalną oraz oświatową, która zachęci osoby młode do pozostania w Gminie.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski szczególnie ważny jest rozwój jakości oraz dostępności usług publicznych. Wiąże się z tym poprawa jakości bazy oświatowej, która umożliwi edukację na najwyższym poziomie, między innymi poprzez zapewnienie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych oraz modernizację budynków oświatowych. Ważne jest także budowanie mechanizmów współpracy między przedsiębiorstwami zlokalizowanymi na terenie Gminy, a placówkami oświatowymi poprzez zapewnienie praktyki zawodowej dla uczniów.

Należy zwrócić szczególną uwagę, że zwiększenie zajęć pozalekcyjnych oraz rozbudowa oferty kształcenia może sprzyjać wzrostowi aktywności zawodowej wśród mieszkańców. Przykładem czego może być powrót na rynek pracy matek, których dzieci będą miały zapewnioną opiekę, w wyniku czego kobiety będą mogły rozwijać się zawodowo.

Istotne jest także zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stworzenie mieszkańcom Gminy warunków do rozwoju. Rozumie się przez to między innymi kształtowanie oraz wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, a także innowacyjnych. Konieczne jest zapewnienie wsparcia oraz opieki dla osób starszych i niesamodzielnych, a także dążenie do ich integracji i zapobieganie ich wykluczeniu społecznemu.

Podstawą efektywnego funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego na każdej płaszczyźnie jest wysoki poziom zaspokojenia potrzeb społeczeństwa. Dlatego istotne jest dążenie do wzrostu dostępności świadczonych usług społecznych, które często rozumiane są jako wszelkie działania skierowane na człowieka, których celem jest kształtowanie i wzbogacanie jego zasobów fizycznych i intelektualnych, w wyniku których oddziaływania tworzy się kapitał ludzki.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO KORZYSTAJĄCE Z KOMPLEKSOWEJ OFERTY SPOŁECZNEJ

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
III.1 Poprawa aktywności i jakości życia mieszkańców	Zapewnienie oferty spędzania czasu wolnego oraz zróżnicowanej oferty kulturalnej dla młodzieży i rodzin	Szeroka oferta kulturalna i sportowa, zapewniająca rozrywkę i możliwość spędzania wolnego czasu wszystkim mieszkańcom Gminy. Prężnie funkcjonujący Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury oferujący zróżnicowaną ofertę zajęć i wydarzeń.	- liczba zorganizowanych imprez kulturalnych (szt.), - liczba odbywających się wydarzeń sportowych (szt.), - liczba zajęć i wydarzeń odbywających się w Ośrodku Kultury (szt.),
	Współpraca między jednostkami organizacyjnymi w celu zintegrowania oferty kulturalnej	Liczne wydarzenia kulturalne organizowane przy współpracy Gminy z innymi jednostkami organizacyjnymi.	- liczba wydarzeń kulturalnych (szt.), - liczba podjętych współprac z innymi jednostkami organizacyjnymi (szt.),
	Inicjowanie wydarzeń budujących tożsamość lokalną w ramach kalendarza imprez miejskich	Dążenie do wzrostu partycypacji społecznej w kulturze i sporcie poprzez realizację licznych wydarzeń masowych. Rozbudowa oferty spędzania wolnego czasu i organizacji życia społecznego. Integracja mieszkańców i wzmacnianie więzi społecznych.	liczba wydarzeń zorganizowanych w ramach kalendarza imprez miejskich (szt.),

	Koordinacja działań organizacji pozarządowych i stowarzyszeń	Rozwój współpracy oraz wzajemnej promocji Gminy z organizacjami pozarządowymi. Zapewnienie sprawnej oraz skutecznej komunikacji pomiędzy inwestorami, mieszkańcami, instytucjami, a także organizacjami publicznymi. Zwiększenie atrakcyjności Gminy poprzez organizację licznych spotkań społecznych oraz imprez masowych.	• liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą (szt.), • liczba wspólnych inicjatyw Gminy i organizacji pozarządowych (szt.),
	Rozwój współzarządzania, z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej	Wzrost zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz Gminy. Wzrost poczucia przynależności do lokalnej ojczyzny wśród mieszkańców Gminy.	• liczba osób angażujących się w działania Gminy oraz biorących udział w konsultacjach społecznych (os.),
	Rozwój usług cyfrowych w Gminie, dzięki dostępowi do wysokiej jakości Internetu	Wzrost liczby usług świadczonych drogą elektroniczną. Zapewnienie mieszkańcom możliwości podłączenia się do wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy.	• średnia prędkość łącza (Gb/s),
	Podniesienie standardu obsługi mieszkańców w instytucjach gminnych w tym rozwój systemu e-usługi	Wprowadzenie elementów innowacji w usługach publicznych.	• liczba usług publicznych prowadzonych w ramach systemu e-usług (szt.),
	Wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych	Szkolenia dla pracowników instytucji publicznych, a co za tym idzie poprawa poziomu obsługi mieszkańców.	• liczba przeprowadzonych szkoleń (szt.),

III.2 Rozwój jakości i dostępności usług oświatowych

Zwiększanie oferty przedszkolnej poprzez wzrost bazy dydaktycznej	Dostosowanie liczby miejsc w placówkach przedszkolnych dla wszystkich chętnych, poprzez zwiększenie liczby oddziałów przedszkolnych. Umożliwienie rodzicom powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka.	• poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego (%), • liczba oddziałów w przedszkolach (szt.),
Utrzymanie wysokiego poziomu edukacji	Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój.	• liczba odbywających się zajęć dodatkowych (szt.), • liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych (os.), • liczba godzin zajęć pozalekcyjnych (h),
Organizacja opieki dla dzieci i młodzieży w okresie letnim	Zapewnienie szerokiej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży także w okresie wakacyjnym.	• liczba odbywających się zajęć, wydarzeń, imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży w okresie letnim (szt.), • liczba odbywających się zajęć, wydarzeń, imprez sportowych (szt.),
Budowanie pozytywnego wizerunku oraz umacnianie rangi szkół	Doposażenie bazy oświatowej. Zwiększenie zainteresowania szkołami i wzrost jej rozpoznawalności, a w konsekwencji napływ nowych uczniów.	• liczba podjętych inicjatyw w zakresie kształtowania pozytywnego wizerunku szkół (szt.), • liczba elementów wyposażenia placówek oświaty (szt.),
Poprawa jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie oferty kształcenia pracy do potrzeb rynku pracy	Tworzenie mechanizmów współpracy pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami a oświatą, m.in. poprzez organizację spotkań uczniów z przedstawicielami poszczególnych przedsiębiorstw	• liczba współprac podjętych przez szkoły z inwestorami (szt.), • liczba odbytych spotkań z przedsiębiorcami (szt.),

III.3 Zapobieganie wykluczeniom społecznym	Udzielanie pomocy osobom ubogim i potrzebującym, a także ludziom wykluczonym marginalizacją społeczną	Rozwój działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, odpowiadającego potrzebom i problemom społecznym mieszkańców Gminy.	• liczba rodzin/osób objętych wsparciem (os.), • liczba zrealizowanych projektów i programów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych (szt.),
	Poszerzenie zasobów mieszkań komunalnych	Zapewnienie mieszkań dla osób potrzebujących.	• wzrost liczby mieszkań komunalnych w Gminie (szt.),
	Integracja mieszkańców poprzez organizację cyklicznych spotkań i wydarzeń kulturowych	Prowadzenie cyklicznych imprez mających na celu integrację międzypokoleniową. Uaktywnienie mieszkańców utożsamiających się z Gminą, jej historią i tradycjami poprzez organizację spotkań kulturowych.	• liczba imprez cyklicznych mających miejsce na terenie Gminy (szt.),
	Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych i równościowych poprzez działanie wolontariatu	Zmniejszenie bezrobocia oraz wzrost aktywizacji zawodowej.	• liczba przeprowadzonych działań pomocowych (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Krzyż Wielkopolski oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Krzyż Wielkopolski jest gminą miejsko-wiejską zlokalizowaną w zachodniej części powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego w województwie wielkopolskim. Gmina graniczy z województwem lubuskim i województwem zachodniopomorskim, a także dwiema gminami położonymi na terenie województwa wielkopolskiego. Charakteryzuje się ona dużymi kompleksami leśnymi położonymi głównie w jej północnej oraz zachodniej części. W południowo-wschodniej części Gminy zlokalizowane są głównie grunty orne. Gmina odznacza się luźną zabudową mieszkaniową. Największe skupisko zabudowy zlokalizowane jest w południowo-zachodniej części Gminy, gdzie położone jest miasto Krzyż Wielkopolski pełniące między innymi funkcje usługowe, administracyjne oraz edukacyjne. Na terenie miasta możemy zaobserwować zwartą zabudowę, z przeważającą liczbą budynków mieszkaniowych jednorodzinnych. W północno-wschodniej części miasta zlokalizowane są także ogródki działkowe. Na terenie Gminy można zauważyć także skupisko zabudowy przemysłowej, które zlokalizowane jest w północno-centralnej części Gminy, niedaleko wsi Huta Szklana, a także w południowej części Gminy w mieście Krzyż Wielkopolski.

Sieć komunikacyjną Gminy tworzą drogi gminne (o łącznej długości 40 km), powiatowe (o długości 9 km), a także drogi wojewódzkie (nr 174 oraz nr 123) i droga krajowa (nr 22). Droga wojewódzka nr 174 położona w południowej części Gminy łączy Drezdenko z Kuźnicą Czarnkowską, przebiegając przez Krzyż Wielkopolski i obrzeża Wielenia. Trasa biegnie równolegle do koryta rzeki Noteć. Natomiast droga wojewódzka nr 123 łączy Hutę Szklaną z drogą krajową nr 22, która przebiega w północno-zachodniej części Gminy i prowadzi od przejścia granicznego polsko-rosyjskiego w Grzechotkach do granicy polsko-niemieckiej w Kostrzynie nad Odrą. Sieć dróg charakteryzuje się zróżnicowanym standardem oraz stanem technicznym. W miejscowości Krzyż Wielkopolski zlokalizowana jest także jedna z największych w województwie wielkopolskim stacja kolejowa, o charakterze węzłowym. Krzyżują się tu główne linie kolejowe umożliwiające między innymi połączenie z Hamburgiem oraz Berlinem:

- nr 351 relacji Warszawa – Poznań – Szczecin, umożliwiająca połączenie z Hamburgiem. Linia przebiega w południowej części Gminy i prowadzi od zachodniej granicy Gminy (najbliższa stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Drawiny) do jej południowo-wschodniej granicy (najbliższa stacja kolejowa – Drawski Młyn);
- nr 203 relacji Piła – Gorzów, umożliwiająca połączenie z Berlinem. Linia przebiega w południowej części Gminy i prowadzi od zachodniej granicy Gminy (najbliższa stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Nowe Drezdenko) do jej wschodniej granicy (najbliższa stacja kolejowa – Wieleń).

Stacja posiada 4 perony i zatrzymują się tam pociągi o wszystkich kategoriach. Ze względu na swoje położenie stacja pełni rolę węzła przesiadkowego.

Na terenie Gminy przebiegały także tory kolejowe biegnące od miejscowości Krzyż Wielkopolski w północno-wschodnim kierunku. Linia w większości prowadzi wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 123 w kierunku województwa zachodniopomorskiego. Wszystkie linie kolejowe znajdujące się na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski nie powodują większych utrudnień komunikacyjnych i nie oddziałują negatywnie na otoczenie.

W północno-zachodniej części Gminy Krzyż Wielkopolski znajduje się [Drawieński Park Narodowy](#)⁹ wraz z otuliną. Powierzchnia parku na terenie Gminy wynosi 377,8 ha. W Gminie znajduje się także [Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza nad Drawą”](#)¹⁰, którego powierzchnia w Gminie zajmuje 29210 ha i obejmuje południowo-wschodnią część kompleksu leśnego Puszczy Drawskiej. Ponadto na terenie Gminy zostały wyznaczone dwa obszary Natura 2000:

- [Lasy Puszczy nad Drawą](#)¹¹ (PLB320016) – obszar ten jest ostoją ptasią o łącznej powierzchni 190 279,05 ha, zlokalizowaną w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy.
- [Uroczyska Puszczy Drawskiej](#)¹² (PLH320046) – obszar zlokalizowany na terenie dużego kompleksu leśnego, położony w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski znajduje się użytek ekologiczny „[Starorzecza Drawy](#)”¹³, którego powierzchnia wynosi 11 ha, a także 29 [pomników przyrody](#)¹⁴. Na terenie Gminy znajduje się 18 jezior, a ich łączna powierzchnia wynosi 180 ha. Jeziora położone są głównie w północnej części Gminy i zwiększają potencjał turystyczny Gminy ze względu na ich wartość krajobrazową oraz przyrodniczą.

W Gminie zlokalizowanych jest [8 zabytków nieruchomych](#)¹⁵, które zostały wpisane do rejestru zabytków. Wśród nich znajduje się między innymi Kościół w Hucie Szklanej, zespół stopni wodnych oraz cmentarze. Dodatkowo w Gminie Krzyż Wielkopolski znajdują się liczne elementy dziedzictwa kulturowego, wśród których można wyróżnić: zespół stacji kolejowej i towarzyszącej jej osady w Krzyżu Wielkopolskim wraz z zapleczem o funkcjach socjalno-bytowych, zabudowę historyczną miasta, a także drogę wodną Wisła – Odra E 70 poprzez Kanał Brdy i rzeki Noteć. Elementy te powodują wzrost potencjału turystycznego Gminy i zachęcają turystów do wypoczynku na jej terenie.

Pomimo wysokiej dostępności komunikacyjnej związanej z ruchem kolejowym, tak liczna część terenów chronionych może jednak wpływać ograniczająco na możliwości rozwoju Gminy pod względem budownictwa oraz rozwoju przemysłu.

⁹ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

¹⁰ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

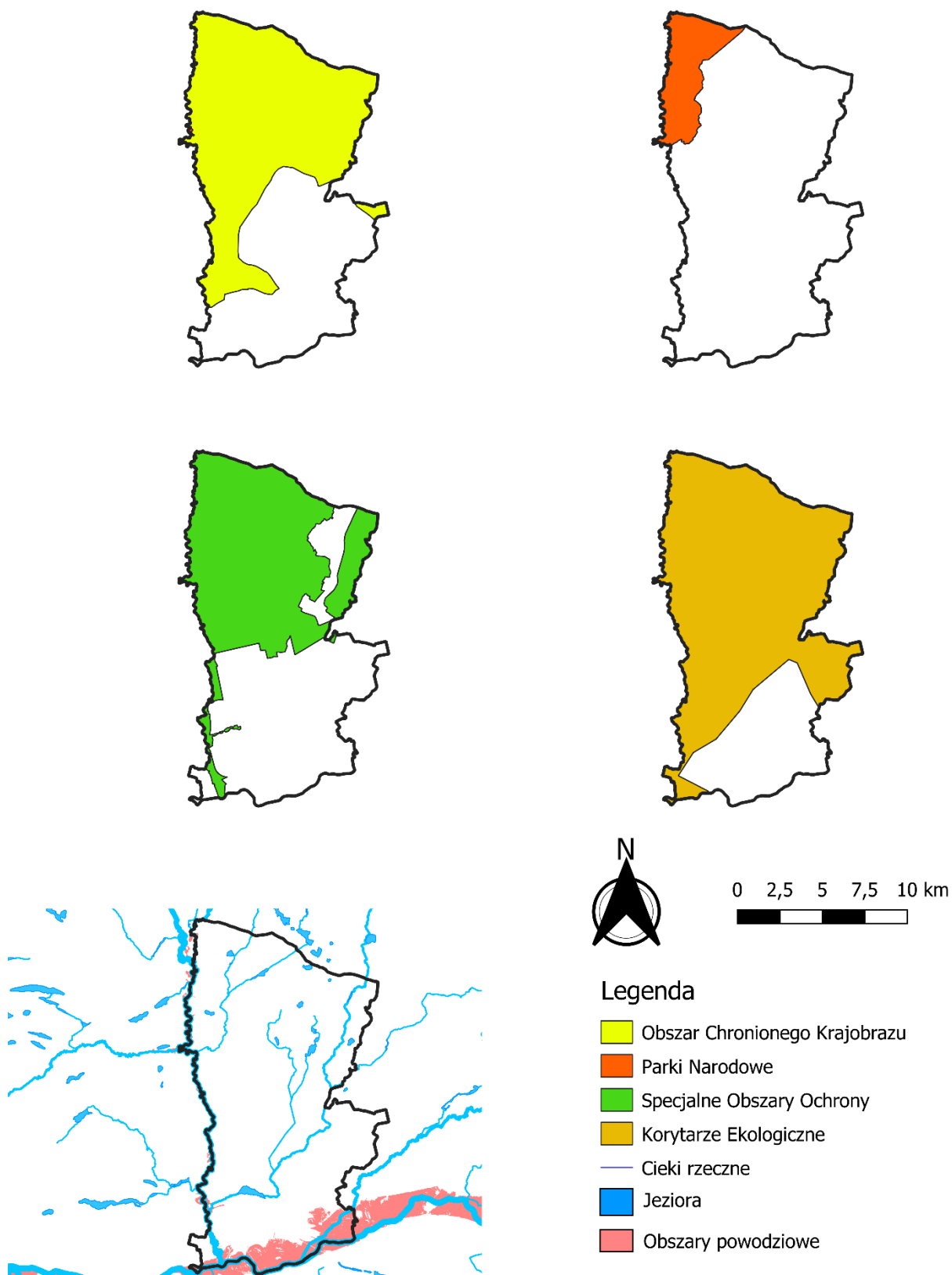
¹¹ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

¹² Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

¹³ Uchwała nr XXV/298/2013 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 30.12.2013 roku w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Starorzecze Drawy”

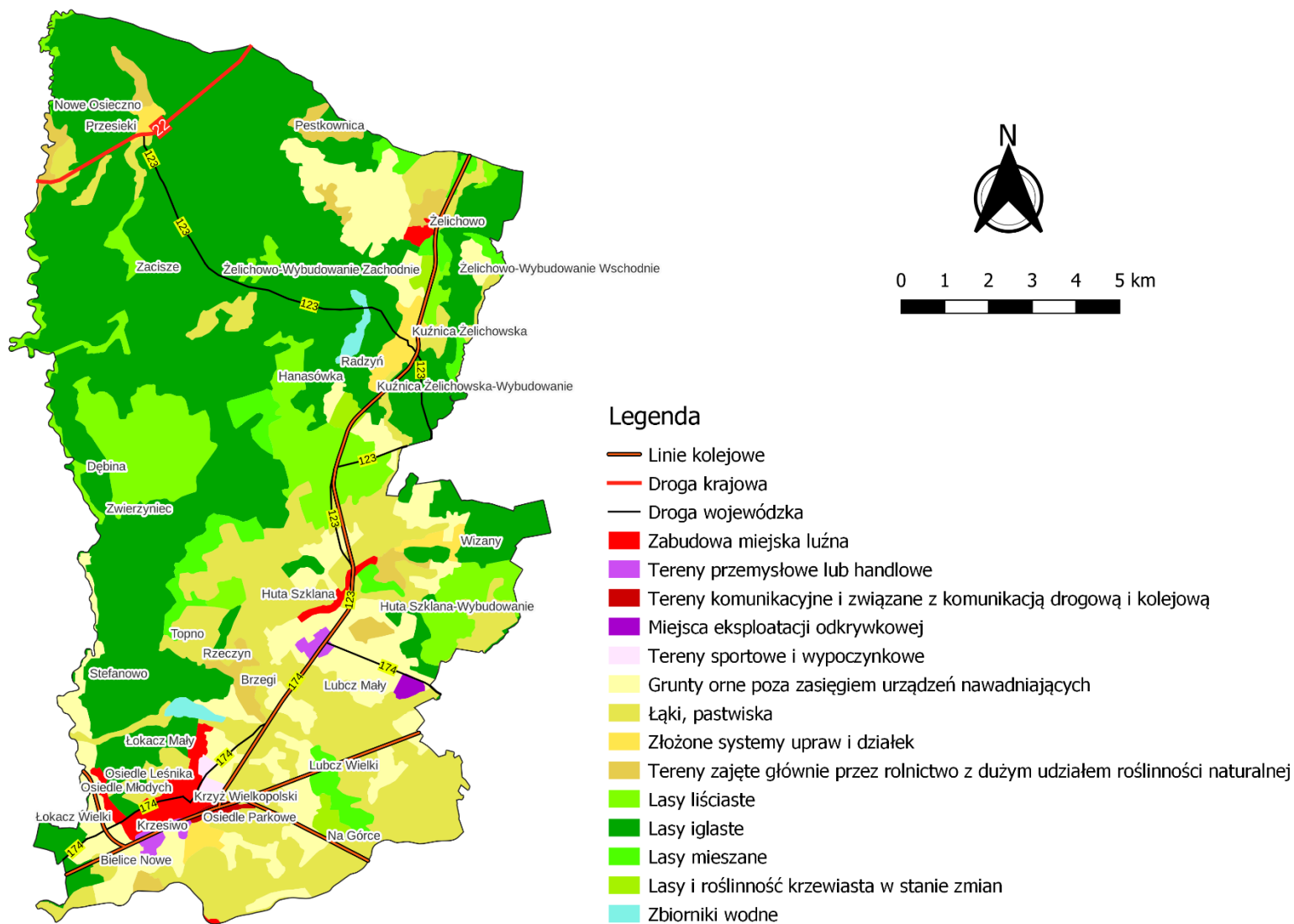
¹⁴ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

¹⁵ Rejestr zabytków nieruchomych woj. Wielkopolskiego stan na dzień 30 września 2022 r. (opracowanie Narodowy Instytut Dziedzictwa)

Rysunek 6. Formy ochrony przyrody Gminy Krzyż Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Krzyż Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2012

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Gmina Krzyż Wielkopolski została uznana za obszar o niewykorzystanym potencjale transportowym systemu śródlądowych dróg wodnych. Gmina posiada natomiast istotne dla województwa wielkopolskiego węzły transportowe.

Gmina Krzyż Wielkopolski należy do wiejskiego obszaru funkcjonalnego. Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich.

Aby poprawić mobilność mieszkańców Gminy Krzyż Wielkopolski oraz wzmocnić ich powiązania wewnętrzne należy zwiększyć liczbę połączeń oraz dostępnych środków komunikacji publicznej, poprzez optymalizację funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie Gminy.

Dostępność komunikacyjna stanowi ważny element zarówno pod względem atrakcyjności osadniczej, rynku pracy, turystycznej oraz gospodarczej. W związku z tym, na terenie dworca kolejowego wykonano szereg działań ułatwiających dostęp i komfort użytkowników. Należy jednak zaznaczyć, że opisywane działania są planem Polskiej Kolei Państwowej, na realizację których Gmina nie ma wpływu.

Gmina została także zakwalifikowana do Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Obszar wyróżnia się w województwie wysokim udziałem obszarów cennych przyrodniczo, pełniących funkcje środowiskotwórcze, przy jednocześnie stosunkowo niskim w skali regionu udziale użytków rolnych.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Gmina należy także do:

- obszarów z występowaniem ważnych węzłów transportowych,
- obszarów rozwoju turystyki kulturowej,
- obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,
- obszarów ochrony krajobrazów kulturowych,
- obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektyw rozwojowych,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Wszelkie ustalenia oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie wynikają z rekomendacji wskazanych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. W Gminie Krzyż Wielkopolski obowiązują także ustalenia oraz rekomendacje wynikające z przynależenia Gminy do Obszarów Wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Należy do nich:

- wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji;
- przeciwdziałanie procesom migracyjnym;

- zwiększenie możliwości zatrudnienia przez zwiększenie mobilności zawodowej;
- budowa infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii;
- zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego;
- stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych;
- promocja i ochrona dziedzictwa kulturowego wsi;
- rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi.

Rekomendacje kierowane bezpośrednio do Gminy Krzyż Wielkopolski zawarte zostały w poniższej tabeli.

Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi	• dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych; • kształtowanie nowej architektury z poszanowaniem cech architektury lokalnej, w tym m.in.: formy i skali obiektów, materiałów budowlanych i kolorystyki;
Ochrona dziedzictwa kulturowego	• kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego wpływających na tożsamość regionalną i lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystycznych dla Wielkopolski historycznych przestrzeni miast i miasteczek oraz zachowanych tradycji i zwyczajów wielkopolskiej wsi oraz kuchni regionalnej;
Wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego	• wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych na terenach miast powiatowych oraz mniejszych ośrodków miejskich dla lokalizacji działalności gospodarczych związanych z działalnością rolniczą, produkcyjną i usługową, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwoju małych i średnich zakładów produkcyjnych; • uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu; • rozwoju funkcji turystycznych z wykorzystywaniem walorów przyrodniczych i kulturowych, w tym poprawa jakości i rozwój bazy obsługi ruchu turystycznego w miastach powiatowych (bazy noclegowej, gastronomicznej, punktów informacji turystycznej, poprawa jakości przestrzeni publicznych), rozwój bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich (agroturystyka) oraz

	tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej (przyrodniczej i kulturowej) oraz kwalifikowanej;
Poprawa dostępności komunikacyjnej	• modernizacja układu dróg lokalnych dla poprawy powiązań wewnętrznych;
	• rozbudowa sieci dróg rowerowych;
	• realizacja węzłów przesiadkowych integrujących różne środki transportu;
	• rozwój sieci komunikacji autobusowej dla poprawy dostępności terenów wiejskich do miast powiatowych i ośrodków gminnych;
Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej	• budowa rozdzielczej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;
Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych	• poprawa i utrzymanie wysokiej jakości środowiska i krajobrazu;
	• objęcie ochroną prawną „Doliny Noteci” poprzez wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO ze względu na wartości przyrodnicze występujące w połączeniu z wartościami kulturowymi;
Stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”	• dostosowanie struktury przestrzennej jednostek osadniczych do potrzeb rozwoju usług zdrowia, w tym leczenia specjalistycznego, edukacji, kultury i sportu;
	• realizacja infrastruktury turystycznej szlaku wodnego doliny Noteci, w tym modernizacja istniejących i budowa nowych przystani i marin, oraz obszarów o najwyższym potencjale przyrodniczym do rozwoju turystyki w rejonie: lasów nad Gwdą, Chodzieży, Międzychodu, Sierakowa i Krzyża Wielkopolskiego;
	• rozwój bazy wypoczynkowej, w tym agroturystyki;
Poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej:	• rozbudowa i podniesienie parametrów technicznych dróg krajowych i wojewódzkich oraz zmniejszanie uciążliwości transportu samochodowego na terenach mieszkaniowych, w tym w szczególności realizacja obejść drogowych miejscowości.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz kierunki działań ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Krzyż Wielkopolski. Jednocześnie są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej, tj.

z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

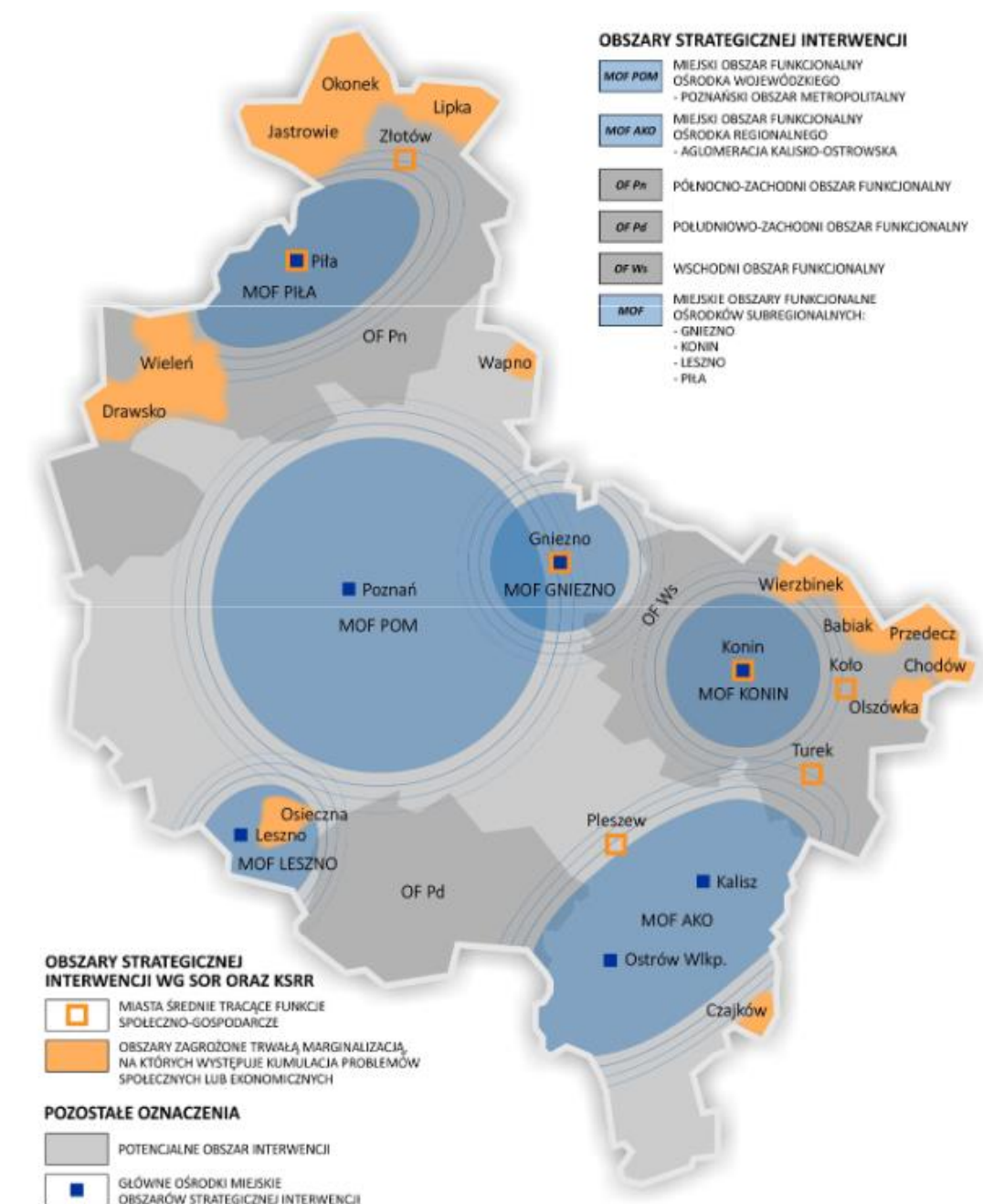
- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Natomiast w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

- Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, a także w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku klasyfikuje Gminę Krzyż Wielkopolski do Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Obszar wyróżnia wysoki udział terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. Ze względu na duże walory przyrodnicze i środowiskowe zaleca się, aby rolnictwo na terenie

PnZOF miało charakter ekologiczny. Istotnym elementem jest podniesienie jakości kształcenia, a także dopasowanie oferty kształcenia do lokalnego rynku pracy. Dla Gminy Krzyż Wielkopolski zaleca się poprawę dostępu do specjalistycznej opieki medycznej oraz usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych.

Rysunek 8. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Cele		
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	• budowanie wizerunku i marki PnZOF jako terenu atrakcyjnego inwestycyjnie, pozyskiwanie nowych inwestorów; • rozwój rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, rozwój specjalizacji rolniczych w szczególności rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa; • stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na koncepcji „zielonego wzrostu”, w tym ekoinnowacyjności; • rozwój MŚP i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw; • aktywizowanie osób bezrobotnych, zagrożonych i wykluczonych społecznie; • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego i możliwości przekwalifikowania; • przygotowanie terenów inwestycyjnych wokół ośrodków miejskich jako wsparcie rozwoju przemysłu i przedsiębiorczości na terenie PnZOF;	Cel strategiczny II: II.1. Rozwój gospodarczy w oparciu o rozwój kolei Cel strategiczny III: III.2. Rozwój jakości i dostępności usług oświatowych III.3. Zapobieganie wykluczeniom społecznym
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	• poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi); • rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą; • rozwój kapitału społecznego przez wsparcie działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej; • wsparcie potencjału turystycznego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Pętli Wielkopolski, modernizacji infrastruktury turystycznej szlaku wodnego Doliny Noteci; • projektowanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego z uwzględnieniem walorów zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych PnZOF, wspieranie rozwoju bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich, w szczególności agroturystyki;	Cel strategiczny I I.1. Rozwój infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej I.2. Zachowanie środowiska naturalnego I.3. Zwiększenie estetyki i funkcjonalności infrastruktury publicznej Cel strategiczny II II.2. Zrównoważony rozwój turystyki i rekreacji

	- wykorzystanie walorów przyrodniczych dla poprawy jakości życia, rozwoju usług prozdrowotnych, leczniczych i rehabilitacyjnych; - wspieranie aktywności mieszkańców i rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO oraz wykorzystanie już istniejących;	II.3. Promocja Gminy pod względem inwestycyjnym i turystycznym Cel strategiczny III III.1. Poprawa aktywności i jakości życia mieszkańców III.2. Rozwój jakości i dostępności usług oświatowych III.3. Zapobieganie wykluczeniom społecznym
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	- poprawa dostępności komunikacyjnej PnZOF i zwiększenie dostępu do stolicy regionu, m.in. poprzez budowę dróg S10 i S11 oraz rozbudowę i modernizację pozostałych dróg krajowych i wojewódzkich; - wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PnZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych; - rozwój infrastruktury kolejowej (budowa linii kolejowej nr 236 i 390 na trasie Wągrowiec-Rogoźno–Czarnków oraz odtworzenie linii kolejowej w kierunku Międzychodu); - wykorzystanie potencjału lotniska w Pile dla wzrostu gospodarczego przez wzmocnienie jego funkcji CARGO i wykorzystanie do użytku cywilnego, w tym turystyki biznesowej (budowa terminala do obsługi małego ruchu lotniczego); - ochrona różnorodności i krajobrazu, zapewnienie trwałości i ciągłości systemów leśnych, upowszechnienie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży; - zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej; - kompleksowe wykorzystanie istniejących potencjałów umożliwiających zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, zastosowanie innowacyjnych technologii w energetyce;	Cel strategiczny I I.1. Rozwój infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej I.2. Zachowanie środowiska naturalnego

	• zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery; • poprawa efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem budynków użyteczności publicznej;	
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych, nadanie nowych funkcji obszarom zmarginalizowanym położonym przy granicy województwa (skuteczne wykorzystanie krajowego instrumentu OSI); • prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokich walorach rolniczych za pomocą instrumentów programowych i skutecznego systemu ich wdrażania; • rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych lokalnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej).	Cel strategiczny I I.3. Zwiększenie estetyki i funkcjonalności infrastruktury publicznej Cel strategiczny III III.1. Poprawa aktywności i jakości życia mieszkańców

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Krzyża Wielkopolskiego, Rada Miejska oraz odpowiednie komórki organizacyjne Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Burmistrz Krzyża Wielkopolskiego	• stymulowanie i koordynacja działań • integrowanie zasobów
Rada Miejska	• wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych
Komórki organizacyjne urzędu	• koordynacja działań • poszukiwanie nowych źródeł finansowania • monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji • realizacja

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krzyż Wielkopolski;
- Program Postępowania Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST DLA MIASTA NA LATA 2007-2032.

Dokumentami, które w momencie sporządzania niniejszego dokumentu są aktualne, lecz w trakcie jego obowiązywania będą wymagać aktualizacji lub przyjęcia w okresie realizacji Strategii będą m.in.

- Projekt Założeń Do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Krzyż Wielkopolski;
- Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2020-2023;
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Krzyż Wielkopolski;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2027;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2021-2027;
- Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2022-2025;
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2018-2023;
- Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2029;
- Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2020-2022;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024;
- Program Opieki Nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt na lata 2021-2022.

Ponadto Gmina posiada dokumenty, które corocznie będą wymagać aktualizacji. Są to:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Krzyż Wielkopolski;
- Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Miejskiego, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji poszczególnych zadań. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony kierunek działań, a dalej cel strategiczny.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Krzyż Wielkopolski na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, a także w ramach nowej perspektywy tj: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027;
- ogólnopolskie programy operacyjne, m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który został wydłużony o 2 lata, czyli do 2025 roku oraz z nowej perspektywy na lata 2021-2027;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- FS – Fundusz Spójności,
- EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- FERK – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- FEPŻ – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą

dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych Gminy Krzyż Wielkopolski.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem czarnkowsko-trzcianeckim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

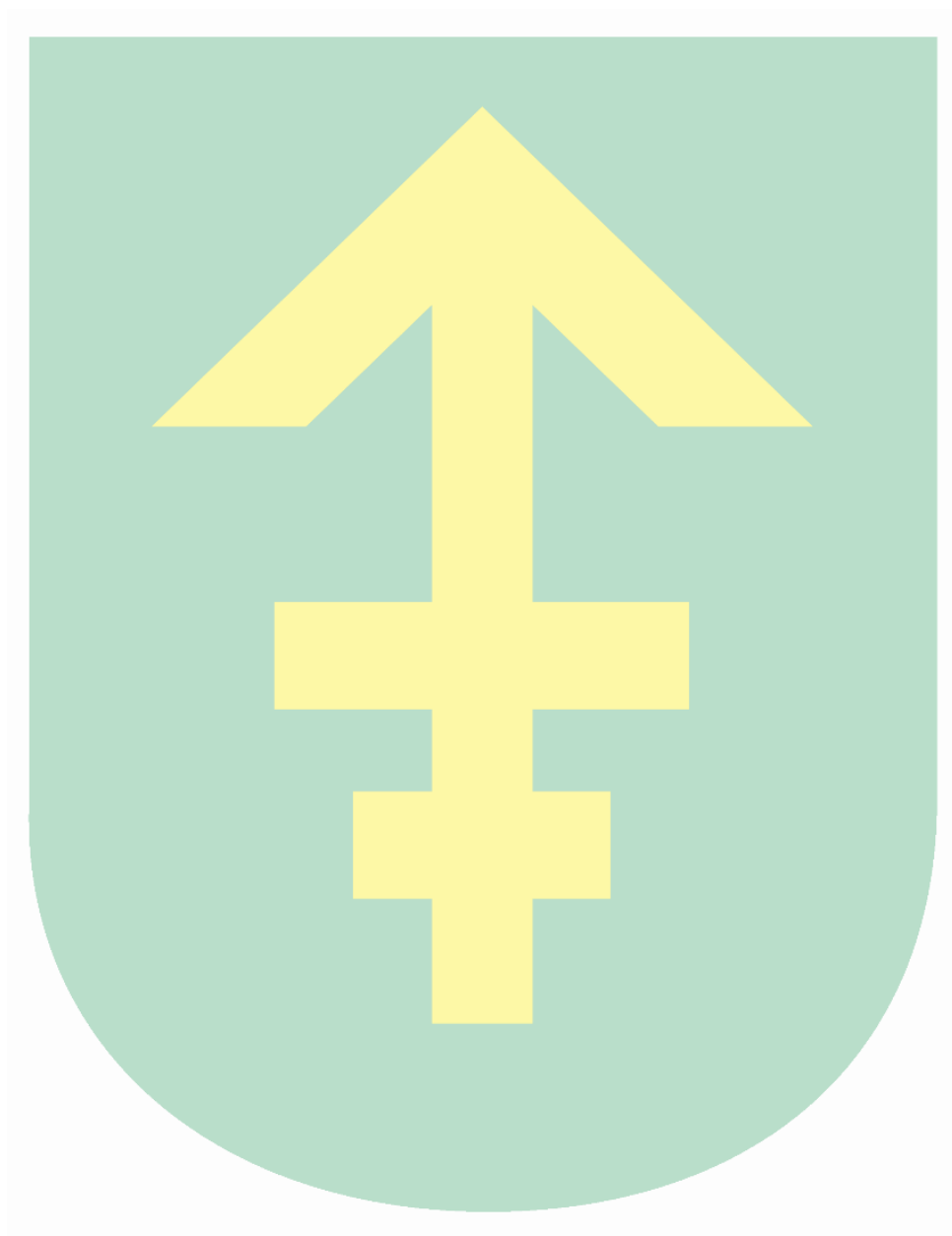
ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Krzyż Wielkopolski

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Krzyż Wielkopolski

SPIS TREŚCI

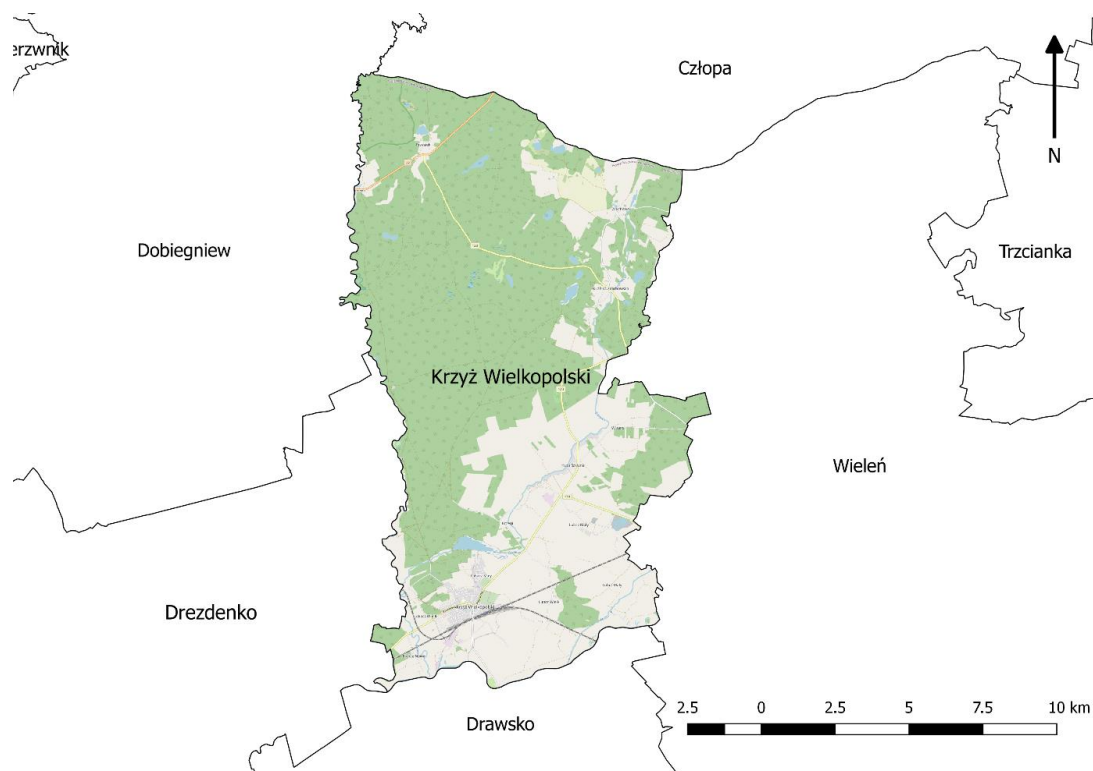
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	72
1.1. Informacje ogólne.....	72
1.2. Transport i łączność.....	73
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	74
1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne	79
 CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	84
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	84
2.2. Infrastruktura i środowisko	89
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>89</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>91</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>92</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	93
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>93</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>94</i>
<i>Fundusze Europejskie 2014-2020.....</i>	<i>97</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>98</i>
 CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	99
3.1. Demografia	99
3.2. Kapitał społeczny	102
<i>Przedszkola i żłobki.....</i>	<i>102</i>
<i>Szkoły.....</i>	<i>104</i>
<i>Kultura i sport.....</i>	<i>106</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>108</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy</i>	<i>109</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	111

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Krzyż Wielkopolski jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie wielkopolskim w zachodniej części powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Jej południową granicę stanowi rzeka Noteć, a zachodnią rzeka Drawa i fragment rzeki Płocicznej, mającej ujście w miejscowości Przesieki. Z kolei od wschodu fragment granicy Gminy wyznacza rzeka Modrza. Gmina leży na granicy z województwem lubuskim i województwem zachodniopomorskim. Według danych GUS Gmina Krzyż Wielkopolski w roku 2020 liczyła 8 644 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 50 os./km². Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 174,28 km², z czego powierzchnia leśna stanowi 57,8%, a powierzchnia użytków rolnych 33,8%. Sąsiaduje ona z gminami:

- od wschodu z gminą miejsko-wiejską Wieleń, powiat czarnkowsko-trzcianecki, województwo wielkopolskie,
- od zachodu z gminami miejsko-wiejskimi: Drezdenko i Dobiegniew, powiat strzelecko-drezdenecki, województwo lubuskie,
- od północy z gminą miejsko-wiejską Człopa, powiat walecki, województwo zachodniopomorskie,
- od południa z gminą wiejską Drawsko, powiat czarnkowsko-trzcianecki, województwo wielkopolskie.

Ryc. 1. Położenie Gminy Krzyż Wielkopolski na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W skład Gminy wchodzi jedenaście sołectw: Bielice Nowe, Brzegi, Huta Szklana, Kuźnica Żelichowska, Lubcz Mały, Lubcz Wielki, Łokacz Mały, Łokacz Wielki, Przesieki, Wizany i Żelichowo.

1.2. Transport i łączność

Sieć dróg oraz możliwości komunikacji transportowej z innymi ośrodkami mają duży wpływ na rozwój funkcjonalno-przestrzenny Gminy. Sieć dróg na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski tworzą drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Kluczowymi elementami systemu transportowego w Gminie Krzyż Wielkopolski są drogi:

- droga krajowa nr 22 relacji Gorzów – Elbląg;
- droga wojewódzka nr 174;
- droga wojewódzka nr 123.

Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (nr 1321P, 1322P, 1323P o łącznej długości 9 km) oraz drogi gminne (o łącznej długości 40 km). Układ dróg podporządkowany jest funkcji obsługi i powiązań wewnątrz Gminy, zbiera ruch z tych powiązań i doprowadza do siedziby gminy oraz tworzy powiązania z drogami na zewnątrz Gminy. W wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego drogi 123 i 174 figurują jako drogi kat. G (główne). Przewidziano w ich przebiegu obwodnicę w Krzyżu Wielkopolskim i Hucie Szklanej.

Sieć dróg jest rozmieszczona w sposób umożliwiający swobodne przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami na terenie Gminy, lecz charakteryzują się one zróżnicowanym standardem i stanem technicznym, często wymagającym remontu lub rozbudowy.

Krzyż Wielkopolski położony jest w odległości ok. 40 km (ok. 40 min jazdy samochodem) od Czarnekowa i Trzcianki, 65 km (ok. 1 h) od Gorzowa Wielkopolskiego, 112 km od stolicy województwa – Poznania (ok. 2 h).

W miejscowości Krzyż Wielkopolski jest zlokalizowana jedna z największych w Wielkopolsce stacji kolejowych. Stacja ta ma charakter węzłowy i krzyżują się tutaj główne linie kolejowe: nr 351 relacji Warszawa – Poznań – Szczecin, umożliwiająca połączenie z Hamburgiem oraz nr 203 relacji Piła – Gorzów, umożliwiająca połączenie z Berlinem. Na stacji zatrzymują się pociągi wszystkich kategorii. Stacja posiada 4 perony. Ze względu na położenie stacji pełni ona rolę węzła przesiadkowego w ruchu regionalnym. Główne kierunki komunikacji PKP to: Poznań, Szczecin, Tczew, Kostrzyn.

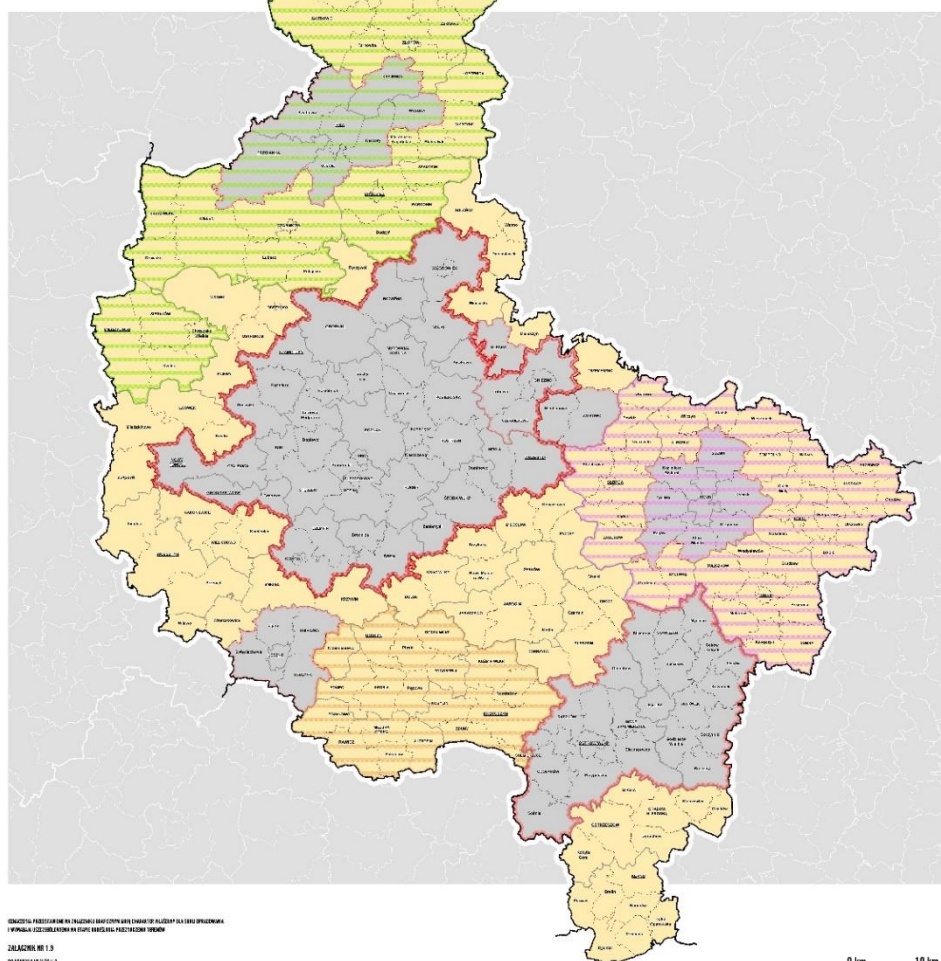
W 2021 roku PKP Polskie Linie Kolejowe podpisały umowę z firmą Egis Poland Sp. z o.o. na przygotowanie dokumentacji dla zadania „Dostosowanie stacji Krzyż do parametrów sieci bazowej TEN-T”. W ramach umowy przebudowano perony oraz zamontowano windy dla osób mających trudności z poruszaniem. Na podwyższonych peronach pojawiły się wiaty i ławki. Przewidziano montaż systemu dynamicznej informacji pasażerskiej (elektroniczne wyświetlacze i infokioski), a także instalację jasnego oświetlenia LED. Zniknęły bariery architektoniczne, osoby niewidome i niedowidzące mogą skorzystać z antypoślizgowej nawierzchni z wypukłą fakturą, a także nakładek w języku Braille’a.

Transport autobusowy realizowany jest poprzez firmy prywatne oraz spółkę PKS Wałcz. Jednak możliwość jego wykorzystania mają jedynie mieszkańcy Krzyża Wielkopolskiego, Brzegów, Huty Szklanej, Kuźnicy Żelichowskiej i Przesiek. Gmina dostrzega potrzebę organizacji transportu zbiorowego.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętym uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

- podstawowe typy obszarów funkcjonalnych:
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Gniezno,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Konin,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Leszno,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Piła,
 - wiejski obszar funkcjonalny,
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnej:
 - Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Wschodni Obszar Funkcjonalny.

INFORMACJA PRZEDSTAWIENIA WYKRESU
WYKRES WSKAZUJE NA OBSZAR FUNKCJONALNY
ZALACZENIE NR 1.3
WYKRES WSKAZUJE NA OBSZAR FUNKCJONALNY
WYKRES WSKAZUJE NA OBSZAR FUNKCJONALNY

SKALA 1 : 200 000

0 km 10 km 30 km
5 km 5 km 20 km

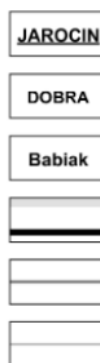
SPORZĄDZONO W WIELKOPOLSKIM BIURZE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO W POZNANIU

GRANICE OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

- MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO
POZNĄSKI OBSZAR METROPOLITALNY
- MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA REGIONALNEGO
AGLOMERACJA KALISKO-OSTROWSKA
- MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW SUBREGIONALNYCH
GNIEZNO - KONIN - LESZNO - PIŁA
- WIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY
- PÓŁNOCNO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY
- PÓŁDNIOWO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY
- WSCHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY

OZNACZENIA OGÓLNE

- OŚRODKI POWIATOWE
- MIEJSKIE OŚRODKI GMINNE
- WIEJSKIE OŚRODKI GMINNE
- GRANICE WOJEWÓDZTWA
- GRANICE POWIATÓW
- GRANICE GMIN

Ryc. 2. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Gmina została zakwalifikowana do Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię 6 155 km², co stanowi 20,6% powierzchni województwa i

zamieszkuje go blisko 380 tys. osób, tj. 11% mieszkańców województwa. Wyróżnia się on w województwie wysokim udziałem obszarów cennych przyrodniczo, pełniących funkcje środowiskotwórcze, przy jednocześnie stosunkowo niskim w skali regionu udziale użytków rolnych. Obszar jest niejednorodny. Można go podzielić na rejony o dużych, zwartych kompleksach leśnych (Puszcza Notecka, Puszcza nad Drawą, Puszcza nad Gwdą, Pojezierze międzychodzko-pniewskie, dolina Noteci zaliczana do obszarów o najwyższych w regionie wartościach kulturowych i historycznych) oraz rejony dobrych gleb w północno-wschodniej części tego obszaru.

W granicach Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego znalazły się 24 gminy, w tym:

- 4 gminy miejskie: Czarneków, Chodzież, Piła, Złotów,
- 14 gmin miejsko-wiejskich: Jastrowie, Krajenka, Krzyż Wielkopolski, Łobżenica, Margonin, Międzychód, Okonek, Sieraków, Szamocin, Trzcianka, Ujście, Wieleń, Wyrzysk, Wysoka,
- 16 gmin wiejskich: Białosłowie, Budzyń, Chodzież, Chrzypsko Wielkie, Czarneków, Drawsko, Kaczory, Kwilcz, Lipka, Lubasz, Miasteczko Krajeńskie, Połajewo, Szydłowo, Tarnówka, Zakrzewo, Złotów.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Gmina Krzyż Wielkopolski należy również do wiejskiego obszaru funkcjonalnego. Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych oraz słabą jakość infrastruktury technicznej. Wsparcie wiejskiego obszaru funkcjonalnego służyć będzie eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, poprawi jego spójność, a tym samym zwiększy atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego. W granicach wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazło się 137 gmin.

Na obszarze Gminy Krzyż Wielkopolski znajdują się ciekawe układy ruralistyczne w Kuźnicy Żelichowskiej, typ wsi widlicówki, we wsi Przesieki, układ formą zbliżony do ósemki, w Żelichowie, układ wsi wielodrożnicowy o metryce średniowiecznej, w Hucie Szklanej i Łokaczu Wielkim – rzędówki bagienne założone w 1716 i 1701 roku. Teren Gminy Krzyż Wielkopolski posiada dość dużą ilość budownictwa wiejskiego drewnianego, o konstrukcji szachulcowej i glinianej, pochodzącego z XVIII i XIX wieku. W ostatnich dwóch dziesięcioleciach budownictwo to zostało stopniowo przekształcone a niektóre budynki rozebrano lub uległy

samoistnej degradacji. Do ciekawszych należą chałupy w Brzegach, nr 16, Lubczu Wielkim nr 37, 60, Żelichowie nr 3, 4, 6, 7, 32.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym Gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krzyż Wielkopolski zostało przyjęte uchwałą nr XVII/134/2000 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 30 marca 2000 roku. Studium stanowi dokument określający politykę przestrzenną gminy oraz jest istotnym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krzyż Wielkopolski jest częściowo nieaktualne.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze Gminy obowiązuje 73 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (z czego 24 uchwalonych było przed 2003 r.). Udział obowiązujących MPZP w powierzchni Gminy wynosi 8,93%.

trzcianeckiego, w którym w analogicznym okresie wydano średnio 3,51 decyzji na 1 tys. mieszkańców rocznie.

Tab. 1. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020

		2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Krzyż Wielkopolski	11	12	12	17	23
	powiat	228	231	209	251	304
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Krzyż Wielkopolski	1,25	1,37	1,37	1,96	2,66
	powiat	2,59	2,64	2,39	2,89	3,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego Gmina Krzyż Wielkopolski położona jest na terytorium makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej oraz Pojezierza Południowopomorskiego. Do mezoregionu w obszarze, którego położony jest teren jednostki należą Równina Drawska, Pojezierze Wałeckie oraz Kotlina Gorzowska.

Ochrona przyrody na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody ustanowione zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski występują następujące formy ochrony przyrody:

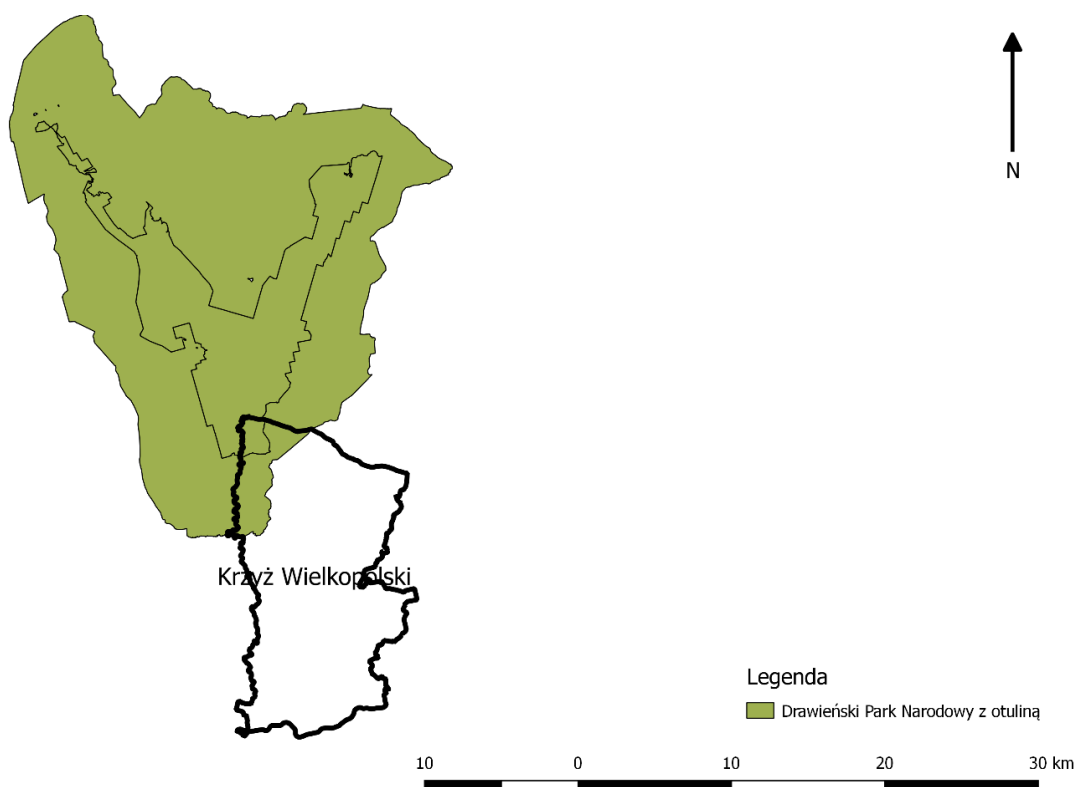
- park narodowy,
- obszar chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- użytek ekologiczny,
- pomniki przyrody.

Na terenie Gminy znajduje się aż 18 jezior, które łącznie zajmują 180 ha. Największe jest J. Królewskie (ponad 55 ha), a w dalszej kolejności jeziora: Raczek (zwane też Dużym Radzyniem, 21 ha), Przesieki (Lisie, 18 ha), Pestkowe (Twardowskie, 13 ha), Żelichowo Leśne (13 ha) i Przesieki II (12,3 ha).

PARK NARODOWY

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski znajduje się [Drawieński Park Narodowy](#)¹⁶ wraz z otuliną. Jego fragment zlokalizowany jest w północno-zachodniej części Gminy. Teren Drawieńskiego Parku Narodowego i otuliny znajduje się na Równinie Drawskiej. Na obszarze Gminy powierzchnia parku wynosi 377,8 ha, co stanowi 2,16% całej powierzchni.

¹⁶ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Ryc. 4. Drawieński Park Narodowy z otuliną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

[Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza nad Drawą”](#)¹⁷ o powierzchni 29210 ha w Gminie obejmuje południowo-wschodnią część wielkiego kompleksu leśnego: Puszczy Drawskiej. W rzeźbie terenu zaznaczają się rynny polodowcowe, wykorzystywane dziś przez jeziora i rzeki, a także wydatna krawędź pradoliny Noteci (np. w okolicy Kuźnicy Żelichowskiej). Obszar powołany został rozporządzeniem nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dnia 15 maja 1998 roku w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 13, poz. 83).

OBSZAR NATURA 2000

[Lasy Puszczy nad Drawą \(PLB320016\)](#)¹⁸ – powstał na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U.07.179.1275). Jest to ostoja ptasia o powierzchni 190 279,05 ha. Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy.

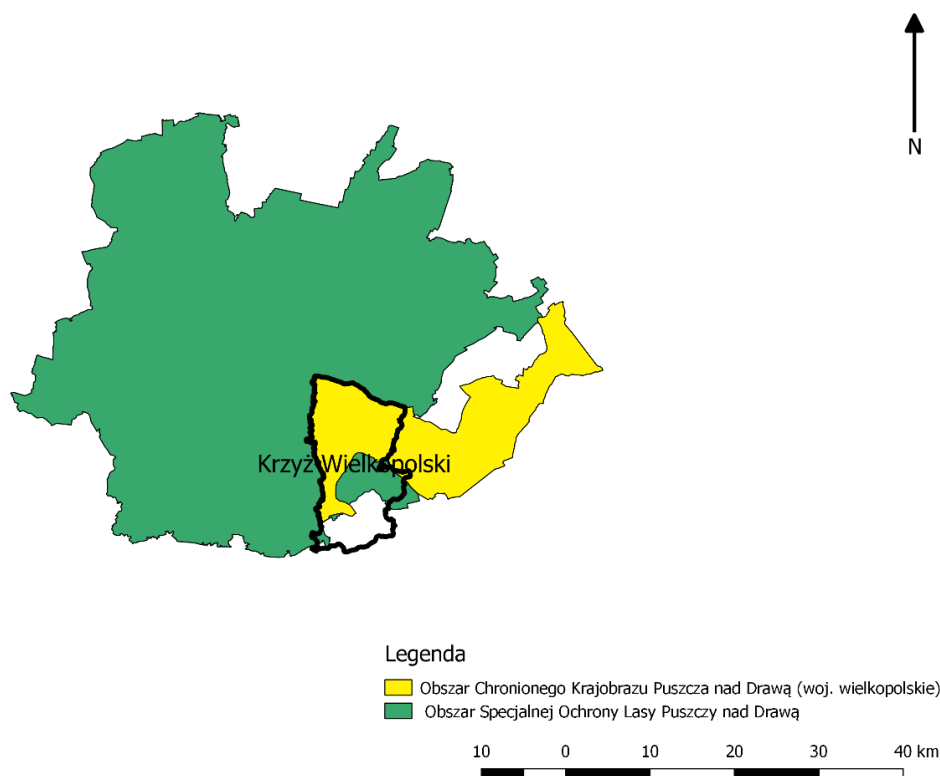
[Obszar Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej \(PLH320046\)](#)¹⁹ – ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego, położonego na równinie sandrowej, w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W miejscach pofałdowania terenu, wzgórza osiągają wysokość do 121 m.

¹⁷ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

¹⁸ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

¹⁹ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej.

Ryc. 5. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

UŻYTEK EKOLOGICZNY

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski znajdują się jeden użytek ekologiczny „[Starorzecze Drawy](#)”²⁰ o powierzchni 11 ha.

POMNIKI PRZYRODY

Na terenie Gminy znajduje się [29 pomników przyrody](#)²¹. Są to jednoobiektowe lub wieloobiektowe grupy drzew, gatunku: dąb szypułkowy, buk pospolity, lipa drobnolistna, jesion wyniosły, dąb bezszypułkowy, wiąz szypułkowy, wiąz szypułkowy, klon jaworowy, sosna zwyczajna.

Bogactwo form ochrony przyrody i wiążące się z nimi wysokie walory krajobrazowe sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji na terenie Gminy, w szczególności turystyki pieszej i rowerowej. Należy jednak mieć na uwadze, iż duża powierzchnia terenów objętych ochroną ma wpływ na możliwości zagospodarowania przestrzennego. Niemniej, tereny te stanowią niezwykle atut

²⁰ Uchwała nr XXV/298/2013 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 30.12.2013 roku w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Starorzecze Drawy”

²¹ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Gminy i w związku z tym na jej obszarze wyznaczonych zostało wiele szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, konnych i kajakowych.

SZLAKI PIESZO-ROWEROWE

- Szlak niebieski – „Śladami Sapiechów” – 54,2 km;
- Szlak Czerwony – „Po obu stronach rzeki Noteci” Krzyż Długość szlaku – 55,1 km;
- Szlak zielony – „Szlak sześciu jezior” (podzielony na 3 odcinki) – 60,7km.

SZLAKI TURYSTYCZNE

- Szlak Niebieski Krzyż Wielkopolski – Żelichowo – Dzierżążno Wielkie, długość 28,7 km;
- Szlak zielony 1136, długość 30 km;
- Nieznakowany szlak bunkrów Wału Pomorskiego.

SZLAKI KAJAKOWE

- Szlak rzeki Drawy (od Starego Osieczna do Noteci);
- Szlak Noteci (od Przystani YNDZEL do Drezdenka).

Istnieją też szlaki Nordic Walking i rowerowe o znaczeniu lokalnym, dwa szlaki konne – na północny zachód od Żelichowa i Krzyża Wielkopolskiego, oraz kilka ścieżek dydaktycznych m.in. przez Drawieński Park Narodowy.

Ponadto, przez teren Gminy prowadzi międzynarodowy szlak rowerowy Euro Route R1, biegnący z Londynu w Wielkiej Brytanii przez Francję, Niemcy, Polskę, obwód kaliningradzki, państwa bałtyckie, Rosję w okolicach Petersburga aż do Helsinek w Finlandii oraz międzyregionalny szlak rowerowy z Krzyża Wielkopolskiego przez Wałcz, Złotów do Koronowa w województwie kujawsko-pomorskim.

Gmina posiada Program Opieki nad Zabytkami na lata 2020–2023 przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim (nr XIX/198/2020).

W Gminie jest 15 obiektów wpisanych do rejestru zabytków: Kościół w Hucie Szklanej, 2 zespoły stopni wodnych (nr 21 Drawsko i nr 22 Krzyż Wielkopolski) oraz 12 cmentarzy.

Ponadto w Gminie znajdują się liczne elementy dziedzictwa kulturowego takie jak:

- zespół stacji kolejowej i towarzyszącej jej osady w Krzyżu Wielkopolskim wraz z zapleczem o funkcjach socjalno – bytowych (szkoła i kościół z dzwonnica na drewnianym stojaku, gazownia klasyczna, prawdopodobnie pierwsza w Wielkopolsce);
- pozostała zabudowa historyczna miasta (2 kościoły, szkoły – przy ul. Sienkiewicza 1 i ul. Sikorskiego 15, poczta, była rzeźnia);
- droga wodna Wisła – Odra E 70 poprzez Kanał Brdy i rz. Noteć. Projektowana była już od połowy XVI wieku. Stanowi ona ważny szlak żeglugi śródlądowej, będący międzynarodową drogą wodną E70;

- układy ruralistyczne wsi Kuźnica Żelichowska, Żelichowo (wielodrożnicowy układ wsi o metryce średniowiecznej), rzędówki przybagienne w Hucie Szklanej i Łokaczu Wielkim (lata 1701 – 1716), budynki o konstrukcji szachulcowej, wypełnianej gliną z XVIII i XIX wieku (Brzegi, Lubcz W., Żelichowo);
- dziesiątki innych obiektów przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków (zagrody, budynki mieszkalne, kościoły, cmentarze itd.);
- krajobrazy kulturowe powiązane komplementarnie z cennymi obszarami i krajobrazami przyrodniczymi (Obszary Chronionego Krajobrazu „Puszcza nad Drawą”, Drawieński Park Narodowy, obszary Natura 2000 – „Uroczyska Puszczy Drawskiej”, „Lasy Puszczy nad Drawą”).

Pojawienie się nazwy Krzyż wiąże się z funkcjonowaniem bardzo dużego węzła kolejowego wybudowanego w połowie XIX wieku wraz z rozległą osadą kolejową. Powstanie kompleksu związane jest z budową Królewskiej Pruskiej Kolei Wschodniej, która w 1851 roku połączyła Berlin z Bydgoszczą, a w 1867 rozszerzyła się do Królewca w Prusach Wschodnich. Linia ta przecinała się z trasą kolei łączącej Poznań i Szczecin powstała w 1848 roku. Pierwotna nazwa miasta brzmiała Kreuz am Ostbahn, a nazwę Krzyż wprowadzono w 1945, natomiast w 1991 roku stał się Krzyżem Wielkopolskim.

Zespół stacji kolejowej Krzyż i osady kolejowej w rejonie ulic Rejtana, Staszica, Sikorskiego należą do najcenniejszych obiektów kolejowych w regionie i w Polsce. Krzyż był pierwszym węzłem przesiadkowym sterowców, zbudowanym na jednej z najważniejszych linii kolejowych w Prusach – Królewskiej Pruskiej Kolei Wschodniej. Unikatowa osada kolejowa na północ od dworca, posiada duże znaczenie nie tylko w Wielkopolsce, ale także w całym kraju, stanowi również o bezcennych walorach historycznych tego kompleksu. Osada zachowała prawie wszystkie elementy formy i układu przestrzennego, kształtując się ostatecznie w latach 20. W obrębie osady można prześledzić ewolucję w kolejowym budownictwie Prus od połowy XIX w., aż po okres międzywojenny. Najstarszy budynek znajduje się przy ul. Rejtana i Wojska Polskiego (z połowy XIX w.), czyli powstał we wczesnym okresie Krzyża Wielkopolskiego. Nieco młodsza jest zabudowa przy ul. Krótkiej (z lat 70-tych, względnie 80-tych XIX wieku), a najmłodsza przy ul. Staszica (dawniej gen. Roli Żymierskiego) – lata pomiędzy 1911 a 1920 rokiem.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego w latach 2016-2020. Na terenie powiatu największą zmianę obserwuje się dla Gminy Czarnków, gdzie liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 185. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Krzyż Wielkopolski w roku 2020 stanowiły 9,7% (768 podmiotów) wśród wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Udział ten ułożył Gminę na piątym miejscu wśród gmin powiatu. Na pierwszym miejscu znalazła się Gmina Trzcianka, w której zarejestrowanych na koniec 2020 roku było 2 420 podmiotów (30,4%), na miejscu drugim uplasowało się Miasto Czarnków z 1 173 podmiotami (14,7%), a na trzecim Gmina Wieleń z 987 (12,4%).

Lokalizacja Gminy przy ważnym węźle kolejowym umożliwia powstanie większych przedsiębiorstw na jej terenie. Na południu miasta działalność prowadzi Zakład Remontowo-Budowlany Lechnar, PKP Energetyka SA., MMJ Sp. z o.o., a także P.K.I. WILK Spółka Cywilna. Ponadto na północ od miasta – w miejscowości Huta Szklana funkcjonuje Thule Sp. z o.o. – zakład produkcji bagażników, Libet S.A. – zakład produkujący kostki brukowej, TBB Sp. z o.o. – wytwórnia betonu oraz PETRA – producent galanterii ogrodowej.

Tab. 2. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w latach 2016-2020

JST	2016		2020		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2016-2020
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat czarnkowsko-trzcianecki	7 246	100,0%	7 958	100,0%	712
Czarnków (Miasto)	1 189	16,4%	1 173	14,7%	-16
Czarnków (gmina wiejska)	788	10,9%	973	12,2%	185
Drawsko	342	4,7%	395	5,0%	53
Krzyż Wielkopolski	704	9,7%	768	9,7%	64
Lubasz	617	8,5%	729	9,2%	112
Połajewo	424	5,9%	513	6,4%	89
Trzcianka	2 272	31,4%	2 420	30,4%	148
Wieleń	910	12,6%	987	12,4%	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski, największa część podmiotów działa w handlu hurtowym i detalicznym (132

podmiotów), działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (129 podmiotów), budownictwie (107), przetwórstwie przemysłowym (72) oraz w pozostałej działalności usługowej (71).

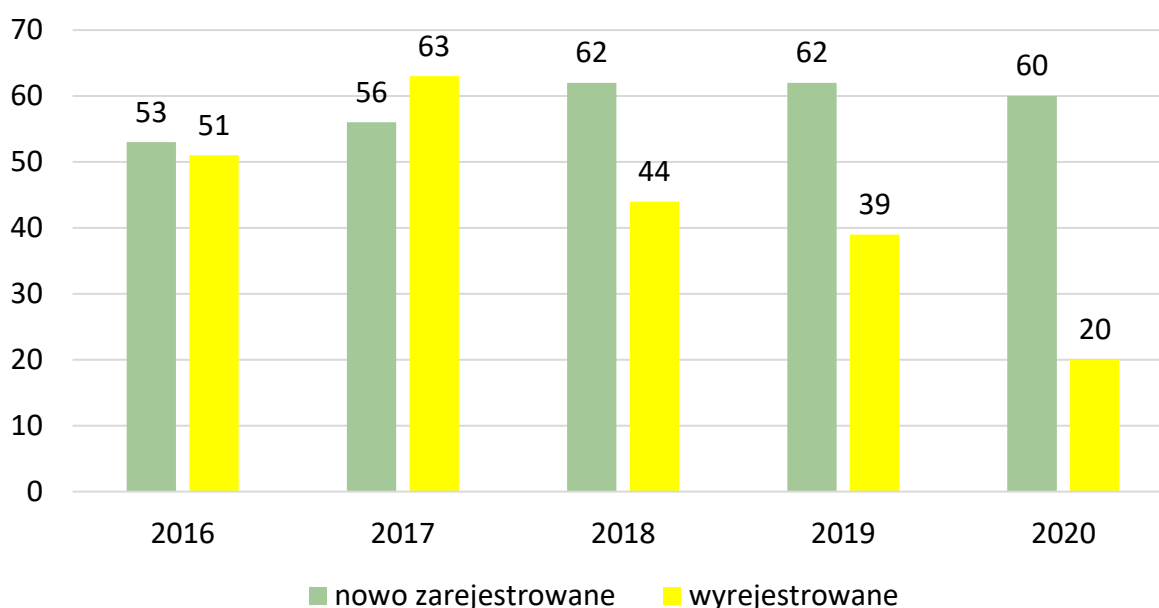
Tab. 3. Podmioty działające na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski w 2020 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	132	17%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	129	17%
SEKCJA F Budownictwo	107	14%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	72	9%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	71	9%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	39	5%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	34	4%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	29	4%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27	4%
SEKCJA P Edukacja	25	3%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	24	3%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	21	3%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	10	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	1%
SEKCJA O	5	1%

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	4	1%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

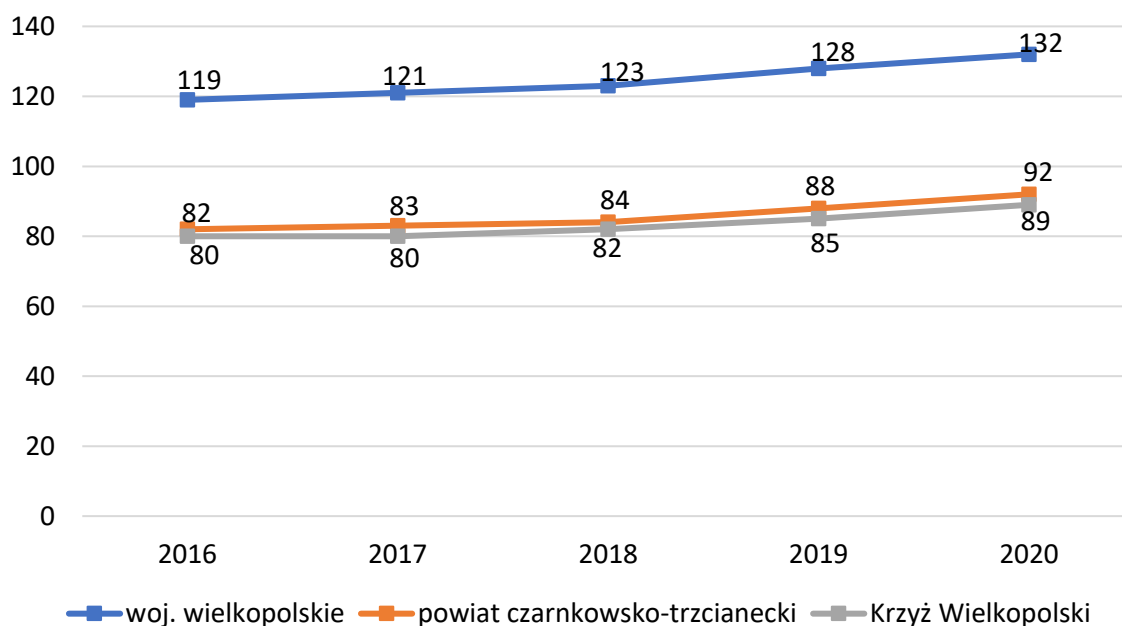
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2016-2020. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw corocznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych (poza rokiem 2017). Dodatkowo zauważyć można tendencję spadkową dla jednostek wyrejestrowywanych, co jest zjawiskiem pozytywnym i świadczy o sprzyjających warunkach do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych działalności gospodarczych.

Ryc. 6. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2016-2020 działających na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

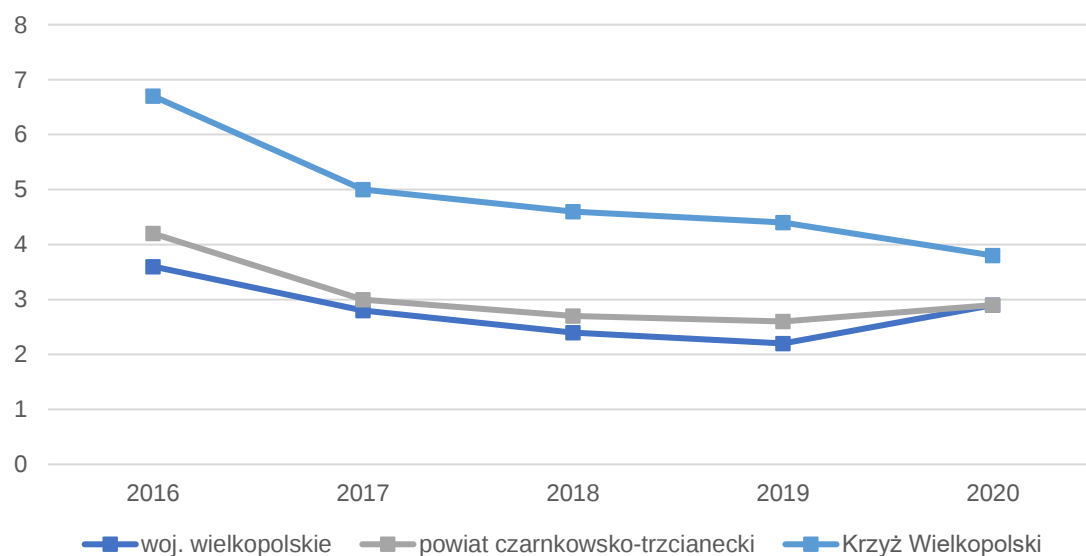
Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle powiatu i województwa. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców największa wartość wskaźnika zarejestrowanych podmiotów znajduje się w województwie (132 przedsiębiorstwa), następnie w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim (92 przedsiębiorstw), a najniższa liczba dotyczy średniej dla Gminy (89 przedsiębiorstw). Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.

Ryc. 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój gospodarczy jednostki wiąże się również z rynkiem pracy. Możliwość stabilnego zatrudnienia oraz posiadania satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Na rycinie poniżej przedstawiono kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Krzyż Wielkopolski. Dane te zestawiono ze średnimi dla powiatu i województwa w latach 2016-2020. W latach 2016-2020 zauważalny był trend malejący w Gminie Krzyż Wielkopolski w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 6,7% w roku 2016, do poziomu 3,8% w roku 2020).

Ryc. 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego na koniec 2020 roku struktura bezrobotnych w Gminie Krzyż Wielkopolski przedstawiała się następująco:

Tab. 4. Struktura bezrobotnych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim (stan na koniec 2020 roku).

		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		199	123
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	22	14
	1-3	38	20
	3-6	35	19
	6-12	43	27
	12-24	37	27
	powyżej 24	24	16
Wiek	18-24	22	17
	25-34	57	46
	35-44	48	30
	45-54	37	18
	55-59	21	12
	60 lat i więcej	14	x
Wykształcenie	wyższe	10	6
	policealne i średnie zawodowe/branżowe	40	32
	średnie ogólnokształcące	21	19
	zasad. zawodowo/branżowe	62	30
	gimnazjalne/podstawowe i poniżej	66	36

Źródło: Sprawozdanie z rynku pracy MRPiT-01. Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego.

Należy zwrócić uwagę na duży odsetek osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy (52,3%), co może oznaczać, że osoby te nie są zainteresowane podjęciem pracy lub ich kwalifikacje nie odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy. Ponadto najwięcej osób bezrobotnych było w wieku 25-34 oraz 35-44 lata i aż 66 (33%) osób bezrobotnych miało wykształcenie gimnazjalne bądź podstawowe i poniżej. Ponad połowa osób bezrobotnych to kobiety (123).

Zgodnie z danymi z „Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w 2019 roku” maksymalny deficyt stwierdzono w następujących grupach zawodów:

- introligatorzy i pokrewni,
- pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani,
- kierownicy do spraw produkcji przemysłowej,
- pozostali pracownicy zajmujący się sprzątaniem,
- kierowcy operatorzy wózków jezdniowych,
- średni personel do spraw zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowany,
- kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani,
- magazynierzy i pokrewni,
- opiekunowie dziecięcy,

- specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych),
- specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi,
- księgowi,
- sekretarki (ogólne),
- inżynierowie elektrycy,
- pracownicy ochrony osób i mienia,
- agenci ubezpieczeniowi.

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim wynosiło 4 869,30 zł.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucja) mieszkańców Gminy w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Ciepłownictwa Spółka z o.o. w Krzyżu Wielkopolskim Zakład prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, na podstawie zezwolenia wydanego Decyzją nr 2/2002 Zarządu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 23.09.2002r oraz Decyzji Burmistrza Krzyża Wielkopolski nr 1/2012 z dnia 25.06.2012 r.

Z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzystają podmioty gospodarcze i mieszkańcy nieruchomości przyłączonych do sieci wodociągowej w Krzyżu Wielkopolskim, Łokaczu Wielkim, Bielicach Nowych, Łokaczu Małym, Brzegach, Hucie Szklanej, Wizanach, Lubczu Wielkim, Lubczu Małym, Żelichowie i Kuźnicy Żelichowskiej. Miejscowości te zaopatrywane są poprzez:

- sieć wodociągową o długości 105,80 km;
- przyłącza wodociągowe o długości 37,55 km;
- ogółem długość sieci i przyłączy 143,35 km.

Z usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzysta 1850 odbiorców poprzez 1714 przyłącza wodociągowe.

Według danych GUS w 2020 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 34,9 km z której korzystało 6 075 mieszkańców poprzez 996 przyłączy kanalizacyjnych.

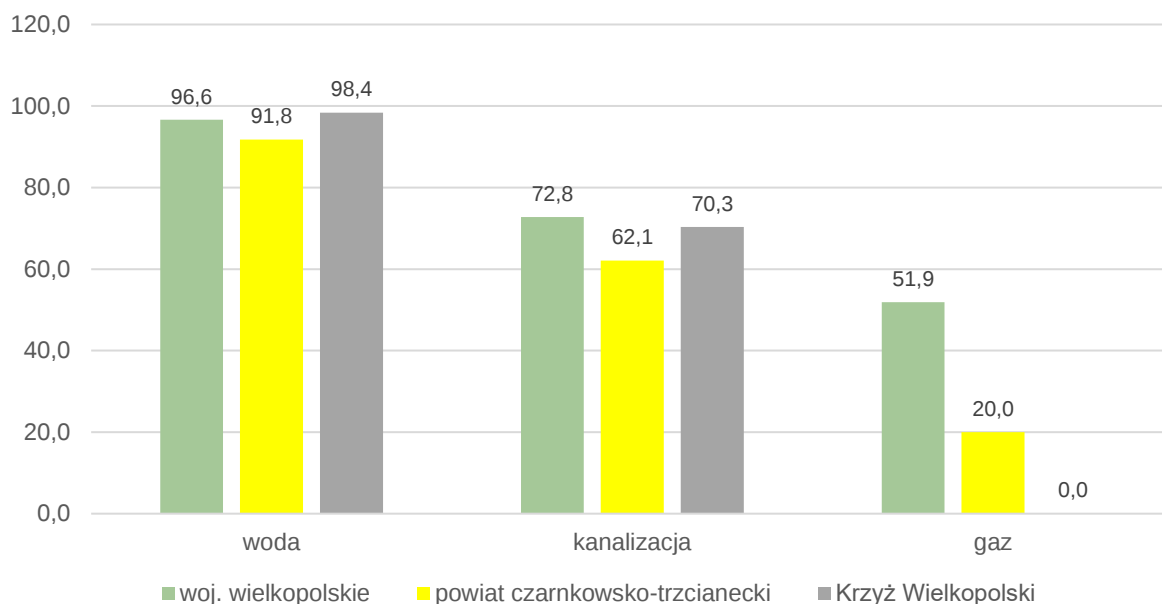
Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Łokaczu Wielkim. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Gmina Krzyż Wielkopolski opracowała Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2022-2025 zgodnie z art. 5 i 21 Ustawy z dnia 7

czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2020 r. poz. 2028). Plan uwzględnia kierunki rozwoju infrastruktury technicznej, a w szczególności zabezpieczenie teraźniejszych i przyszłych potrzeb wodociągowo-kanalizacyjnych Gminy poprzez wymianę i rozbudowę sieci wodociągowych oraz wymianę i rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej. Zakres inwestycji wodociągowo-kanalizacyjnych będzie obejmował zadania tj.:

- Doprowadzenie wody do granicy nieruchomości na obszarze posiadanych przez ZWKiC Sp. z o.o. w Krzyżu Wielkopolskim sieci wodociągowej;
- Budowa rurociągów kanalizacji sanitarnej do granicy nieruchomości na obszarze posiadanych przez ZWKiC Sp. z o.o. w Krzyżu Wielkopolskim;
- Przebudowa wyeksploatowanych rurociągów wodociągowych i kanalizacyjnych do nieruchomości na obszarze posiadanych przez ZWKiC Sp. z o.o. w Krzyżu Wielkopolskim sieci;
- Przebudowa sieci wodociągowej dn 175 i dn 200 na odcinku przejścia obu sieci przez rzekę Człapię w Krzyżu Wielkopolskim;
- Budowa sieci wodociągowej w ul. Zamoście w Krzyżu Wielkopolskim;
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Wojska Polskiego (dz.nr 93/2; 94; 95/15; 96/6; 1373/81) w Krzyżu Wielkopolskim;
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Elizy Orzeszkowej, Juliana Tuwima, Bolesława Prusa w Krzyżu Wielkopolskim;
- Budowa sieci wodociągowej rozdzielczej w rejonie ulicy Storczykowej w Krzyżu Wielkopolskim;
- Przebudowa, rozbudowa oczyszczalni ścieków w Łokaczu Wielkim 1A;
- Budowa studni głębinowej na ujęciu wody w Stefanowie k. Krzyża Wielkopolskim.

Poniżej zaprezentowana została analiza procentowego udziału korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle porównywanych jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r. Poziom zwodociągowania w Gminie w 2020 r. osiągnął 98,4% i był wyższy w porównaniu do średniej powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego oraz województwa wielkopolskiego. W przypadku udziału korzystających z instalacji kanalizacyjnej wskaźnik dla Gminy Krzyż Wielkopolski osiągnął wynik 70,3% i był wyższy niż wskaźnik dla powiatu – 62,1 % i niższy niż dla województwa wielkopolskiego – 72,8%. Gmina nie posiada dostępu do sieci gazowej.

Ryc. 9. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Krzyż Wielkopolski w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i wywóz odpadów komunalnych z terenu Gminy Krzyż Wielkopolski jest Związek Międzygminny „Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi” z siedzibą w Pile, którego Gmina jest uczestnikiem. W roku 2022 opłata za odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych wynosi 35 zł miesięcznie od każdego mieszkańca za odpady zbierane w sposób selektywny oraz 70 zł za miesiąc od osoby zamieszkującej nieruchomość, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

W poniższej tabeli przedstawiony został stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2017-2021. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów zbieranych z obszaru Gminy zwiększyła się. Udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie zbieranych odpadów wyniósł w 2017 roku wyniósł 10% i do roku 2021 roku wzrósł do 59%.

Tab. 5. Stan gospodarki odpadami w Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	6 889	6 874	6 804	6 810	6 870
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	2 492,10	2 684,90	2 378,76	2 854,59	3 057,81
<i>zmieszane</i>	2 254,00	2 337,70	1 931,44	1 766,33	1 244,13
<i>segregowane</i>	238,1	347,2	447,32	1 088,26	1 813,68
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	10%	13%	19%	38%	59%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,36	0,39	0,35	0,42	0,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

W 2019 roku zakończyła się budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w miejscowości Krzyż Wielkopolski. Na PSZOK-u do dyspozycji mieszkańców przygotowano ścieżkę edukacyjną, która zaznajamia odwiedzających z zasadami segregacji odpadów i ciekawostkami dotyczącymi długości ich rozkładu. Ścieżka wyjaśnia także czym jest Gospodarka o Obiegu Zamkniętym i co można przywieźć do PSZOK-u.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Gmina Krzyż Wielkopolski współpracuje z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w sprawie programu Czyste Powietrze, którego podstawowym celem jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Program oferuje dofinansowania dla mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków, wymiany pieców oraz instalacji OZE.

Ochrona środowiska w Gminie Krzyż Wielkopolski jest realizowana w oparciu o Program Ochrony Środowiska dla Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2027 oraz na podstawie strategii i aktów prawnych wyższego szczebla w ramach zadań bieżących Gminy. W Programie Ochrony Środowiska zostały określone cele tj.:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa klimatu akustycznego,
- zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm,
- dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,

- kontrola eksploatacji kopalin,
- ochrona przed degradacją gleb,
- budowa systemu gospodarki odpadami zgodnego z wymaganiami KPGO 2022,
- zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych,
- ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi.

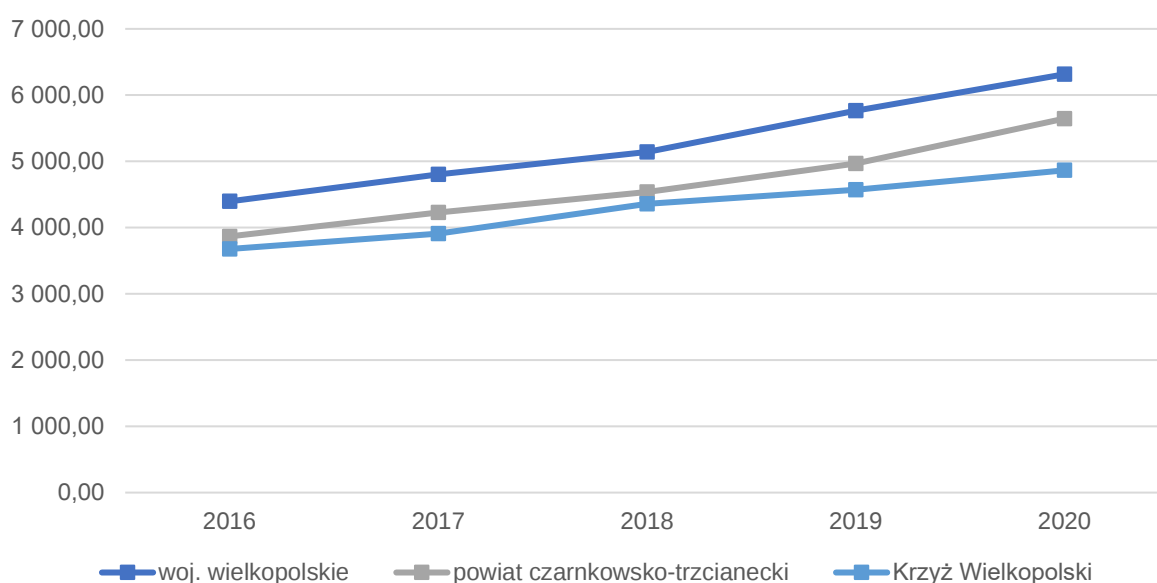
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2016-2020 dochody Gminy Krzyż Wielkopolski ulegały corocznemu wzrostowi – z poziomu 32,2 mln zł w 2016 roku do 42,1 mln zł w 2020 roku. Największy wzrost nastąpił w 2018 roku, kiedy dochody zwiększyły się o prawie 4 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim, co spowodowane było m.in. wzrostem dochodów majątkowych, z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje.

Poniższy wykres prezentuje kształtowanie się średniego dochodu na jednego mieszkańca Gminy Krzyż Wielkopolski na tle porównywanych jednostek. Analizując powyższe dane zauważyć można, że dochód na 1 mieszkańca w Gminie Krzyż Wielkopolski stale rósł, osiągając w 2020 roku wielkość 4 864,42 zł. Dodatkowo wskaźnik ten, od 2016 roku wzrósł nominalnie o 1 187,25 zł.

Wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Krzyż Wielkopolski w 2020 roku był niższy od średniej wyznaczonej dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego (5 645,20 zł) o 780,78 zł i niższy niż średnia wyznaczona dla województwa wielkopolskiego (6 314,53 zł, różnica 1 450,11 zł).

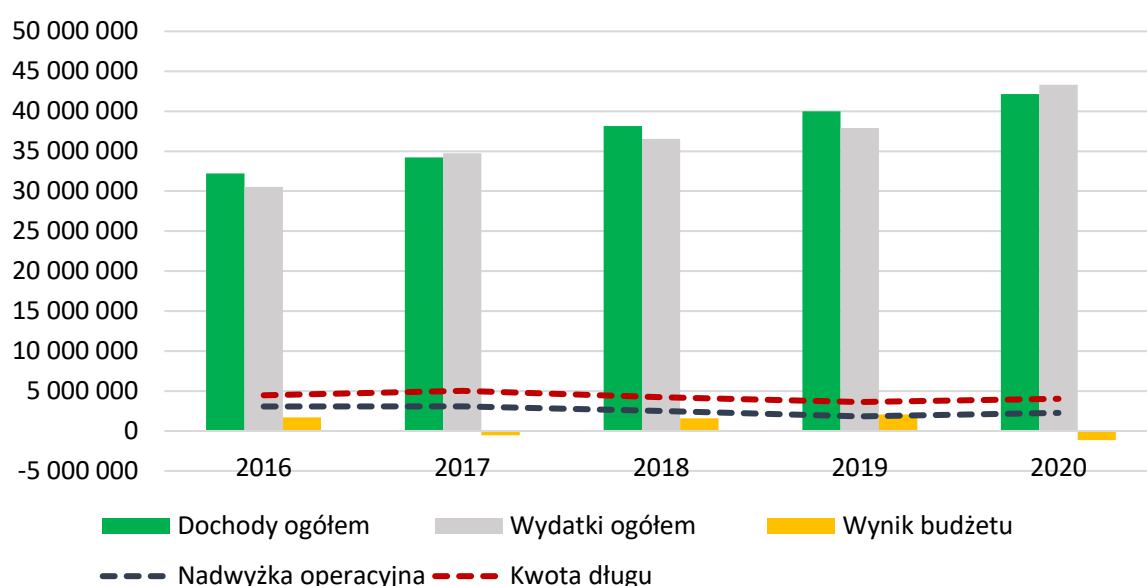

Ryc. 10. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 92,2%). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, subwencji oraz dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące.

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy. W 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 26,9 mln zł i do 2020 roku wzrosły o ponad 10 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) wahał się z poziomu 3,05 mln zł w 2016 roku do poziomu 2,27 mln zł w 2020 roku.

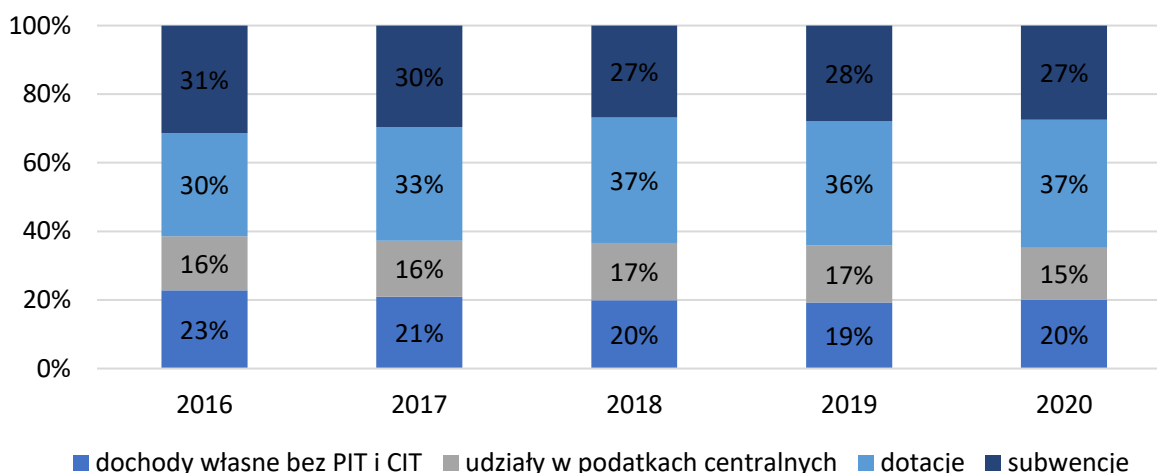
Ryc. 11. Wykonanie budżetu Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Ujemny wynik budżetu biorąc pod uwagę lata 2016-2020 wystąpił w roku 2017 (ok. 525 tys. zł) i 2019 (ok. 1,15 mln zł) i był spowodowany wyższymi nakładami na inwestycje w tym okresie.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów Gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do podejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Ryc. 12. Struktura dochodów Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W 2016 roku udział dochodów własnych Gminy w ogólnych dochodach stanowił 23%. W latach 2016- 2020 nastąpił nieznaczny spadek do poziomu 20%. Było to związane przede wszystkim ze zwiększeniem się dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa (przede wszystkim na program „Rodzina 500+”). Wówczas nastąpił wzrost udziału dotacji w budżecie Gminy z 30% do 37%. Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne Gminy Krzyż Wielkopolski w 2020 roku wynosiły 35%, co ogranicza możliwość samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, a tym samym możliwość samodzielnego finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

W zakresie dochodów własnych największe znaczenie mają dochody z tyt. udziału w podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 5,6 mln zł rocznie, następnie podatek od nieruchomości – 3,9 mln. Z kolei wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio 420 tys. zł rocznie.

Należy również mieć na uwadze, że potencjał finansowy Gminy w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego jest wyższy. Wynika to z tego, że Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2016-2020 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku od nieruchomości wynosiła 4,4 mln zł (średnio 825 tys. zł rocznie na skutek stosowania niższych niż maksymalne stawek podatkowych oraz 49 tys. zł z tytułu ulg i zwolnień podatkowych), natomiast z tytułu podatku rolnego 200 tys. zł (średnio 40 tys. zł rocznie na skutek stosowania niższych niż maksymalne stawek podatkowych).

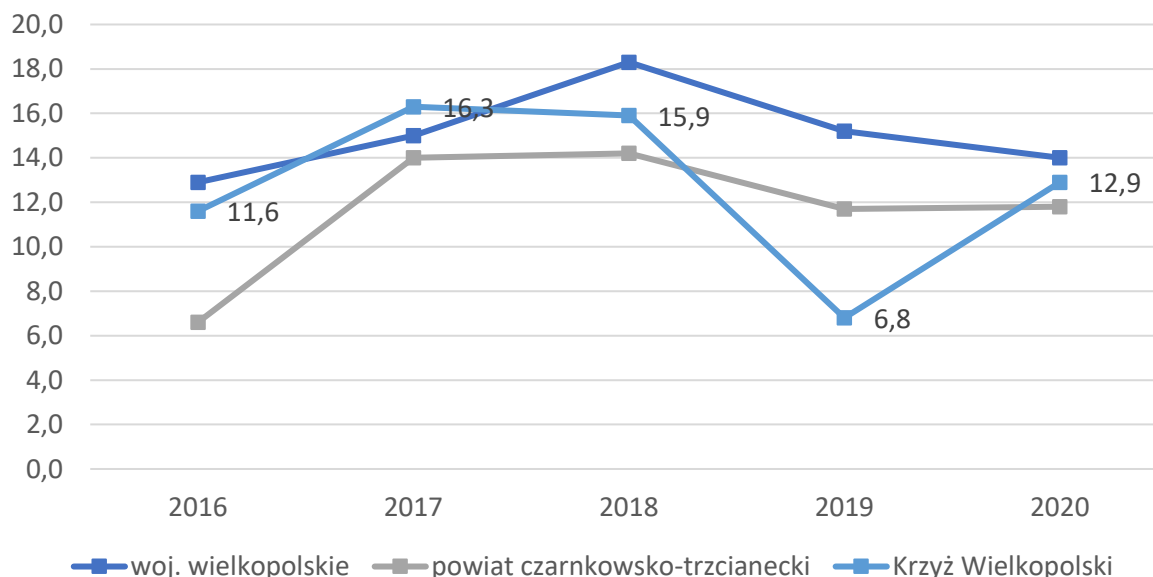
Tab. 6. Dochody podatkowe Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
PIT	4 691 823,00	5 197 791,00	5 834 873,00	6 239 964,00	5 996 875,00
CIT	389 663,13	406 816,46	540 908,57	394 700,02	369 025,13
podatek rolny	106 403,91	105 671,75	110 862,97	105 202,57	175 936,72
podatek od nieruchomości	3 478 145,15	3 664 553,51	3 683 772,75	4 276 883,23	4 342 601,68
podatek leśny	281 208,30	282 463,12	291 747,58	289 119,25	291 968,70
podatek od środków transportowych	52 474,45	57 292,55	84 820,83	81 557,00	99 585,48
karta podatkowa	4 469,00	2 090,35	1 850,91	1 003,00	1 702,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	254 509,69	272 102,00	244 725,40	398 624,12	263 884,79
wpływy z opłaty skarbowej	26 229,50	23 426,00	22 056,20	31 072,94	30 113,30
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	1 374,00	522,00	2 562,00	5 952,00	105,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki, największy ich udział przypadał w działach: oświata i wychowanie (średnio 34% w latach 2016-2020), rodzina (30%), pomoc społeczna (11%), administracja publiczna (9%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9%) oraz transport i łączność (7%).

Na poniższej rycinie przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020. Największy udział wydatków majątkowych wystąpił w 2017 i w 2018 roku. W pozostałych latach wydatki kształtowały się w graniach od 6,8% do 12,9%.

Ryc. 13. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Nowe inwestycje publiczne to element sprzyjający nie tylko podnoszeniu jakości życia mieszkańców, ale także poprawiający uwarunkowania dla rozwoju czy budujący przyjazny wizerunek obszaru dla każdego z jego użytkowników.

W 2020 roku z kwota przeznaczona na wydatki majątkowe wyniosła 5,57 mln zł i zrealizowano zadania takie jak:

- budowa drogi nr 176401 ul. Mickiewicza w Łokaczu Małym, gm. Krzyż Wielkopolski – ok. 2,5 mln zł;
- przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w m. Lubcz Wielki, Żelichowo – ok. 550 tys. zł;
- przebudowa ulicy Nadrzecznej wraz z wykonaniem remontu obiektu mostowego na cieku wodnym w Krzyżu Wielkopolskim – ok. 509 tys. zł;
- przebudowa dróg gminnych w m. Krzyż Wielkopolski ul. Baśniowa, Wojska Polskiego, Poznańska) oraz w m. Bielice Nowe (dz. nr ewid. 110, 111/1) – ok. 165 tys. zł;
- Wymiana pokrycia dachowego kaplicy na cmentarzu komunalnym w Krzyżu Wielkopolskim – ok. 83 tys. zł.

Fundusze Europejskie 2014-2020

Gmina Krzyż Wielkopolski oraz jednostki podległe w latach 2014-2021 pozyskały dofinansowanie ze środków funduszy europejskich. Zgodnie z serwisem www.mapadotacji.gov.pl łączna wartość dofinansowania projektów wynosiła 5,3 mln zł natomiast całkowity koszt projektów wyniósł 7,7 mln zł.

Tab. 7. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020

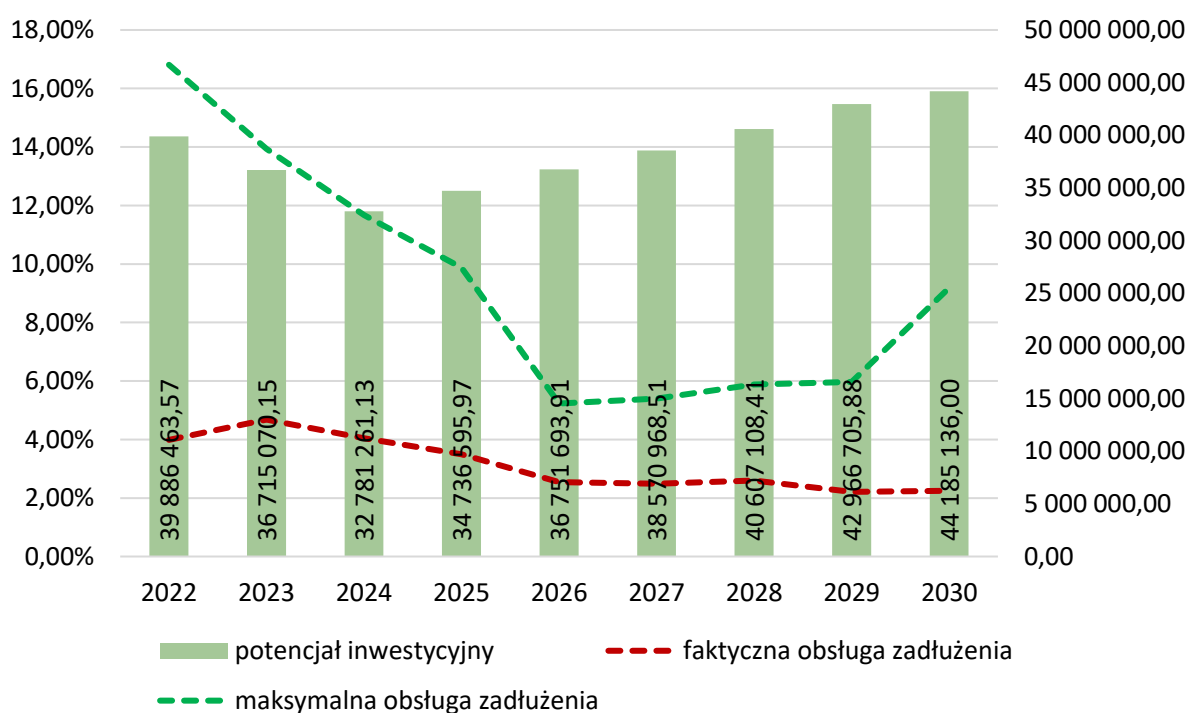
Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Program	Wartość dofinansowania
1.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami dla wsi Łokacz Wielki oraz w rejonie ulic Portowa-Osiedle Miejskie-Długa w Krzyżu Wielkopolskim	Gmina Krzyż Wielkopolski	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020	3 578 703,16 zł
2.	Pierwszy żłobek w Gminie Krzyż Wielkopolski	Gmina Krzyż Wielkopolski	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020	924 929,25 zł
3.	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – Gminnego Przedszkola Publicznego w Krzyżu Wielkopolskim (Przedszkole nr 1 im. Marii Konopnickiej w Krzyżu Wielkopolskim, ul. Akacyjowa 1)	Gmina Krzyż Wielkopolski	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020	823 282,33 zł

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na lata 2022-2029 (Nr XL/363/2022 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2022 r.). Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Krzyż Wielkopolski pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 14. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030

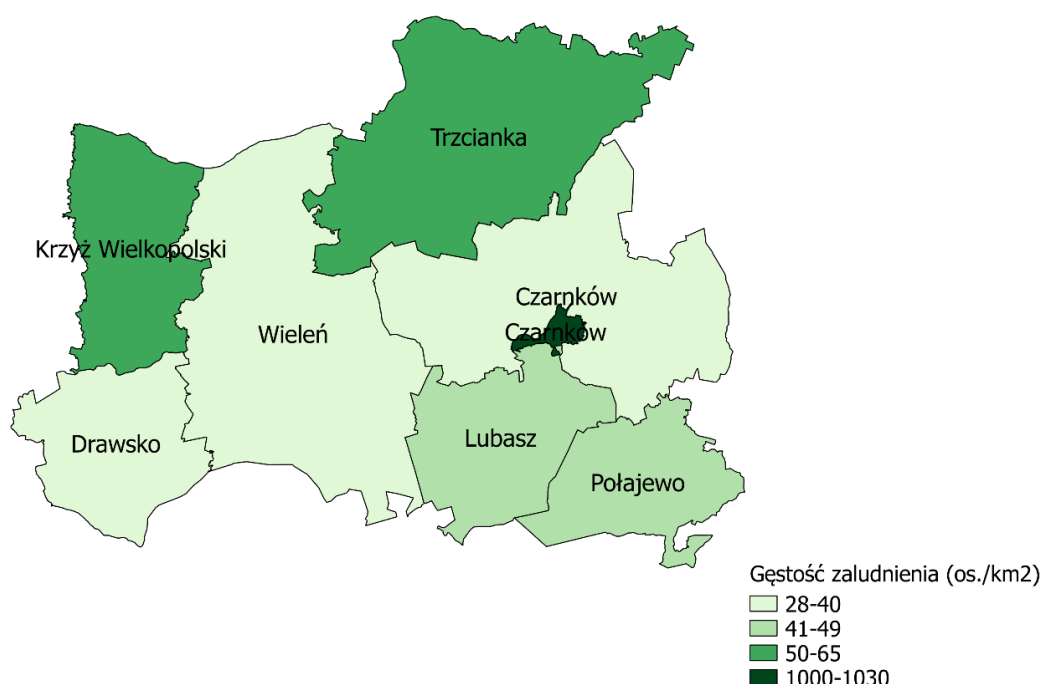
Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Nr XL/363/2022 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2029.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2022-2030. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy wyniesie około 347 mln zł.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych GUS Gmina Krzyż Wielkopolski w roku 2020 liczyła 8 644 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 50 os./km². Z tego względu gęstość zaludnienia w Gminie była jedną z wyższych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, gdzie gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 48 os./km². Najwyższa gęstość zaludnienia występowała w Mieście Czarnków (1 029 os./km²), a najniższa w Gminie Wieleń (28 os./km²).

Ryc. 15. Gęstość zaludnienia w powiecie wrzesińskim w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące zmiany liczby ludności w latach 2016-2020 w Gminie Krzyż Wielkopolski, powiecie czarnkowsko-trzcianeckim oraz pozostałych gmin należących do powiatu. Zauważa się spadek liczby ludności na przestrzeni lat. W Gminie Krzyż Wielkopolski w 2020 roku wynosiła ona 8 644 mieszkańców, co daje o 136 mieszkańców mniej niż w pierwszym analizowanym roku. Sytuacja jest jednak charakterystyczna dla całego powiatu. Średnia dynamika zmiany liczby ludności dla Gminy i powiatu wynosiła 99,6%. Z kolei udział ludności w Gminie stanowił 10% mieszkańców powiatu.

Tab. 8. Zmiany liczby ludności w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w latach 2016-2020

JST	2016	2017	2018	2019	2020	udział w 2020 r.	średnia dynamika
powiat czarnkowsko-trzcianecki	87 885	87 570	87 420	86 990	86 590	100%	99,6%
Czarnków (miasto)	10 896	10 784	10 735	10 607	10 464	12%	99,0%
Czarnków	11 429	11 422	11 414	11 419	11 471	13%	100,1%
Drawsko	5 885	5 869	5 844	5 775	5 765	7%	99,5%
Krzyż Wielkopolski	8 780	8 754	8 749	8 693	8 644	10%	99,6%
Lubasz	7 722	7 695	7 733	7 701	7 686	9%	99,9%
Połajewo	6 214	6 187	6 198	6 173	6 181	7%	99,9%
Trzcianka	24 376	24 360	24 354	24 318	24 224	28%	99,8%
Wieleń	12 583	12 499	12 393	12 304	12 155	14%	99,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w Gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Wskaźnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie ujemnym nie tylko w Gminie Krzyż Wielkopolski – jest to sytuacja charakterystyczna dla całego regionu, w tym powiatu i województwa. Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w Gminie Krzyż Wielkopolski był na poziomie -2,31. Saldo migracji również kształtowało się na poziomie ujemnym dla Gminy. Ponadto w Gminie wystąpiła największa zmiana wskaźnika w porównaniu do 2016 roku.

Tab. 9. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2020 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2016 r.	2020 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2016 r.
woj. wielkopolskie	-1,18	-0,72	0,50	0,05
powiat czarnkowsko-trzcianecki	-2,36	-0,55	-2,20	-0,23
Czarnków (miasto)	-4,36	-0,61	-7,20	-0,33
Czarnków	-0,35	-0,44	4,30	0,50
Drawsko	-3,12	0,41	-2,40	0,50
Krzyż Wielkopolski	-2,31	-0,72	-4,40	-1,05
Lubasz	-0,26	-1,19	1,60	0,03
Połajewo	3,41	0,85	-3,20	-0,88
Trzcianka	-2,92	-0,64	-1,40	-0,15
Wieleń	-5,30	-1,11	-6,00	-0,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy Krzyż Wielkopolski zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego

przedstawia ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Dynamika wzrostu tego wskaźnika wyniosła dla Gminy 121% oraz w analizowanych latach wystąpił największy wzrost wskaźnika na tle porównywanych jednostek. Na tle całego województwa wielkopolskiego i powiatu wskaźnik kształtował się na wyższym poziomie.

Pogłębiając analizę struktury demograficznej Gminy Krzyż Wielkopolski można zauważyć, że wyraźnie zmniejsza się odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym (ludność w wieku 25-34 lat). Nie jest to pozytywna cecha Gminy, ponieważ ludność w tym wieku jest główną siłą napędową jednostki samorządu terytorialnego. Dynamika spadku tego wskaźnika w latach 2016-2020 była na poziomie 87% i była porównywalna do wskaźnika dla województwa. Należy więc zwrócić uwagę na wymiar długofalowy, w efekcie, którego zmniejszy się liczba osób aktywnych zawodowo, co może mieć negatywne skutki dla funkcjonowania Gminy.

Tab. 10. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Krzyż Wielkopolski w 2016 i 2020 roku na tle innych jednostek

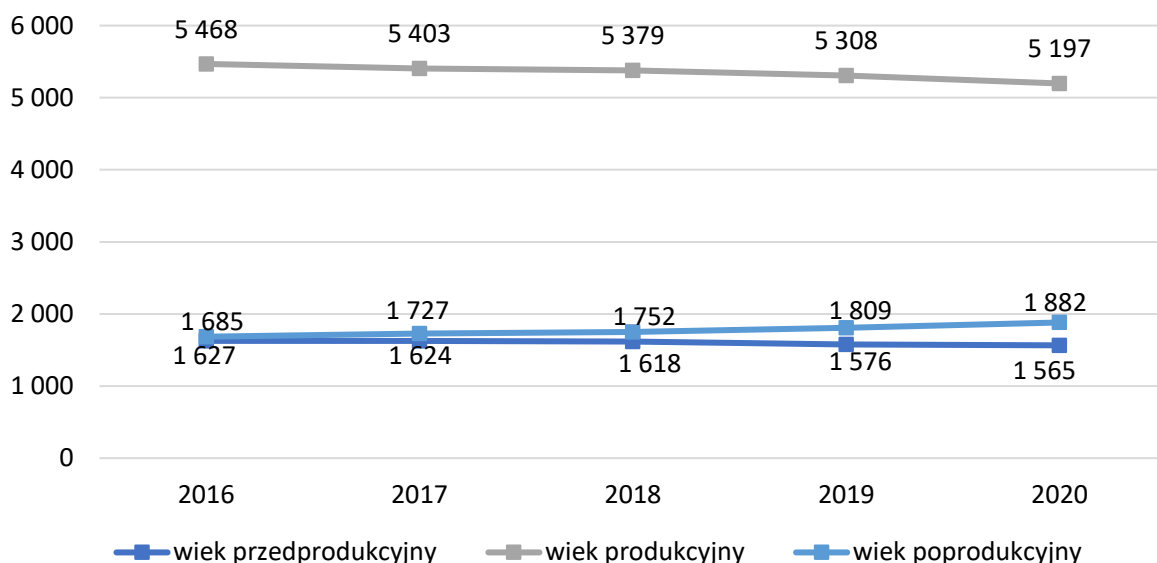
JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2016	2020	dynamika	2016	2020	dynamika
woj. wielkopolskie	15,99	13,94	87%	22,10	26,10	118%
powiat czarnkowsko-trzcianecki	15,21	13,74	90%	21,00	25,20	120%
Krzyż Wielkopolski	15,80	13,77	87%	22,50	27,20	121%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiona została struktura ludności w Gminie Krzyż Wielkopolski, poprzez graficzne zestawienie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2016-2020. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo maleje, choć tempo spadku jest niższe w porównaniu do liczby osób w wieku produkcyjnym. Z kolei biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. Co skutkuje wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, głównie skierowane dla seniorów.

Ryc. 16. Struktura ludności w Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Opiekę nad dziećmi do lat 3 oferuje żłobek w Krzyżu Wielkopolskim, który mieści się przy ulicy Zachodniej 15. Żłobek funkcjonuje od września 2019 roku, do którego uczęszcza 25 dzieci w podziale na 2 grupy. Żłobek działa od poniedziałku do piątku, w godzinach od 6:00 do 17:00 (bez przerwy wakacyjnej).

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski działają dwa przedszkola publiczne oraz jedno przedszkole niepubliczne. W roku 2021 w Przedszkolu nr 1 im. M. Konopnickiej w Krzyżu Wielkopolskim funkcjonowało 8 grup, do których uczęszczało 171 dzieci. Przedszkole było otwarte od 6:00 do 16:00. Do Przedszkola nr 2 „Harmonia” w Krzyżu Wielkopolskim uczęszczało 100 dzieci w 4 grupach w godzinach od 6:30 do 16:30. Natomiast do Niepublicznego Przedszkola Krecikowo uczęszczało 25 dzieci. Placówka była czynna w godzinach od 7:30 do 16:30.

Tab. 11. Przedszkola na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
przedszkole publiczne				
Przedszkole nr 1 im. M. Konopnickiej w Krzyżu Wielkopolskim	171	8	21	6:00-16:00
Przedszkole nr 2 „Harmonia” w Krzyżu Wielkopolskim	100	4	25	6:30-16:30
przedszkole niepubliczne				
Niepubliczne Przedszkole Krecikowo	25	1	25	7.30-16.30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim

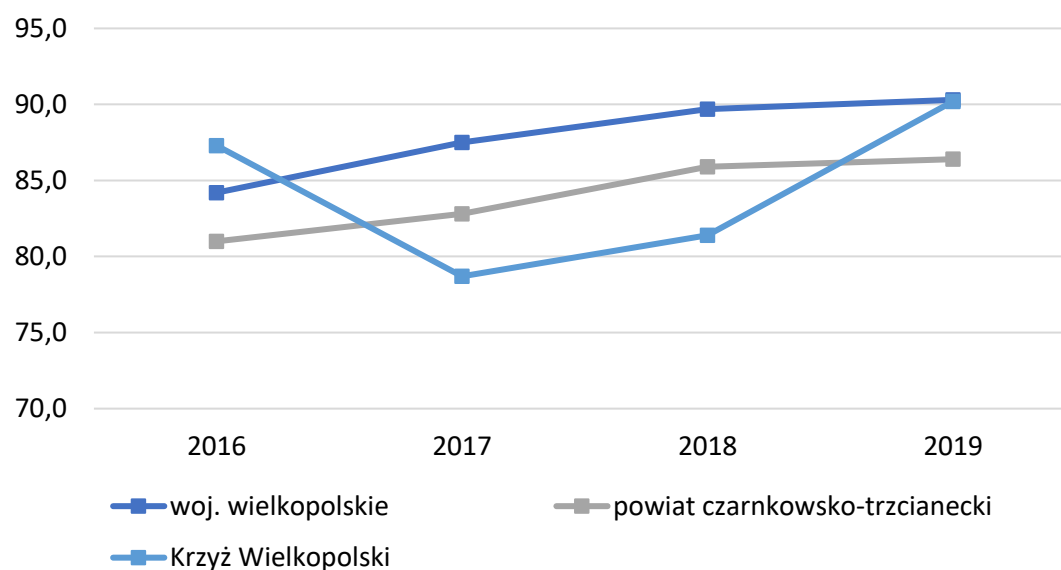
W tabeli poniżej przedstawiono koszty utrzymania dziecka w przedszkolu na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020. Koszt ten wzrósł na przestrzeni analizowanych 5 lat i w 2020 roku w Przedszkolu „Harmonia” wyniósł 900,56 zł, a Przedszkolu M. Konopnickiej wyniósł 998 zł. Corocznie zwiększa się również wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym. W 2020 roku kwota ta stanowiła 767,02 zł i była o 294,26 zł większa niż w pierwszym badanym roku.

Tab. 12. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Krzyż Wielkopolski

	2016	2017	2018	2019	2020
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	618,00	629,00	658,00	874,32 - Przedszkole Harmonia; 887,00 - Przedszkole M. Konopnickiej	Przedszkole Harmonia - 900,56; Przedszkole M. Konopnickiej 998,00
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	472,76	474,79	484,44	576,13	767,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim

Uszczegółowieniem informacji dotyczących poziomu upowszechnienia opieki przedszkolnej na terenie Gminy jest poniższy wykres obrazujący kształtowanie się wskaźnika odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat będących mieszkańcami Gminy. Dane dla Gminy przedstawione zostały na tle powiatu i województwa. Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie Krzyż Wielkopolski wskaźnik ten wzrósł z 87,3% w 2016 roku do 90,2% w 2020 roku, osiągając poziom wyższy od powiatu (86,4%) i zbliżony do województwa (90,3%)

Ryc. 17. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Szkoły

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski funkcjonuje Zespół Szkół Ogólnokształcących dla którego organem prowadzącym jest Gmina. W skład Zespołu wchodzi szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym i liceum ogólnokształcące. W roku szkolnym 2019/2020 w ZSO funkcjonowały 44 oddziały, w tym jeden 5-osobowy oddział przedszkolny, do których łącznie uczęszczało 844 dzieci. Średnia liczba osób uczęszczających na zajęcia na 1 oddział wynosiła 19 uczniów. Tendencja dotycząca średniej ilości dzieci w oddziale jest natomiast rosnąca i w roku szkolnym 2021/2022 wynosiła średnio 24 uczniów na oddział. W Zespole Szkół w 2019 roku zatrudnionych było 90 nauczycieli jednak corocznie ulega to zmianie, w wyniku czego w 2022 roku liczba zatrudnionych nauczycieli we wskazanej placówce wynosiła 72.

Tab. 13. Podstawowe dane dotyczące Zespołu Szkół Ogólnokształcących w 2020 roku.

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy (tak/nie)
Zespół Szkół Ogólnokształcących	838	44	19	89,23	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim.

W poniższej tabeli przedstawiony został stan bazy dydaktycznej w Zespole Szkół Ogólnokształcących. Zespół wyposażony jest w 40 sal lekcyjnych, w tym w pracownię językowe. Do użytku nauczycieli oraz uczniów udostępnionych zostało 71 komputerów oraz 18 projektorów multimedialnych. Szkoła wyposażona jest również w monitoring. W placówce oświatowej znajduje się również świetlica, która jest czynna w godzinach od 7:00 do 15:00 oraz działa również gabinet pielęgniarstwa.

Tab. 14. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

Nazwa szkoły:	ZSO
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	40
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	dobry
Pracownię językowe	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	71
Projektory multimedialne (szt.)	18
Kamery - monitoring szkolny	tak
Szafki dla każdego ucznia	nie
Godziny otwarcia świetlicy	tak; 7.00-15.00
Parkingi dla kadry / rodziców	nie
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak
Liczba stypendystów (os.)	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim

W tabeli poniżej zestawiono całkowitą liczbę uczniów uczęszczających do Zespołu Szkół na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski w zestawieniu z liczbą dzieci zamieszkującą teren Gminy, ale dojeżdżającą do szkół poza jej granicami. Zaobserwować można, iż liczby te utrzymywały się na stałym poziomie na przestrzeni analizowanych lat 2016-2020. Do Zespołu Szkół w 2020 roku

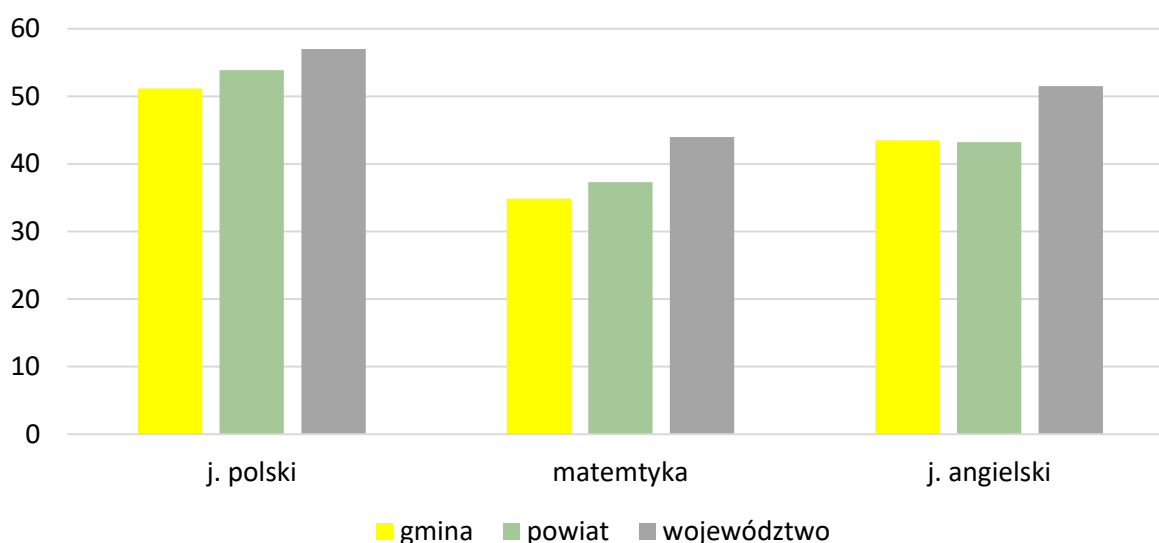
zapisanych było 802 dzieci. Liczba dzieci w 2020 roku zamieszkujących Gminę Krzyż Wielkopolski, lecz uczęszczających do szkół na terenie innych gmin wyniosła 127.

Tab. 15. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
Łączna liczba uczniów uczęszczających do ZSO na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	606 SP + 295 ZSO	665 SP + 191 ZSO	755 SP + 113 ZSO	838 ZSO	802 ZSO
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	72 SP + 36 ZSO	95 SP + 38 ZSO	120 SP + 13 ZSO	119 SP	127 SP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2019/2020 obrazuje poniższe zestawienie. Ich analiza wskazuje, że poziom kształcenia ze wszystkich przedmiotów, poza językiem polskim w Gminie jest niższy niż średnia wyznaczona dla powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego i województwa wielkopolskiego.

Ryc. 18. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Krzyż Wielkopolski w roku 2020 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2020.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2020. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 79,2% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 2,2-

2,5 mln zł rocznie. Najwyższe wydatki majątkowe wystąpiły w 2017 roku (wynosiły ok. 500 tys. zł)

Tab. 16. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI OGÓŁEM	10 658 875,17	11 499 914,18	11 861 875,98	12 783 037,12	13 253 595,73
Wydatki bieżące, w tym:	10 454 314,08	11 001 703,35	11 847 440,70	12 756 039,83	13 253 595,73
Wynagrodzenia i pochodne	8 192 068,20	8 550 560,48	9 419 105,93	10 233 987,34	10 686 428,88
Pozostałe wydatki bieżące	2 262 245,88	2 451 142,87	2 428 334,77	2 522 052,49	2 567 166,85
Wydatki majątkowe	204 561,09	498 210,83	14 435,28	26 997,29	0,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	6 309 044,00	6 138 880,00	6 268 921,00	6 816 322,00	6 729 743,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	4 349 831,17	5 361 034,18	5 592 954,98	5 966 715,12	6 523 852,73
Stopień pokrycia	59%	53%	53%	53%	51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim

W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Gminie. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę. Dodatkowo zauważalny jest również malejący stopień pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2016 roku wskaźnik ten wynosił 59%, a w roku 2020 zmniejszył się do 51%.

Mieszkańcy Gminy uważają, że dostęp do edukacji w szkołach podstawowych jest na odpowiednim poziomie. W szkołach organizowanych jest ponad 30 godzin tygodniowo różnorodnych zajęć rozwijających zainteresowania, mimo tego mieszkańcy zwracają uwagę na potrzebę zwiększenia ilości takich zajęć dla dzieci i młodzieży.

Kultura i sport

Obecnie Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Krzyżu Wielkopolskim jest główną jednostką kulturalną w Gminie, w skład której wchodzi Ośrodek Kultury, mieszczący się przy ul. Wojska Polskiego 11 oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy z siedzibą przy ul. Sienkiewicza 1. Zadaniem Ośrodka jest tworzenie, upowszechnianie i ochrony dóbr kultury, popularyzacja czytelnictwa, kultury fizycznej i edukacja kulturalna. Placówka zajmuje się również organizowaniem imprez plenerowych, rozrywkowych, przeglądów amatorskiego ruchu artystycznego i warsztatów artystycznych. Oferta MGOK skierowana jest do wszystkich grup społecznych. W ramach Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Krzyżu Wielkopolskim działają następujące sekcje:

- Krzyska Orkiestra Dęta,
- Krzyski Klub Filmowy,

- zajęcia plastyczne,
- grupa Mini Mażoretki,
- amatorska grupa teatralna Szałaput,
- zespół Śpiewające Języczki,
- zajęcia z Lego.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Krzyż Wielkopolski zajmuje się z kolei zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców Gminy oraz gromadzeniem materiałów na temat regionu. Placówka udostępnia czytelnikom komputery z dostępem do Internetu. Obok działalności podstawowej placówka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi, prowadząc lekcje biblioteczne, konkursy i pogadanki, włącza się także w organizację imprez. W zbiorze Biblioteki na koniec 2020 roku znajdowało się 19 132 pozycji. Księgozbiór Biblioteki jest stale aktualizowany. Biblioteka udostępnia swoje zbiory czytelnikom na miejscu oraz poprzez wypożyczanie książek na zewnątrz. W 2020 roku z Biblioteki skorzystało 7 203 osób w 2021 roku - zarejestrowano 8160 odwiedzin w bibliotece. W 2021 roku zarejestrowanych czytelników było 945 osób oraz 23 619 wypożyczeń.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski w świetlicach wiejskich zlokalizowanych w Żelichowie, Hucie Szklanej oraz w Kuźnicy Żelichowskiej organizowane są zajęcia z zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Wśród najważniejszych wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski wyróżnia się:

- Konkurs Fotograficzny im. Mariana Bakinowskiego „Między Drawą a Notecią” - konkurs upamiętnia osobę lokalnego dziennikarza i fotografa oraz promuje przyrodę Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego;
- Konkurs Recytatorski „Bractwo Brzechwy, Tuwima i innych autorów”;
- Letnie Spotkania Kameralne - to oferta dla melomanów, celem jest promocja młodych, utalentowanych artystów;
- Zostań Krzyskim Mikołajem – to impreza, której celem jest zbiórka finansowa na potrzebujące dziecko, w którą zaangażowana jest większość gminnych organizacji pozarządowych;
- Przegląd Widowisk Świątecznych;
- Zakończenie Lata. Dożynki Gminne;
- Rusz się człowieku - to impreza rekreacyjno-sportowa, realizowana w okresie wiosennym i jesiennym, które ma na celu promocję terenów i szlaków leśnych Gminy Krzyż Wielkopolski;
- „Święto Pyry” – impreza realizowana wspólnie z sołectwami we wsiach gminy Krzyż Wielkopolski, której tematem przewodnim jest ziemniak i jego przetwory;
- Turniej Piłki Siatkowej Plażowej;

- Dzień Dziecka – impreza realizowana wspólnie z krzyskimi szkołami i przedszkolami.

Znaczącą funkcję kulturalną oraz rekreacyjną pełni Jezioro Królewskie, przy którym znajduje się plaża oraz scena pływająca. Na jej terenie odbywają się m.in.: koncerty na scenie pływającej na rozpoczęcie lata, konkurs rodzinny na budowlę z piasku oraz impreza „Rusz się człowieku”. Przy Jeziorze znajduje się również Ośrodek Wypoczynkowy, gdzie odbywają się imprezy organizowane przez stowarzyszenia: Festiwal Drogowskazy – Poezja Szanty Blues oraz Piknik Motocyklowy.

Bazę sportową Gminy Krzyż Wielkopolski stanowią:

- Hala sportowo-widowiskowa przy ul. Sienkiewicza w Krzyżu Wielkopolskim,
- Stadion Miejski na ul. Mickiewicza w Krzyżu Wielkopolskim,
- Boisko sportowe przy Szkole Podstawowej na ul. Wojska Polskiego w Krzyżu Wielkopolskim,
- Boisko sportowe „Orlik” przy ul. Sienkiewicza w Krzyżu Wielkopolskim.

Ponadto na terenie Gminy znajduje się 18 placów zabaw i 7 siłowni zewnętrznych.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Na terenie Gminy, przy ulicy **Sikorskiego** 10 w Krzyżu Wielkopolskim, zlokalizowany jest Komisariat Policji, w którym pracuje 18 funkcjonariuszy. Liczba popełnianych na terenie Gminy przestępstw corocznie ulega zmniejszeniu. Wśród których najczęstszym była kradzież, uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego oraz jazda w stanie nietrzeźwości.

Tab. 17. Liczba przestępstw ujawnionych na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2018-2020

rok	liczba przestępstw
2018	2040
2019	2016
2020	2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski są 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Obie jednostki są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Tab. 18. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Krzyż Wielkopolski	ul. Wybickiego 11, 64-761 Krzyż Wielkopolski	tak

OSP Kuźnica Żelichowska	Kuźnica Żelichowska 17, 64-761 Krzyż Wielkopolski	tak
-------------------------	---	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim

W celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców na terenie Gminy zainstalowany został monitoring. Punkty monitoringu znajdują się przy Urzędzie Miejskim w Krzyżu Wielkopolskim, przy ul. Sikorskiego oraz w Parku im. Jana Pawła II w Krzyżu Wielkopolskim.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

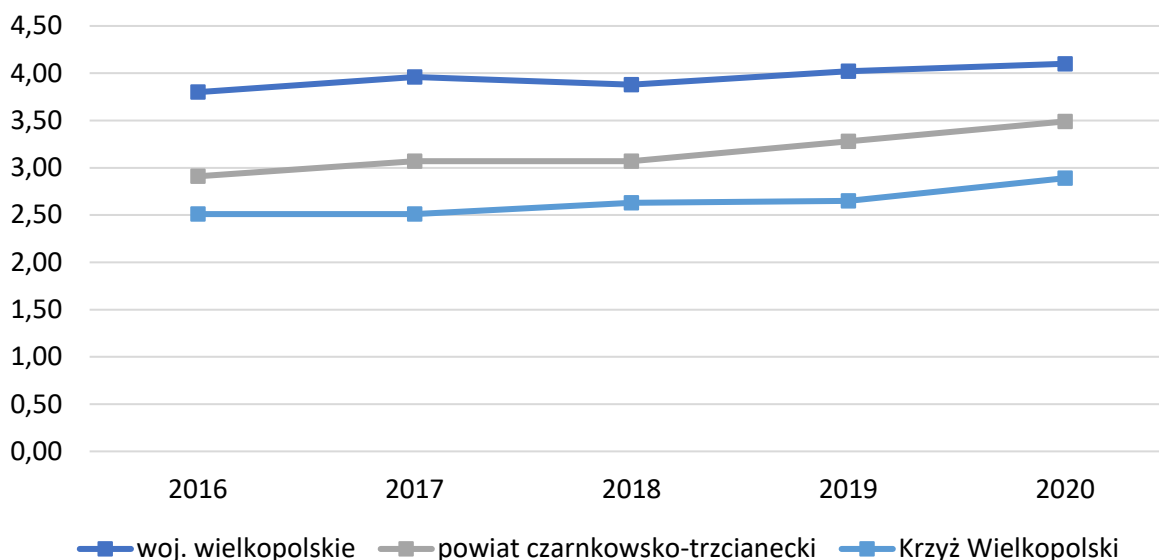
Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Działają one w wielu różnych obszarach, m.in. zaspakajając potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju hobby jak również pomocy potrzebującym.

Na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski funkcjonują fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne m.in.:

- CARITAS Parafii Św. Antoniego w Krzyżu Wielkopolskim,
- Krzyskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół,
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych „Ostoja”,
- Klub Biegacza AKTYWNI,
- Ludowy Zespół Sportowy „RELAX” w Krzyżu Wielkopolskim,
- Miejski Klub Sportowy „Drawa”,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Karate Tradycyjnego „Fudokan” w Krzyżu Wielkopolskim,
- Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Organowej i Kameralnej „Saurerianum”,
- Polski Związek Działkowców Zarząd Rodzinne Ogrodu Działkowego „Kolejarz”,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedzibą w Krzyżu Wielkopolskim,
- Między-Gminne Koło PZW Krzyż Wielkopolski,
- Polski Związek Wędkarski Koło „Kolejarz”,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej i Sportu Klub Miłośników Turystyki Rowerowej „DYNAMO” Krzyż Wielkopolskim,
- Stowarzyszenie L.Z.S. Kuźnica Żelichowska,
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Wielkopolska Komenda Hufca Trzcianka,
- Stowarzyszenie Krzyskie Towarzystwo „Amazonki”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Kuźnicy Żelichowskiej,
- Regionalny Związek Pszczelarzy Wielkopolski Północnej w Chodzieży,
- Koło Pszczelarzy w Krzyżu Wielkopolskim,
- Koło Miłośników Pszczelarstwa przy Nadleśnictwie Krzyż,
- Wielkopolska Akademia Sztuk Walki,
- Stowarzyszenie „ŁOKACZANKI” w Łokaczu Wielkim,

- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Stowarzyszenie Motocyklistów PCT Riders,
- Kultura Ponad Wszystko,
- Stowarzyszenie na rzecz odnowy i rozwoju wsi Łokacz Mały – Królewski Zakątek,
- Stowarzyszenie DROGOWSKAZY w kierunku kultury,
- Stowarzyszenie Słoneczny Dom,
- Stowarzyszenie ZIELONA DOLINA NA ŁĘGACH w Lubczu Wielkim.

O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Zestawiając ten wskaźnik dla Gminy Krzyż Wielkopolski, powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego i województwa wielkopolskiego zauważyć można, iż charakteryzuje się on tendencją wzrostową na przestrzeni analizowanych lat. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż wskaźnik ten jest najniższy dla Gminy, wśród porównywanych jednostek.

Ryc. 19. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle porównywanych jednostek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina należy do Czarnkowsko-Trzcianeckiej Lokalnej Grupy Działania. Obszar działania LGD, położony jest w północnej części województwa wielkopolskiego i składa się z ośmiu gmin tworzących powiat czarnkowsko-trzcianecki. LGD organizuje i finansuje przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym, informacyjnym, doradczym lub szkoleniowym w tym: seminaria, szkolenia, kursy, warsztaty, wizyty studyjne, konferencje, akcje informacyjne. Realizuje autorski konkurs pn. „Aktywni Mieszkańcy”, w ramach którego pozyskane środki przekazuje organizacjom pozarządowym lub grupom nieformalnym.

Ponadto Gmina należy do Nadnoteckiej Grupy Rybackiej, która działa na obszarze siedmiu gmin północnej Wielkopolski. Większość z tych gmin, bo aż sześć z nich ma bezpośredni dostęp do Noteci, natomiast Gmina Szydłowo ma połączenie z Notecią poprzez rzekę Gwdę. Teren Gmin wchodzący w skład NGR to obszar, którego największym atutem turystycznym jest

przyroda: lasy zajmujące połowę powierzchni, liczne jeziora i gęsta sieć rzek. Sieć szlaków do uprawiania różnego rodzaju wędrówek (pieszych, rowerowych, kajakowych, konnych) uzupełniana jest o elementy infrastruktury turystycznej. Na terenie NGR łącznie funkcjonuje około 50 podmiotów rybackich, w tym 43 to hodowcy stawowi, a 7 to użytkownicy jezior. Celem działania NGR jest:

- Działanie na rzecz rozwoju obszarów rybackich i obszarów akwakultury.
- Aktywizowanie społeczności zamieszkujących obszary rybackie i obszary akwakultury.
- Realizację strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (w skrócie lsr).
- Złagodzenie negatywnych skutków zmian strukturalnych w sektorze rybacki.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Funkcjonujące na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski placówki związane w opieką zdrowotną oraz apteki występujące na terenie Gminy wymieniono w tabeli poniżej.

Tab. 19. Opieka zdrowotna i apteki na terenie Gminy Krzyż Wielkopolski

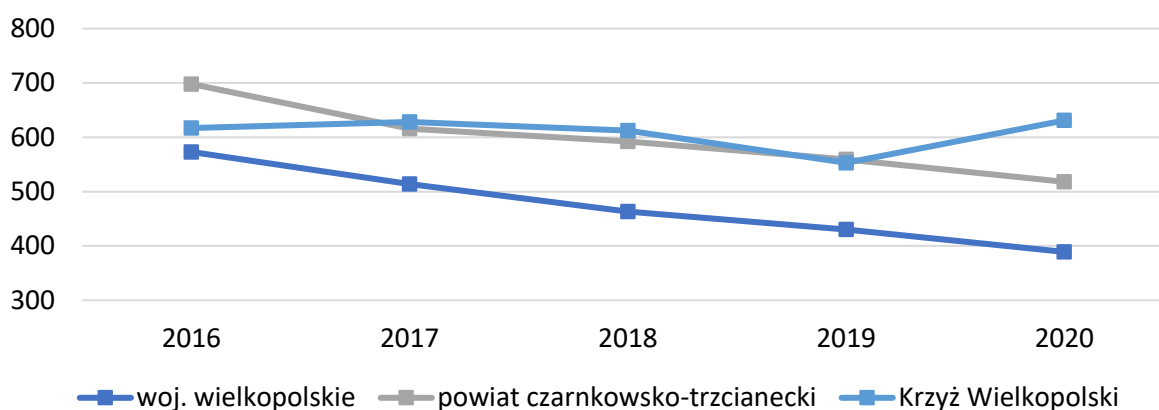
Lp.	Nazwa jednostki	Adres jednostki
1.	Przychodnia Lekarska Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Krzyżu Wielkopolskim, lek. med. Tomasz Grzeszczuk	ul. Wojska Polskiego 73, 64-761 Krzyż Wielkopolski
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MED-VITA” w Krzyżu Wielkopolskim	ul. Wojska Polskiego 24, 64-761 Krzyż Wielkopolski
3.	Szpital Powiatowy w Trzciance, gabinety i poradnie w Krzyżu Wielkopolskim (poradnia chirurgiczna, pracownia fizykoterapii i rentgenowska)	ul. Wojska Polskiego 73, 64-761 Krzyż Wielkopolski
4.	Pododdział Ratownictwa Medycznego w Krzyżu Wielkopolskim	ul. Wojska Polskiego 73, 64-761 Krzyż Wielkopolski
5.	Indywidualna Praktyka Położnicza Położna Środowiskowo-Rodzinna Jolanta Skątecka	ul. Wojska Polskiego 73, 64-761 Krzyż Wielkopolski
6.	Praktyka Pielęgniarska „COR” S.C. Ewa Jędrzejak, Lidia Sienkiewicz	ul. Wojska Polskiego 73, 64-761 Krzyż Wielkopolski
7.	Gabinet Prywatny Endokrynologii, Ryszard Stangierski	ul. Sienkiewicza 1, 64-761 Krzyż Wielkopolski
8.	Apteka „Panaceum” w Krzyżu Wielkopolskim	ul. Mickiewicza 5, 64-761 Krzyż Wielkopolski
9.	Apteka „Dr Max” w Krzyżu Wielkopolskim	Plac Zwycięstwa 1, 64-761 Krzyż Wielkopolski
10.	Apteka „Centrum” w Krzyżu Wielkopolskim	ul. Wojska Polskiego 23, 64-761 Krzyż Wielkopolski

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Krzyż Wielkopolski odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzyżu Wielkopolskim.

W roku 2020 pomocą społeczną objęto łącznie 279 rodzin. Najczęstszymi powodami trudnej sytuacji życiowej, osób i rodzin korzystających z pomocy OPS w Krzyżu Wielkopolskim obok ubóstwa jest bezrobocie, niepełnosprawność czy ciężka choroba oraz bezradność.

W poniższej tabeli przedstawiono kształtowanie się liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020 na tle powiatu i województwa. Liczba beneficjentów przeliczona została na 10 tys. mieszkańców. Zauważyć należy, iż liczba beneficjentów do roku 2019 spadała i jest to sytuacja charakterystyczna dla całego kraju. Dla Gminy Krzyż Wielkopolski wskaźnik ten w analizowanych latach był wyższy niż w powiecie i w województwie.

Ryc. 20. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Krzyż Wielkopolski na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Mieście Krzyż Wielkopolski funkcjonuje Klub Seniora oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Oddział w Krzyżu Wielkopolskim, którego członkowie czynnie uczestniczą w życiu kulturalnym, pielęgnują lokalne tradycje, a podejmowane przez nich działania służą integracji seniorów, rozbudzają zainteresowania i upowszechniają zdrowy styl życia.

Ponadto, Gmina od 2019 roku realizuje Program „Opieka 75+”, który ma na celu poprawę dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej. Do zadań Programu należą: zapewnienie osobom w wieku 75 lat i więcej wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, poprawa jakości życia osób w wieku 75 lat i więcej oraz umożliwienie gminom rozszerzenie oferty usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej.

Jednym z zadań Gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach poprzez zapewnienie im lokalu. W poniższej tabeli zaprezentowana została liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020. Liczba mieszkań socjalnych od 2016 roku utrzymywała się stałym poziomie, natomiast liczba mieszkań komunalnych spadała. Gmina w 2020 roku miała w swoim zasobie 134 mieszkania komunalne i 14 mieszkań socjalnych.

Tab. 20. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Krzyż Wielkopolski w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkań komunalnych	167	161	154	139	134
Liczba mieszkań socjalnych	14	14	14	14	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Krzyżu Wielkopolskim.

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2023-2030

Szanowni Państwo,

Prosimy o poświęcenie kilku minut na wypełnienie poniższej ankiety.

Część I

Proszę o zaznaczenie odpowiedzi w odpowiednim polu poniższej tabeli.

UWAGA! W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Odpowiedz "nie dotyczy/nie mam zdania" nie jest punktowana, jej zaznaczenie jest równowarte z otrzymaniem 0 punktów.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków/klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (współpraca z organizacjami zrzeszającymi seniorów)						
Wsparcie osób niesamodzielných?						
Zadowolenie z usług świadczonych publicznych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka, sport i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci i młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie (godziny i dni otwarcia)?						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ Poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
 - ☐ Poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego/zapewnienie transportu zbiorowego
 - ☐ Rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
 - ☐ Rozbudowa oświetlenia ulicznego
 - ☐ Rozwój infrastruktury sportowej
 - ☐ Budowa i modernizacja sieci wodociągowej
 - ☐ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
 - ☐ Rozwój sieci gazowej
 - ☐ Budowa i modernizacja świetlic wiejskich
 - ☐ Rozwój przedsiębiorczości/ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
 - ☐ Poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
 - ☐ Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
 - ☐ Zwiększenie dostępu do Internetu
 - ☐ Wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru i biomasy
 - ☐ Stworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3
 - ☐ Stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
 - ☐ Poprawa dostępu do usług medycznych
 - ☐ Zmniejszenie bezrobocia
 - ☐ Promocja gminy
 - ☐ Inwestycje w rozwój turystyki
 - ☐ Budowa obwodnicy
 - ☐ Podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
 - ☐ Zwiększenie dostępności przedszkoli
 - ☐ Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
 - ☐ Poprawa bezpieczeństwa publicznego
 - ☐ Rozwój kultury
 - ☐ Aktywizacja osób starszych
 - ☐ Inne...
-

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

Metryczka

Płeć:

- ☐ kobieta
- ☐ mężczyzna

Wiek:

- ☐ poniżej 18 lat
- ☐ 18-25 lat
- ☐ 26-35 lat
- ☐ 36-45 lat
- ☐ 46-55 lat
- ☐ 56-65 lat
- ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- ☐ uczeń/student
- ☐ rolnik
- ☐ przedsiębiorca
- ☐ osoba pracująca
- ☐ osoba bezrobotna
- ☐ emeryt / rencista
- ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- ☐ jestem mieszkańcem gminy
- ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Zamieszkanie:

- ☐ jestem mieszkańcem miasta
- ☐ jestem mieszkańcem wsi

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ ZWIĘKSZAJĄCA POTENCJAŁ ROZWOJOWY GMINY

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
I.1. Poprawa dostępności i spójności przestrzeni publicznej	Rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego ze szczególnym uwzględnieniem transportu kolejowego	• liczba środków transportu komunikacji publicznej oferowana na terenie Gminy (szt.), • liczba połączeń zapewniających dojazd mieszkańców wsi do siedziby Gminy (szt.),				
	Budowa efektywnego systemu parkingów Park&Ride w Krzyżu Wielkopolskim	• powierzchnia terenu wykorzystana pod inwestycje Park&Ride (ha),				
	Zwiększenie liczby połączeń oraz dostępnych środków komunikacji publicznej, dzięki optymalizacji funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie Gminy	• dobową liczbą połączeń międzygminnych (szt.),				
	Modernizacja sieci dróg oraz rozbudowa oświetlenia w Gminie	• długość wyremontowanych dróg (km), • długość wybudowanych chodników (km), • liczba zamontowanych punktów oświetlenia (szt.),				
	Stworzenie i budowa spójnej sieci ścieżek rowerowych	• długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km),				

	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	- długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), - długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km), - udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (%),				
	Współpraca z operatorami w zakresie rozwoju sieci gazowej na terenie Gminy	- długość wybudowanej sieci gazowej (km), - udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej (szt.),				
I.2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Tworzenie obszarów zielonych, miejsc wypoczynku i rekreacji mieszkańców	liczba miejsc wypoczynku na terenie Gminy (szt.),				
	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy	liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.),				
	Rozwój odnawialnych źródeł energii	liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.),				
	Promocja zachowań proekologicznych wśród mieszkańców	liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt.),				
	Przeciwdziałanie niekontrolowanemu i nielegalnemu pozbywaniu się	liczba zorganizowanych akcji proekologicznych np. Sprzątanie Świata (szt.),				

	odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych.					
I.3. Zwiększenie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	Sporządzanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	• liczba obowiązujących MPZP (szt.), • udział powierzchni Gminy objętej MPZP (%),				
	Podejmowanie działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych	• liczba obiektów poddanych rewitalizacji/rewaloryzacji (szt.), • powierzchnia terenów poddanych rewitalizacji/rewaloryzacji (ha),				
	Tworzenie przestrzeni na cele społeczne i kulturalne na obszarach i w obiektach niezagospodarowanych i pokolejowych	• liczba obiektów zmodernizowanych przeznaczonych pod cele publiczne (szt.),				
	Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	• liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych (szt.),				
	Modernizacja budynków oświatowych	• liczba zmodernizowanych obiektów (szt.),				
	Likwidowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	• liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.), • liczba budynków użyteczności publicznej wymagających usunięcia barier architektonicznych (szt.), • liczba wprowadzonych usprawnień dla osób ze szczególnymi potrzebami (szt.),				

	Podjęcie tzw. uchwały krajobrazowej (zasady sytuowania tablic i urządzeń reklamowych, ogrodzeń, obiektów małej architektury)	• liczba obiektów objętych przekształceniem na skutek uchwały krajobrazowej (szt.).				
--	--	---	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY WYKORZYSTUJĄCY ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNĄ GMINY: KRAJOBRAZOWĄ, HISTORYCZNĄ I ARCHEOLOGICZNĄ

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
II.1 Rozwój gospodarczy Gminy w oparciu o lokalne uwarunkowania	Wyznaczanie terenów inwestycyjnych, w szczególności wzdłuż terenów kolejowych	powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycje (ha),				
	Aktywizacja zawodowa mieszkańców Gminy poprzez organizowanie kursów, szkoleń i warsztatów w zakresie doradztwa zawodowego i prowadzenia działalności gospodarczych	- liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), - liczba spotkań/wydarzeń organizowanych w partnerstwie Gminy, przedsiębiorców (szt.), - udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), - liczba przeprowadzonych szkoleń, kursów itp. (szt.),				
	Zachęcanie do zakładania działalności gospodarczych między innymi poprzez stosowanie prewencyjnych warunków prowadzenia działalności	- kwota udzielonych ulg i zwolnień (zł), - liczba przedsiębiorstw korzystających z ulg i zwolnień (szt.),				

	Integracja informacji przestrzennej i inwestycyjnej Gminy poprzez portal samorządowy oraz Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego	liczba osób odwiedzających portale samorządowe (os.),				
II.2 Wzmocnienie znaczenia turystyki i rekreacji w gospodarce Gminy	Budowa zintegrowanej oferty turystycznej poprzez zwiększenie liczby atrakcji i możliwości spędzania czasu na terenie Gminy	liczba osób odwiedzających Gminę Krzyż Wielkopolski (os.),				
	Modernizacja istniejących szlaków turystycznych, w tym budowa ścieżki edukacyjno-historyczno-rekreacyjnej wokół jeziora Królewskiego	- liczba osób korzystających ze zmodernizowanych szlaków turystycznych (os.), - długość zmodernizowanych szlaków (km),				
	Wykup terenów i utworzenie infrastruktury turystycznej nad rzekami Noteci i Drawa	powierzchnia nowo zakupionych terenów na cele turystyczne (ha),				
	Stworzenie unikatowej oferty turystycznej w oparciu o znaleziska archeologiczne	Pozyskiwanie nowej kategorii turystów zainteresowanych archeologią.				
II.3 Promocja Gminy pod względem inwestycyjnym i turystycznym	Stworzenie Punktu Informacji Turystycznej	liczba osób korzystających z Punktu Informacji Turystycznej (os.),				
	Utworzenie mobilnego przewodnika po Gminie obejmującego wszystkie atrakcje turystyczne Gminy oraz	liczba osób korzystających z mobilnego przewodnika turystycznego (os.),				

	kompleksową ofertę inwestycyjną dla przedsiębiorców					
	Rozwój promocji wewnętrznej (edukacja, strona internetowa, Facebook) i zewnętrznej (udział Gminy w imprezach zewnętrznych)	• liczba publikacji na portalach społecznościowych (szt.), • liczba imprez zewnętrznych, w których Gmina bierze udział (szt.).				

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO KORZYSTAJĄCE Z KOMPLEKSOWEJ OFERTY SPOŁECZNEJ

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
III.1 Poprawa aktywności i jakości życia mieszkańców	Zapewnienie oferty spędzania czasu wolnego oraz zróżnicowanej oferty kulturalnej dla młodzieży i rodzin	• liczba zorganizowanych imprez kulturalnych (szt.), • liczba odbywających się wydarzeń sportowych (szt.), • liczba zajęć i wydarzeń obywatelskich się w Ośrodku Kultury (szt.),				
	Współpraca między jednostkami organizacyjnymi w celu zintegrowania oferty kulturalnej	• liczba wydarzeń kulturalnych (szt.), • liczba podjętych współprac z innymi jednostkami organizacyjnymi (szt.),				
	Inicjowanie wydarzeń budujących tożsamość lokalną w ramach kalendarza imprez miejskich	• liczba wydarzeń zorganizowanych w ramach kalendarza imprez miejskich (szt.),				
	Koordinacja działań organizacji pozarządowych i stowarzyszeń	• liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą (szt.), • liczba wspólnych inicjatyw Gminy i organizacji pozarządowych (szt.),				
	Rozwój współzarządzania, z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej	• liczba osób angażujących się w działania Gminy oraz biorących udział w konsultacjach społecznych (os.),				
	Rozwój usług cyfrowych w Gminie, dzięki dostępowi do wysokiej jakości Internetu	• średnia prędkość łącza (Gb/s),				

	Podniesienie standardu obsługi mieszkańców w instytucjach gminnych w tym rozwój systemu e-usługi	• liczba usług publicznych prowadzonych w ramach systemu e-usług (szt.),				
	Wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych	• liczba przeprowadzonych szkoleń (szt.),				
III.2 Rozwój jakości i dostępności usług oświatowych	Zwiększanie oferty przedszkolnej poprzez wzrost bazy dydaktycznej	• poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego (%), • liczba oddziałów w przedszkolach (szt.),				
	Utrzymanie wysokiego poziomu edukacji	• liczba odbywających się zajęć dodatkowych (szt.), • liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych (os.), • liczba godzin zajęć pozalekcyjnych (h),				
	Organizacja opieki dla dzieci i młodzieży w okresie letnim	• liczba odbywających się zajęć, wydarzeń, imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży w okresie letnim (szt.), • liczba odbywających się zajęć, wydarzeń, imprez sportowych (szt.),				
	Budowanie pozytywnego wizerunku oraz umacnianie rangi szkół	• liczba podjętych inicjatyw w zakresie kształtowania pozytywnego wizerunku szkół (szt.), • liczba elementów wyposażenia placówek oświaty (szt.),				
	Poprawa jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie oferty kształcenia pracy do potrzeb rynku pracy	• liczba współprac podjętych przez szkoły z inwestorami (szt.), • liczba odbytych spotkań z przedsiębiorcami (szt.),				

III.3 Zapobieganie wykluczeniom społecznym	Udzielanie pomocy osobom ubogim i potrzebującym, a także ludziom wykluczonym marginalizacją społeczną	• liczba rodzin/osób objętych wsparciem (os.), • liczba zrealizowanych projektów i programów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych (szt.),				
	Poszerzenie zasobów mieszkań komunalnych	• wzrost liczby mieszkań komunalnych w Gminie (szt.),				
	Integracja mieszkańców poprzez organizację cyklicznych spotkań i wydarzeń kulturowych	• liczba imprez cyklicznych mających miejsce na terenie Gminy (szt.),				
	Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych i równościowych poprzez działanie wolontariatu	• liczba przeprowadzonych działań pomocowych (szt.).				

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, wprowadziła szereg zmian integrujących wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w dokumentach strategicznych, również na poziomie lokalnym. Poprzedni dokument strategiczny, Strategia rozwoju Krzyż Wielkopolski 2015-2022, z uwagi na horyzont czasowy oraz wprowadzone zmiany w związku z ww. ustawą, zdeterminowały konieczność rozpoczęcia prac nad opracowaniem projektu Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 8 marca do 20 kwietnia 2022 roku.

Zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne nad projektem Strategii. W ramach konsultacji społecznych, interesariusze strategii rozwoju za pomocą formularzy uwag oraz podczas spotkania konsultacyjnego zgłaszać mogli swoje opinie i sugestie poprawek do projektu strategii. Na tej podstawie zostało przygotowane sprawozdanie z przebiegu i wyników Konsultacji, które zostało zamieszczone na stronie internetowej Urzędu.

Następnie zgodnie z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym projekt Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030 został przedłożony Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Zarząd Województwa Wielkopolskiego wydał opinię pozytywną w zakresie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030 ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

Strategia Rozwoju Gminy Krzyż Wielkopolski na lata 2022-2030 stanowi podstawę do zrównoważonego i harmonijnego zarządzania przyszłością Gminy w perspektywie do roku 2030. Stanowi wizję rozwoju i scenariusz działań uwzględniający wszystkie aspekty życia i wyznacza kierunki dla procesów i programów realizowanych w Gminie Krzyż Wielkopolski w kolejnych latach. W związku z tym zasadne jest przyjęcie w/w dokumentu.